नं० ४८५१

नाम - शारदातिलकम्

कर्त्ता - लक्ष्मण देशिकेन्द्रः श्रीकृष्णशिष्यः

पत्र संख्या - ८३ पृष्ठानि ... पत्राणि सं० — x
८३

विषयः - तन्त्रम्

शृङ्गारतिलकः

४९५१

…लाचार्यमित्याह्लादमणिचार्यश्रुतिविनतानां गभीरालंकृत्यगादन्यासं दिशं सारदानिलकं विक्रीडं तो ऽत्र विघ्नेन समास्येन
वदनगमनाय च मङ्गलमातनुते नित्यस्यादि॥ तस्मात्सो ऽस्मि [illegible] किं तस्य [illegible] माह नित्याद्योपमानं [illegible] पुर्यस्य
तेन [illegible] संभिन्नपरमशिवस्वरूपमहानम् ननु निर्गुणस्य [illegible] वाचामधीशमिति अनेन शब्दप्रतिपादित शिवस्वरूपवाग्युक्
तो [illegible] [illegible] कलावतसमित्यर्थः। अत्रानि [illegible] निसमाहारः अः [illegible] का
[illegible] सचनिनादकार [illegible] कोकारः कीदृशं नतक शांकस्य बिन्दोः सदनं स्थानं तेन [illegible] निर्विवीजं [illegible] पिवोधम्
[illegible] सर्वम् [illegible] माह येन चराचरात्मकस्थावरजङ्गमात्मकं [illegible] कीर्तितम् [illegible] पञ्चाशद
[illegible] पञ्चाशत् [illegible] वर्णनात्म [illegible] अनेन [illegible] सूचितः तत्र
[illegible] वर्णनां शब्दरूपव्यापक [illegible] स्वशब्द [illegible]
[illegible] प्राधान्यमेवोपपन्नम् [illegible] चेतन्य [illegible] विरचेतन्यं सर्वभूतानां शब्दब्रह्मेति [illegible]
[illegible] नर्कीदृशं वा वाग्वेदरूपो [illegible] मधीशं [illegible] सर्वमं [illegible] स्वबोधम् यद्रा
[illegible] लिनीरूपं कीदृशं [illegible] नित्यानन्दवपुः नित्यानन्दवपुरानन्दस्वरूपं [illegible] तत्त्वार्थरूपं [illegible] रूपवेदशब्दरूपं स
[illegible] स्वरूपं [illegible] अचरं कार्यकारणं [illegible] [illegible] चराचरात्मकं शब्दरूपं जगद्धि [illegible]
[illegible] सर्वगा [illegible] पञ्चाशद्वर्णैः पञ्चाशद्वर्णमालिकां [illegible]
[illegible] वाचामधीशं सर्वमन्त्रोत्पादकत्वादित्यर्थः। यद्वा वाचामधीशं मन्दः
[illegible] अनेन [illegible] बीजं [illegible] कीदृशं [illegible] कलावतं [illegible] पुनः कीदृक् [illegible]
[illegible] इत्यर्थः। येन [illegible] पञ्चाशदर्णः [illegible] शब्दार्थस्वरूपं जगत्साम्प्रतं पञ्चाशद्वर्णैरित्यनेन वर्णरूपाप [illegible]
[illegible] पञ्चाशदक्षर [illegible] यस्मात् [illegible] अनेन वाक्यरूपा [illegible] इत्यर्थः।
नन्दः [illegible] शरीरं यस्य अनेन [illegible] बीजमित्यर्थः तत्कीदृक् क्रमात् [illegible] इति क्रमात् [illegible] भेद
[illegible] पुनः कीदृक् [illegible] विश्व [illegible] पुनः [illegible] प्रथमं बीजं [illegible]
[illegible] प्रथमं बीजं [illegible] [illegible] प्रकाशः [illegible] कीदृक्
[illegible] पुनः कीदृक् [illegible] ओंकार [illegible]
बीजं [illegible] कामराजबीजं [illegible] वाचामधीशमिति [illegible] चराचरात्मकं [illegible]
[illegible] [illegible] चराचर
[illegible] बीजं वाचा [illegible]
[illegible] [illegible] बीजत्र
[illegible]
[illegible] वाचामधीशं [illegible] प्रथमं बीजं पुनरं [illegible] क्रमात् [illegible] मालक्ष्मी [illegible] ईकारः। निर्बिन्दुः एतेन [illegible] बीजं
[illegible] सकारः [illegible] अनेन [illegible] बिन्दु [illegible] विसर्गो [illegible] इति तृतीयं [illegible]
[illegible] लीला [illegible] एतेन
[illegible] एतेनेश्वर [illegible] अन्यत्स्य [illegible] सिता [illegible]
[illegible] त्रिलोक [illegible]
[illegible] बीजं [illegible] ईकारः एवमिति [illegible]
[illegible] पर्यायः [illegible]

नेनविस [illegible]

विनाद

यस्य देवे परा भक्तिर्यथा देवे तथा गुरौ तस्यैते कथिता ह्यर्थाः प्रकाशन्ते महात्मन इत्यागमात् स्वदेवता भक्तिवद्गुरुभक्तेरपि विद्याप्राप्तावन्वगमात् स्वदेवतयोः स्मरणानन्तरं गुरुनमस्कारमाह संसारेति शिवस्वभावाञ्छिवरूपान् स्वच्छशिवस्वरूपनियोजना एतेन गुरुध्यानेऽपि देवरूपतया [illegible] तद्गुरुं गुरून्नमस्ये बुध्येनयदि बुध्येनतस्यात् कदापि न भवेत् [illegible] ग्रंथकृद्गुरवः श्रीकृष्णानन्दश्रीसामानन्दसुत्पलाचार्याः एवमपि नवगुरून् वंदे श्रीक्षेमराजेचेति कीदृशान् संसारसिंधोस्तरणैकहेतून् एतेन गुरुपदे प्रांसंसारतरणमशक्यमिति सूक्तम् [illegible] आचार्यवान्पुरुषो वेद स गुरुमेवाधिगच्छेदिति श्रुतेः [illegible] रजांसीति एतेन पादोदकग्रहणं [illegible] नमस्कारः कर्तव्य इत्युक्तम् = ३

श्रा॰ ति॰ १

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥ नित्यानंदवपुर्निरंतरगलत्पंचाशदर्णैः क्रमाद्व्याप्तं येन चराचरात्मकमिदं शब्दार्थरूपं जगत् शब्दब्रह्म यदूचिरे सुकृतिनश्चैतन्यमंतर्गतं तद्वोव्यादनिशं शशांकसदनं वाचामधीशं महः १ अंतःस्मितोल्लसितमिंदुकलावतंसमिंदीवरोदरसहोदरनेत्रशोभि देवत्रिलोकविभवप्रणवेंदुमौलेरंतःपुरं दिशतु मंगलमादराद्वः २ संसारसिंधोस्तरणैकहेतून्वंदे गुरून्स्वच्छशिवस्वभावान् रजांसि येषां पदपंकजानां तीर्थाभिषेकश्रियमावहंति ३ सारं वक्ष्यामि तंत्राणां शारदातिलकं शुभं धर्मार्थकाममोक्षाणां प्राप्तेः प्रथमकारणं ४ शब्दार्थसृष्टिनिखिलोद्देशैर्देवतैः सह विधिस्समं च यंत्राणां तंत्रेस्मिन्नभिधीयते ५ निर्गुणः सगुणश्चेति शिवो ज्ञेयः सनातनः

सृष्टिं वक्तुमुपोद्घातमाह निर्गुण इति = १

[illegible] तरति शारं कर्मफलं तद्ददातीति शारदा शारं ब्रह्मविद्या [illegible] यतीति वा शारदा [illegible] यद्वा शारः स्वतन्त्रं तस्य भावः शारं स्वातंत्र्यं तद्ददात्यनाद्यविद्यापरिच्छेदकृतजीवभावनिरासेन परमेश्वर्यप्रदायिका तस्याः तिलको भूषणं = २ सदेश्वरमुखाज्जाताग-रूपं स्तवसामान्यं संसाधयति [illegible] नायच [illegible] संस्कृतानीति [illegible] यस्य यस्य तु मंत्रस्य उद्दिष्टा देवता तु या तदाकारं भवेत्तस्य देवत्वं देवतोच्यते विनियोगस्यापि फलेनालमेतेन धर्मार्थकाममोक्षेषु [illegible] योजनम् सि

श्री षट्संग्रहत्रयं च =

विधिर्न्यास जप पूजा होमतर्पणाभिषेक सपानपानादि [illegible] यंत्राणां यथा योगं सं [illegible] तेमहदे [illegible] देवनादिषु भयत्र संपानपानस्तु यत्र [illegible] =

श्री दीपार [illegible] पंच [illegible]

आह निर्गुणमाह निरिति प्रकृतेरन्यस्तत्संबंधशून्यस्तेनसत्त्वादिगुणरहितः कलयाविद्यया सहितः सकलः स्मर्यः = अविद्योपहित इत्यर्थः सच्चिदानन्देति सकलात्परमेश्वरात् विद्यासहितात् निर्गुणत्रयात्मिका प्रपंचोत्पादेन कृता तस्या अवस्था भवेदित्यर्थः तस्याः एव नादबिंदू [illegible] ततो नादः [illegible] शक्तिर्बिन्दुः [illegible] सत्त्वादिरूपेण यादि दो [illegible] प्रकृति परः शिवः [illegible] शक्तिमयः = एतौ नादबिन्दू प्रथमौ [illegible] कार्यरूपौ [illegible] एतदेव बिन्दुः [illegible] बिन्दुरिति समवायः संबंधः [illegible] सर्वागमविशारदैरिति = शिवमयाद्बिन्दोः [illegible] ज्येष्ठा [illegible] बीजस्य शक्तिरूपत्वात्ततो वामाया उत्पत्तिरव्यक्तेति भावः = ५

अविद्यासंभिन्नः

निर्गुणः प्रकृतेरन्यः सगुणः सकलः स्मृतः ६ सच्चिदानंदविभवात्स
कलात्परमेश्वरात् आसीच्छक्तिस्ततो नादो नादाद्बिंदुसमुद्भवः ७ प
रशक्तिमयः साक्षात्त्रिधासौ भिद्यते पुनः बिंदुर्नादो बीजमिति तस्य भे
दाः समीरिताः ८ बिंदुः शिवात्मको बीजं शक्तिर्नादस्तयोर्मिथः
समवायः समाख्यातः सर्वागमविशारदैः ९ रौद्री बिंदोस्ततो नादा
ज्ज्येष्ठा बीजादजायत वामा ताभ्यः समुत्पन्ना रुद्रब्रह्मरमाधिपाः १०
ते ज्ञानेच्छाक्रियात्मानो वह्नीन्द्वर्कस्वरूपिणः भिद्यमानात्पराद्बिन्दो
रव्यक्तात्मा रवोऽभवत् ॥ शब्दब्रह्मेति तं प्राहुः सर्वागमविशारदाः शब्द
ब्रह्मेति शब्दार्थं शब्दमित्यपरे जगुः न हि तेषां तयोः सिद्धिर्जडत्वादुभयोर
पि चैतन्यं सर्वभूतानां शब्दब्रह्मेति मे मतिः तत्प्राप्य कुण्डलीरूपं प्राणि

ज्ञानेन सहितेच्छा क्रियेस ज्ञानेच्छाक्रिये [illegible] ज्ञानेच्छाक्रियेत्याद्यर्थः सर्वसंप्रदायिक [illegible]

आन्तरस्फोटवादिमतं जातिव्यक्तिस्फोटात्मक बाह्यस्फोटवादिमतं च [illegible] शब्दब्रह्मेतीति एके आचार्याः शब्दार्थमान्तर

स्फोटं ब्रह्मेत्याहुः यथाह निरंशा एव अभिन्नो नित्यो बोधस्वभावः शब्दार्थमय आन्तरः स्फोट इति अपरे वैयाकरणाः पूर्वपूर्ववर्णोच्चारणाभिव्यक्ततत्तत्पदसंस्कारसहायचरमपदम्
[illegible] वाक्यस्फोटलक्षणं शब्दमात्रमेवैकार्थप्रकाशकं शब्दब्रह्मेति वदन्ति यथाहुः एकएव नित्यो वाक्याभिव्यङ्ग्योऽखण्डो व्यक्तिस्फोटो जातिस्फोटो वा ब्रह्मस्वरूप इति तदुभयम
[illegible] न हीति तेषां वादिनां मते तयोः शब्दशब्दार्थयोः सिद्धिः शब्दब्रह्मत्वसिद्धिर्न तत्र हेतुर्जडत्वादिति यदि शब्दतदर्थौ शब्दब्रह्मेत्युच्येते तदा ब्रह्मपदवाच्यत्वेनो
[illegible] सच्चिदानन्दरूपो ब्रह्मपदार्थः सो च जडाविति [illegible] चैतन्यमिति = ९ कुण्डलिनीरूपं तच्चैतन्यं कण्ठादीनि स्थानानि प्राप्य गद्यपद्यादिभेदतो वर्णात्मना आविर्भवतीति संबन्धः = १

शब्दब्रह्मत्वेन [illegible] भिद्यमानादिति [illegible] रव्यक्तात्मा वर्णादिविशेषरहितो [illegible] तत्स्वरूपमिवाह शब्दब्रह्मेत्यादिना =

प्राधान्यद्योतनाय परं ... शान्तरूपस्थितिमन्त्रादीनां पारीरस्थितिरेव ... वामांश ... सृष्टिमारभते अथेति कलात्मनोमायात्मनो विन्द्वात्मनो विं
दुरपि नस्येवावस्थान्तरं कलात्मनः निशान्ति शक्तिमतोरभेदात् कालबंधोः सृष्टिरूपकालसहायात् शंभोः परशिवात् सृष्टिस्थितिध्वंस निग्रहानुग्रहाख्यपंचकार्यप
चककर्त्ता जगन्निर्माणबीजभूतो जगत्साक्षी सदाशिवो जातः यद्वा कलात्मनः इत्यत्र कलाभ्यां सर्वव्यंजनवर्णात्मकाभ्यां अकारेण ... तदात्मनः इत्यर्थः ...
... कथंभूता कालबंधोः कालग्राहकेन ... बीजत्वमिति वा अन्वयः ... यान्तोक्ताः = २ तेषां प्राकृतसृष्टौ उद्भवक्रम एव
मर्थः सृष्टौ तेषां समुद्भव इत्यर्थः = ४ एवं प्रकृते नाम्या सृष्टौ नत्व सृष्टिं वक्तुमारभते मूलेति = ४ महत्तत्वस्य ... सत्वरजस्तमोगुणात्मकं अ
न्तःकरणचतुष्टयात्मकत्वेन तस्य कारणत्वेन कार्यकारणोपचारात् = ५

शा०
ति०
२

नां मध्यादेकमग्रम् वर्णात्मनाविर्भवति गद्यपद्यादिभेदतः अथविंद्वात्म
नः शंभोः कालबंधोः कलात्मनः अजायत जगत्साक्षी सर्वव्यापी सदा
शिवः सदाशिवाद्भवेदीशस्ततो रुद्रसमुद्भवः ततो विष्णुस्ततो ब्रह्मा
तेषामेवं समुद्भवः मूलभूतात्ततोऽव्यक्ताद्विकृतात्परवस्तुनः आसीत्त
त्त्वं महत्तत्वं गुणांतःकरणात्मकम् अभूत्तस्मादहंकारस्त्रिविधः सृष्टिभे
दतः वैकारिकादहंकाराद्देवा वैकारिका दश दिग्वातार्कप्रचेतोऽश्वि
वह्नीन्द्रोपेन्द्रमित्रकाः तैजसादिंद्रियाण्यासंस्तन्मात्राक्रमयोगतः भूता
दिकादहंकारात्पंचभूतानि जज्ञिरे शब्दात्पूर्वं वियत्तस्मात्स्पर्शाद्वायुरूपात्तु ता
शनः रसादंभः क्ष्मा गंधादिति तेषां समुद्भवः स्वच्छं वियन्मरुत्कृष्णो
रक्तोऽग्निर्विशदं पयः पीता भूमिः पंचभूतान्येकैकाधारतो विदुः शब्दस्प

सर्वमूलभूता — विकृतात् — सृष्ट्युन्मुखात् — महत्तत्वं — ब्रह्मा — पृथिवी

वैकारिकस्तेज सोभूतादिश्च =

उपेन्द्रो विष्णोरेकामूर्तिः मित्रस्तृतीयः सूर्यः

सर्वपदेन वियतोपि वाय्वादिकं लक्ष्यते एवं पूर्वपूर्वस्योत्तरोत्तरं प्रपत्ती निबोधयम् = २
अनुपिंड २ व्याणामपि रूपकथनमुपासनार्थं शास्त्रानुरोधेन = २
एकैकाधारतः स्वस्वकारणाधारतेत्यर्थः = १

अर्धचन्द्रकोणयोरम्भोजद्वयसंयुतमित्यर्थः

वृत्तं परिधि(?) ध्वनिप्राधः

शैत्यरूपरसगंधा भूतगुणाः स्मृताः वृत्तं द्विबिन्दुलसितं षड्बिन्दुलाञ्छितं मात

रिश्वनः त्रिकोणं स्वस्तिकोपेतं वह्नेरर्द्धेन्दुसंयुतं अम्भोजमंभसो भूमे

मण्डलाधानमाह

श्चतुरस्रं सवज्रकं तत्तद्भूतसमानानि मण्डलानि विदुर्बुधाः वर्णाः स्वै

भूम्यादीमंडललिखेनेतनद्वर्णरजोभिः ...

रविनान्याऽः स्वस्वनामाद्यतान्यपि धरादिपञ्चभूतानां निवृत्याद्याः क

लाः स्मृताः निवृत्तिः सप्रतिष्ठा स्याद्विद्या शान्तिरनंतरं शांत्यतीते तिता ज्ञे

पंचीकरणेनेनन... चित:

या नादाद्देहसमुद्भवाः पंचभूतात्मकं सर्वं चराचरमिदं जगत् अचरास्तत्र धा

त्विग्गिरिवृक्षादिभेदतः चरास्तु त्रिविधाः प्रोक्ताः स्वेदाण्डजजरायुजाः

स्वेदजाः कृमिकीटाद्याः अण्डजाः पन्नगादयः जरायुजा मनुष्याद्यास्तेषु नृणां

निगद्यते उद्भवं स्त्रियो योगे शुक्लाच्छोणितसंयुतात् पिण्डे रेको विशेषस्तु

भयात्माकमादसौ रजोधिको भवेन्नारी भवेद्रेतोधिकः पुमान् सर्वकर्मानुरू

सर्वेने कोनवामपो
श्रुकोणत्रयमित्यर्थः =

अष्टवज्रान्वितचतुर
स्रंसंपाते कार्याणीत्यर्थः

अन्योन्याभिमुखेन त्रि
वक्ररेखाद्वयपरस्परस
बद्धवज्रम् = नु

नादो हि ... नाद
देहो विडिलनतमन्त्राः
नादस्य ध्वनिर्देहतत्त्व
निर्यमाद्यो ... म
न्त्राइति वा मारुतस्तूर
सिचरन्मंडजनयति ...
रमिश्रकेः = ५ यद्वा
नादोहकारस्तस्य देहः
स्वरूपं तत्रसमुद्भवः
स्थितिर्येषामेवंभूता
आश्रकारादयः आई
ऊऐओतथा वर्ता हीं
हूं हैं हौं इति पंचीकृत
भूतबीजानि एतान्येव
निवृत्यादिबीजानीत्यर्थः

उभयात्माशुक्रशोणितात्मा असौ बिन्दुः =

सर्वकर्मणां मध्ये फलदानोन्मुखिनपुण्य
पापाख्येन मनुष्यभोग्यकर्मानुरूपेण =

शा॰ वि॰ ३

पेणमोहपाशेन यंत्रितः कश्चिदात्मा तदा तस्मिन् जीवभावः प्रपद्यते अथ
मात्राहृतैरन्नपानाद्यैः पोषितः क्रमात् दिनात्पक्षात्ततो मासाद्वर्द्धते तैर्वदेह
वान् दोषैर्दूष्यैः स्वत्वं प्राप्तो व्यक्तिं याति निजैरिन्द्रियैः वातपित्तकफा दोषा दू
ष्यास्तु सप्तधातवः त्वगसृङ्मांसमेदोस्थिमज्जाशुक्राणि ता विदुः ज्ञानें।
द्रियाणि श्रोत्रत्वक्चक्षुर्जिह्वानासिका विदुः ज्ञानेंद्रियार्थाः शब्दाद्याः स्मृ
ताः कर्मेंद्रियाण्यपि वाक्पाणिपादपायूपसंज्ञान्याहुर्मनीषिणः वच।
नादानगतयो विसर्गानंदसंयुताः कर्मेंद्रियार्थाः संप्रोक्ता अंतःकरण।
मात्मनः मनो बुद्धिरहंकारश्चित्तं च परिकीर्तितं दशेंद्रियाणि भूतानि मन
सा सह षोडश विकारास्तु प्रकृतयः पञ्चभूतान्यहंकृतिः अव्यक्तं महदित्य
ष्टौ तन्मात्राश्च महानपि साहंकारा विकृतयस्तांस्तत्त्वविदो विदुः अष्टौ।

चतुर्विंशतितत्त्वात्मकदेहवान् =

एवकारेण साङ्ख्योक्तप्रकृतित्वमपि संगृहीतम् = एवमव्यक्तपर्यन्तं तत्त्वचतुर्विंशतिकं पंचविंशः पुरुषः षड्विंशो महेश्वर इत्युक्तं भवति =

३

इडा कुंदाभा वाममुष्काद्वामनासांतं स्थिता पिंगला सितरक्ताभा दक्षमुष्कात् दक्षनासांतं स्थिता सुषुम्णा तु मूलाधाराद्ब्रह्मरंध्रपर्यंतं स्थिता मध्यदेहे तु गांधारी मायूर
गलसंनिभा सव्यपादादि नेत्रांतं गांधारीव्याकीर्तिता हस्तिजिह्वा धवलवर्णा नाडी तस्याः पुरः स्थिता सव्यभागस्था नाडी द्विपादांगुष्ठान्तमाश्रिता पुषा तु पिंगला पृष्ठे नीलजी
मूतसंनिभा याम्यभागस्थनेत्रान्ताद्यावत्पादतलं गता अलंबुषा पीतवर्णा कंठमध्ये व्यवस्थिता यशस्विनी शंखवर्णा पिंगला पूर्वदेशगा गांधार्याश्च सरस्वत्यामध्यस्था
शंखिनी मता स्वर्णवर्णा पादादिकर्णान्तस्सव्यभागके पादांगुष्ठादिमूर्धान्तं याम्यभागे कुहूर्मतेति =

सुषुम्णाग्निरूपं क्रमेण सोमवती इति ...: नाडीत्रयः घुस्मात् अग्नीषोमात्मकः अ स्मि - न्देहे
मध्यमित्यर्थः =

सोमात्मको देहे बिंदुर्यद्भयात्मकः दक्षिणेशः स्मृतः सव्यो वामभा
गो निशाकरः नाडीर्दश विदुस्तासु मुख्यास्तिस्रः प्रकीर्तिताः इडावा
मे तयोर्मध्ये सुषुम्णा पिंगला परे मध्यात्तास्वपि नाडी स्याद्दग्नीषोमस्व।
रूपिणी गांधारी हस्तिजिह्वाख्या समघालंबुषा मता यशस्विनी शंखि
नी चकुहूः स्तुः समनाडयः नाड्योनेताः सुषुम्णान्तास्सुषुम्णायाश्च पर्वसु
मूलाधारोद्भूतः प्राणस्तासु भिन्नोश्रोतितत्रतु स्व वायवो दशप्रोक्ता वङ्घ्य
स्वदशास्मृताः प्राणाद्याः मरुतः पञ्च नागः कूर्मो धनञ्जयः कृकलः
स्याद्देवदत्त इति नामभिरीरिताः अंगयोर्दोर्बहूष्योषु सेहीनौ दशेदेहिनः
क्षुधा तृष्णा च पिपासा च प्राणस्य मनसस्स्मृतौ शोकमोहौ शरीरस्य जरामृत्यू
षडूर्मयः स्नाय्वस्थिमज्जानः शुक्राद्ब्रह्मासम्भ्राणिघोरितान्न घाटु

नाडी

नासु पिनाडी कुनाडी सुषुम्णायास्तु मध्यमनुषित्यर्थः =

स्वाधिष्ठानाद्यस्ताचक्राणि पंचपर्वाणि
कुलाधकुसुमदहन शोषलतवनमलानल पिठरपृतनादृतीनाध आज्ञासंज्ञाः उं भं कदी पकविभ्रमभ्रमशोभनाव स्थापावनीवदहिलक्षि अन्नादार्यतादिवससंज्ञा वा आजकरंजकच्छेदक लेदकधारकबंधकजनक यापकपाचकलेपकके ज्ञावादशधाऽयस्त अन्नरसकाः =

एवं शरीरो सति पर्यन्ताम स्थिस्थि तत्का आवर्त्ता मान्य तत्रोक्तं शाकृत
स्थिविविचारं शिशि तुंभीत्या रोदनमिच्छतीत्युक्तं रोदनस्यावश्यकत्वेली
त्यक्त्वा हृल्लीमतिप्रकारं यदन्तर्वे मंत्राणां सामान्यतः ॐ ऽलित्यादुक्ति
वक्ति ततः इति = ४

शा. ति. ४

4

शिखमिदं प्रोक्तं सर्वेषु देहिनाम् । श्रोत्रभूतस्तथा गर्भे पूर्वजन्मसु ।
भाशुभस्य स्मरन्तिष्ठति ङः (वोत्मा ब्रह्म देहो जरायुता कालक्रमेण
स शिशुर्मातरं क्लेशयन्नपि संपिण्डितशरीरोऽथ जायते श्रमनाडुः ।
ष्वः तत्रान्ति हृति निष्ठो भीत्या रोदनमिच्छति तत्रस्थे तस्य रूपासार ।
र्भगा विश्वरूपिणी शिवसन्निधिमासाद्य नित्यानंदगुणोदया दिक्का ।
लाद्यनवच्छिन्ना सर्वदेहानुगा शुभा पूर्वापरविभागेन परशक्तिरियं स्मृता
योगिनां हृदयांभोजे नृत्यंती नित्यमंजसा आधारे सर्वभूतानां स्फुरंती वि
द्युदाकृतिः शंखावर्तक्रमा देवी सर्वमावृत्य तिष्ठति ॐ उल्लीभूतसर्पा
णामंगाग्निवपुषो यषी सर्वदेवमयी देवी सर्वमंत्रमयी शिवा सर्वतत्त्व
त्वमयी साक्षात्सूक्ष्मात्सूक्ष्मतरा विभुः त्रिधामजननी देवी शब्दब्रह्मस्व

यथा शंखो वर्त्तः शंखमध्यमावृत्य तिष्ठति तद्वदियम पी सर्पः =

संज्ञचनात्रः = २

कोचनपरशक्तिः का चनापरशक्तिस्तद्वि भागेनापीयं परशक्ति रेव स्मृता = ५

४

सूर्यचंद्राग्नि
रूपं भूर्भुवः स्वोरूपेका =

एवं सामान्यतः कुण्डलिन्या जगदुत्पत्तिमुक्त्वा विशेषतोऽपि जगदुत्पत्तिमाह एकधेति = २

मातृलिपि रूपा

सूत्रचन्संबद्धा

रूपिणी द्विचत्वारिंशद्वर्णा सा पंचाशद्वर्णरूपिणी गुणितानां सर्वगात्रेषु
कुण्डली परदेवता विश्वात्मना प्रबुद्धा सा सूते मंत्रमयं जगत् एके
धा गुणिता शक्तिः सर्वविश्वप्रवर्त्तिनी वेदादिबीजं श्रीबीजं शक्तिबीजं म
नोभवम् प्रासादं त्रैपुरं पिंडं चिंतारत्नं गणेश्वरं मार्त्तंडभैरवं दौर्गं ना। गं
रसिंहं वाराहं जं वासुदेवं हयग्रीवं बीजं श्रीगुरुपादुकाम् अन्यान्यपि च। वेदबीजबिम्बबीजादीनि =
बीजानि तदोत्पादयति ध्रुवम् यदा भवति सा संविद्विगुणीकृतविग्रहा

परमात्मवाचकोऽसौ हंसरूपो वर्णः =

हंसवर्णैः परात्मानौ शब्दार्थौ वा सरस्वती स्तूयते वाथ परा शक्तिस्तदा प्रकृ

दिननिशे =

द्विगुणीकृते:

ज्योतिर्मन्त्रादि =

तिपुरुषौ यस्माद्विश्वं जगत्यस्या युग्मं तत्तदेजायत त्रिगुणीकृतसर्वांगी।
त्रिरूपा शिवगेहिनी प्रसूते त्रैपुरं मंत्रं मंत्रं शक्तिविनायकस्य पाशाद्यं त्रैपु
रं मंत्रं त्रैपुरं चण्डनायकस्य सौरं मृत्युंजयं शाक्तिं शांभवं वितनात्यमुतम् वा

शक्तिसंभवमित्यपि पाठः

रौद्रीज्येष्ठावामारूपं = ३ उदात्तादीन् = ३ गायत्रीसावित्रीसरस्वत्य इति देवी त्रयम् = २

शां
ति
५

गौरी त्र्यक्षरं मंत्रं नीलकंठं विषापहं । यंत्रं त्रिगुणितं देव्या लोकत्रयगुणा।

पुष्करादितीर्थं ३

त्रयम् धामत्रयं सा वेदानां त्रयं वर्णत्रयं शुभं । त्रिपुष्करं स्वरान्देवी ब्रह्मादी

इडादि धर्मा

याजनाध्यापनप्रतिग्रहादिरूपं =

पूर्वपदवीप्रयोषा [illegible] त्रयम् =

नां त्रयं त्रयम् वह्नेः कालत्रयं शक्तित्रयं वृत्तित्रयं मदन । नाडीत्रयं त्रिवर्गं

दोषत्रयादि =

मायया दत्त त्रिधामतन्न चतुः प्रकारगुणिता शांभवी सर्वदायिनी त

आत्म विद्या शिव सर्व तत्त्वानि =

दानीं पद्मिनी वंधोः करोति चतुरक्षरम् चतुर्वर्णं महादेव्या देवी तत्त्व चतु।

परा पश्यन्ती मध्यमा वैखरी : जाग्रदादी तुर्यान्ता भावान् =

ष्टयम् चतुरः सागरानन्तः करणानां चतुष्टयम् सत्त्वादीश्च तुरो भावा।

न्विद्या मूर्ति चतुष्टयम् ॥ ४ चतुष्टयं गणेशानामात्मादीनां चतुष्टयं

उड्याण जालंधर पूर्णगिरिकामरूपाणि = उड्याण

कं जालंधरकामादिकं पीठं धर्मादीनां चतुष्टयम् एकादीन् गजान्देवी ययद

सिद्धादिमंडलदेवीदू नीदीक्षा हेरंबमंत्रादि =

रच चतुष्टयम् पंचधा गुणिता पत्नी शंभोः सर्वार्थदायिनी त्रिपुरा पंचकूटं ५

सा तस्याः पंचाक्षरं द्वयम् पंचरत्नं महादेव्याः सर्वकामफलप्रदम् पंचा

सिद्धांबा विजयाख्या मावाराही सुन्दरीत्यपीति = १

तत्पुरुषाख्याः =

संमोहनादीन्

त्वंस्मदेशस्य पंचवर्णांगरूपमतस्य संमोहनान्कामबाणान्कामास्त्वं चेत्

शुक्रादीन् निवृत्ताद्याः

रतुमान् पंचप्राणादिकान्वायूनत्वं च वर्णोन्महे शिवः मूर्तीः पंचकलाः। पंचभूतप्रपञ्चभेदादिमूर्तीः पंचगणादिचतुर्जनीन्यपि बोध्याः =

ईशानाद्याः

पंचपंचब्रह्मस्वराः क्रमात् सृजत्येषा परा शक्तिर्वेदवेदार्थरूपिणी षोढा।

राममंत्र मध्यबीज त्रैवमंत्र

सा गुणिता देवी धत्ते मंत्रं षडक्षरं षट्कूटं त्रिपुरामंत्रं गणपमंत्रं षडक्षरं

चंडेश्व वाग्भवत आमोदादीन्

षडक्षरं हिमशैलेश्वरसिंह षडक्षरं अत एव समस्तमुख्याय षडामोदान्गु

आमोदादीनां षण्णां =

णाधिपान् कोशान् स्मीत्र समान्ति शाक्तीकृत्याः षड्धनः यंत्रं षड्गु

षडंगादि

णितं शक्तेः षडाधारान्वर्ज्जीजनत् षड्विधं यज्ञं गत्वा स्मिन्सर्वं नत्वा तमेव।

धनाव तीमंत्र

री सप्तधा गुणितानित्या शंकरार्द्धशरीरिणी सप्तार्णां त्रिपुरामंत्रं सप्तवर्णा

तदक्षरूपम् प्रंकुशमंत्र निषादादीन्

विनायकस्य सप्तकं व्याहृतीनां सप्तवर्णोद्दर्शनस्य लोकांश्च गिरीन्स्व

वगादीन् राहुकेतू विना कालादयः

रान्धातून्मुनीन्द्वीपान्ग्रहान्नपि समिधः सप्तसंख्याताः सप्तजिह्वाहविर्भु

अर्कपलाशखदिरापामार्गपिप्पलोदुम्बरशमी: =२

विंध्यपारियात्रसह्यमलयमहेन्द्रशुक्तिमतः =

शा
नि
६

प्रकृतिविकृतिविग्रहानवग्रहमंत्रयन्त्रादि

जः अन्यस्मिन्विधंयद्यन्नन्दस्यामजायत अष्टधागुणितानाशक्तिः सैवमहा
त्वंहयं विष्णोः श्रीकेरनामानिमंत्रमष्टाक्षरंपरम् भानोरष्टाक्षरंदौर्गमष्टा
र्णंपरमात्मनः अष्टार्णोनीलकंठस्यवासुदेवात्मकमंत्रम् यंचकामागिले
दिक्षंदेवीयंत्रेहरागिले गंधाष्टकेशुभेदेवी देवानांहृदयंगमम् ब्राह्म्याद्या
भैरवानष्टौमूर्तीरासावसनपि अष्टपीठंमहादेव्या अष्टाष्टकसमन्वितम्
अष्टौसाप्रकृतीर्बिभ्रान्नवकृत्वेशादिका क्रमात् अणिमादिगुणाग्रामोनवदे
र्मूर्तीर्धमादिकाच अष्टात्मकेजगत्यस्यात्सर्वंविततुतेनसा गुणितानवधा ।
नित्यास्तेमंत्रेनवात्मकं नवकेशक्तितत्त्वानीनवरूपामहेश्वरी नवकंपी ।
ठशक्तीनांरंगानांदीनसावव माणिक्यादीनिरत्नानिनववर्णोद्युतानि ।
सा नवकंप्राणहृतीनांमंडलंनवकेशुभे यद्यत्नवात्मकंलोकेसर्वंमस्या

ओंनीलकं ठयस्वाहे निवा =
जगतियावान्नवात्म कोमंत्रस्तस्मिन्ते =
गर्भ
६

उदंचति दशधा विकृतांशभोर्भाविनी भवद्भिः स्वेच्छा दशान्तरं गणपते। श्रीश्रीयद्विणिदं हं हं स्वाहेति =

स्तविनायाद्दशान्तरं दशान्तरं मरस्वत्याघत्तिणः स्याद्दशान्तरं वासु

गोपालमं -त्रं
देवात्मकं मंत्रमष्टाष्टादशान्तरं त्रिपुरादशकं रसांत्रिपुरायादशान्त।

क्लैं हें ० पद्मावतिस्वाहेति
रम नाम्नापद्मावती मंत्रराममंत्रं दशान्तरं दशकं शालिनत्वानां तत्वन्न पा

महेश्वरी नाडीनां दशकं विशोरवतारान्तरदशकमात्र दशकं लोकपा

अग्निमंत्रस्स्वाहारादि
लानां यद्यदन्यान्स्य जायसौ एकादशाक्रमात्संविद्धिणितास्सा जगन्मयी

अस्यदत्रा पिद्वेयंतच्चविनायकमंत्रादि =
रुद्रैकादशिनीमाद्य शक्तेरेकादशान्तरं एकादशान्तरं वाणिनां रुद्रानेका

द्वादशाङ्गुलिनेति शेषः =

दशक्रमात नित्यामंत्रं महेशान्यं वासुदेवात्मकं मंत्रम् राशीनाम् नुन्द्र

ह्रीकुंभ त्यादि
रेखनीयं त्रिसाद्वादशात्मकं श्रन्यरेलाद्दशांसंद्वेयनदस्यामजायन चत। नत्पुरुषाय विद्महे वाग्विशुद्धाय धीमहि तन्नः शिवः प्रचोदयात् =

विंशतितत्वात्माघदाभवतिशोभना गायंत्रीमतितः शंभोर्गायत्रीमद्

त्रयोदशधागुणिता वागीश्वरीमंत्र विश्वेदेवादिकं चतुर्दशधा लक्ष्मीवासुदेवादिकं पंचदशधा नित्यामंत्रनित्यादिकं षोडशधा चक्र मंत्रस्वरादिकं सप्तदशधा लघुपंचमीतारादिकं अष्टादशधा कुलवामनमंत्रादिकं एकविंशतिधा कुलधरामंत्रादिकं विंशतिधा रत्नधारो मात्र रूपस्वरमंत्रादिकं एकविंशतिधा बटुकराममंत्रादिकं द्वाविंशतिधा मुखमंत्रादिकं त्रयोविंशतिधा लघुश्यामामंत्रादिकं सप्तत्रुन्दति एवंपराईपर्ये नक्षत्रीनांतत्वानांसाचवकुमशाकाला लक्षधा नभूतानाय चतुर्विंशतीति = १

सर्वमोहिन्यै विद्महे विश्वजनन्यै धीमहि तन्नः शक्तिः प्रचोदयात् = २

ग्रा. ति. ७

नात्मिकां गायत्रीं विश्वगायत्रीं गायत्रीं विप्रदात्मनः गायत्रीं दक्षिणा-
मूर्त्तेर्गायत्रीं शंभुयोषितः चतुर्विंशतितत्त्वानि तस्यामासन्यात्मनि
द्वात्रिंशद्वेदगुणिता सर्वमन्त्रमयी विभुः एते मूलतुजयं मन्त्रं नारसिंहं
महामन्त्रम् लक्ष्मीप्रियमन्त्रं मन्त्रं ब्रह्मणस्य महात्मनः हयग्रीवमन्त्रो
र्गेवाराद्वह्निनायकं गणेशितृर्महामन्त्रं मन्त्रमन्त्राधिपस्य च मन्त्रं श्री
दक्षिणामूर्तेर्मालामन्त्रं मनोभवः त्रिष्टुभं च नवाक्षि न्याग्र घोराख्यमहा
मन्त्रं भद्रकालीमन्त्रं लक्ष्मीमालामन्त्रं यमात्मकम् मन्त्रं श्रीदेवकीसूनो।
र्मन्त्रं श्रीकृष्णबोन्नम श्रीगोपालमन्त्रं भूमेर्मन्त्रं तारामन्त्रं क्रमात् महामन्त्र
महालक्ष्म्या मन्त्रं भूतेश्वरस्य सा क्षेत्रपालात्मकं मन्त्रं मन्त्रमापविवारणं
एते मातङ्गिनी विद्यां सिद्धविद्यां शुभोदयां प्रवेशेनक्रमयोगेन गुणिता।

दक्षिणामूर्तये विद्महे ध्यानस्थाय धीमहि तन्नो धीशः प्रचोदयात् =

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ... = २

ॐ ह्रीं ... = २

उच्छिष्टगण... / पति० मंत्रादीन्

शिववल्लभा षड्त्रिंशत्तत्त्वानि शैवानि च यतस्ततो ग्रन्थान्ते संस्थिता।
त्राणि शुभगानि प्रसूयते द्विचत्वारिंशन्मूलेशाणि ता विश्वनायिका सा
प्रसूते कुण्डलिनी शक्तिब्रह्मदेहमयी विभुः शक्तिं ततो ध्वनिस्तस्मान्नादस्तस्मा
न्निरोधिका ततोऽर्धेन्दुस्ततो बिन्दुस्तस्मादासीत्परा ततः पश्यन्ती मध्यमा वा
चं वैखरी सर्वजन्मभूः इच्छाज्ञानक्रियात्मासौ तेजोरूपा गुणात्मिका क्रमे
णानेन सृजती कुण्डली वर्णमालिकाम् अकारादिक्षकारान्तां द्विचत्वारिंश
दात्मिकां पञ्चाशद्वारगुणिता पञ्चाशद्वर्णमालिकाम् सूते तद्वर्णतो भि
न्नाः कलास्तद्दात्रिकास्तु क्रमात् निरोधिका भवेद्वह्निरर्धेन्दुः स्यान्निशाकरः
अर्कः स्याद्बिन्दुमयो योगे विद्धात्मा तेजसां निधिः जाता वाग्ये यतो बिन्दोः शिव।
शक्तिमयादतः अग्नीषोमात्मकास्तेषु शिवशक्तिमयाद्वेः येन संभवमा

द्विचत्वारिंशदात्मिकां
मूलत्रिपिण्डसूते इति सं
बन्धः तत्र क्रमात् श
क्तिप्रभृतिनादिना =
सेवनम् अपरा निरोधिका
निरोधिकार्द्धबिन्दुर्योगबिन्दुः

आदिनान्तकला =
पंचाशन्मात्रकारूपा
नु पंचदेवान्ब्रह्मादीन्

मूलाधारे स्थिता =
सैवरजोनु ...
सेवनमोनुविद्यानादः

ते च वर्णास्तद्वर्णात्
ताऽभिन्नान् कलाब्रह्मा
दिकान् =

पवंप्राह्यद्दष्टिमर्थयत्दृष्टिंचमध्यमान्नामभिधायोक्तानुवादपूर्वकंवैखरीवर्णप्रतिजानीते ततइति = २

शा॰ ति॰ ८

पन्नाः सोमसूर्याग्निरूपिणः ॥ इतिश्रीशारदातिलके प्रथमः पटलः १

ततो व्यक्तिं प्रवक्ष्यामि वर्णानां वदनं गुणं । प्रेरिता मरुतानित्यं सप्तस्वरा वैख

निर्गताः कंठतालुकवर्णैर्वर्णाः क्रमाद्गुरिर्भवंति ते । पश्चस्वरास्ततः सो

म्याः स्पर्शाः सौराः प्रभोद्भवाः । आग्नेया व्यापकाः सर्वे सोमसूर्याग्निदेवताः

स्वराः षोडशविख्याताः स्पर्शास्तेपंचविंशतिः । तथा व्यापकाः स्मृताः स्पर्शाम

कारः शुक्रो यतः । व्यापकादशानेकामध्यतथर्मप्रदायिनः । ह्रस्वाः स्वरेषु

पूर्वोक्ताः परे दीर्घाः क्रमादिमे । शिवशक्तिमयास्ते स्युर्बिंदुसर्गावसानिकाः

बिंदुः शुमात्रविः प्रोक्ताः सर्गः शक्तिर्निशाकरः । स्वराणां मध्यगं यत्तच्चतः

कं तत्तं त्रसकच । पिंगलायांस्थिताह्रस्वाइडायांसंगताः परे । सप्तग्रामध्य

गास्तेयास्तावारो येनपुंसकाः । विनास्वरैस्तु नान्येषां जायते व्यक्तिरंजसा

स्वर्शानांसोरकला रूपत्वात्सूर्यात्मता

ह्रस्वेषुप्रवर्तमानत्वाद्व्यापकता

पञ्चदीर्घत्वेपिपारिभाषिकह्रस्वता =

पश्यन्तीस्यानंप्रपिता :

स्वराणामनन्तादि चंद्रकलात्मकत्वादिंदुरूपता

धूम्रार्चिरादिवह्निदशकलात्मरूपत्वादग्निरूपता =

८

नेन अ आ ए क च ट त प य षा वायव्याः इ ई ऐ ख छ ठ थ फ र क्षा आग्नेया उ ऊ ओ ग ज ड द ब ल लाः पार्थिवाः ऋ ॠ औ घ झ ढ ध भ व सा आप्याः अन्ये नाभसाः =

शिवशक्तिसमवायाद्बिंदोः = १

शिवशक्तिमयात्साक्षात्तस्माद्गुणात्मनो बिन्दोः कारणत्वं च भूतानाम्
भूतानां मातृकायतः ततो भूतात्मका वर्णाः पंच पंच विभागशः वाय्व।
ग्निभूजलाकाशाः पंचाशल्लिपयः क्रमात् पंच ह्रस्वाः पंच दीर्घा बिन्द्व।
न्ताः संधिसंभवाः पंचाशकादयः षत्वलसहान्ताः समीरिताः सोमसूर्या
ग्निभेदेन मातृकावर्णसंभवाः अष्टत्रिंशत्कलास्तत्तन्मंडलेषु व्यवस्थि।
ताः अमृता मानदा पूषा तुष्टिः पुष्टी रतिर्धृतिः शशिनी चंद्रिका कांतिर्ज्यो
त्स्ना श्रीः प्रीतिरंगदा पूर्णा पूर्णामृता कामदायिन्यः स्वरजाः कलाः त
पिनी तापिनी धूम्रा मरीचि ज्वालिनी रुचिः सुषुम्ना भोगदा विश्वा बोधिनी
धारिणी क्षमा कभाद्या वसुदाः सौरा ठडांता द्वादशेरिताः धूम्रार्चिरूष्मा
ज्वलिनी ज्वालिनी विस्फुलिंगिनी सुश्रीः सुरूपा कपिला हव्यकव्यवहे।

दशादश वीप्सायाम् पीदम् नेन वर्गाणां प्रत्येकं पंच पंच वर्णाः =

अनेन गणनावस्य त्रिभ्यो भेदेभ्यो कारोकारमकारेभ्य एवाष्टत्रिंशत्कला सन्निरुक्ता =

हव्यवहा कव्यवहा च

ऊर्द्धाकृतिर्दक्षकरः प्रसृतोऽभयमुद्रा
हस्तबाधोमुखो वरमुद्रा

शा°
ति°
अकारो कारबि दुनादेभ्यः
५

अपि यादीनां दशवर्णानां कला धर्मप्रदा इमाः अभयेष्टकरा ध्येयाः श्वेत
पीतारुणाः क्रमात् तारस्य पंचभेदेभ्यः पंचाशद्वर्णगाः कलाः सृष्टिर्ऋ
द्धिः स्मृतिर्मेधा कान्तिर्लक्ष्मीर्द्युतिः स्थिरा स्थितिः सिद्धिरिति प्रोक्ताः क
चवर्गकलाः क्रमात् अकाराद्ब्रह्मणोत्पन्नास्तप्तचामीकरप्रभाः एता
५८ करधृताक्षस्रक्पंकजद्वयकुंडिकाः जरा च पालिनी शान्तिरैश्वरी रतिका
मिके वरदाह्लादिनी प्रीतिर्दीर्घा स्युष्टवर्गगाः उकाराद्विष्णुनोत्प
न्नास्तमालदलसन्निभाः अभीतिशंखचक्रेष्टबाहवः परिकीर्तिताः
तीक्ष्णा रौद्री भया निद्रा तंद्रा क्षुत्क्रोधिनी क्रिया उत्कारी मृत्युरेतास्तु
कथिताः पवर्गगाः रुद्रेण मार्णोद्भवास्ताः शरच्चंद्रनिभप्रभाः उद्यद
स्मोभयं पद्मं कपालं वाहुभिर्व्वरं ईश्वरेणोदिता विन्दोः पीताश्वेतारुणाः। ५

ॐ त्वमेव विप्रान् जातीभिः पृथिवीपतीन् प्रसूते शमिते वैश्यान् शूद्रान् शीलोत्तमो
र्मवैः वशयेल्लवणैः सर्वांल्लोकजैर्दिनिना जनान् गोशालात्संकृतो होमः पा
यसेन ससर्पिषा शान्तो शांतिकरो त्यागु गोविंदो गोकुलप्रियः शिशुवेषधरं
देवं किंकिणीदामशोभितं स्मृत्वा प्रतर्पयेन्मंत्री दुग्धपत्रुधा जलैः शुभैः धन
धान्यं युक्ता निंदीयीनसत्रसैरदानिसः पिंडभूते नदीनं दहनं शुरयुगे कोणगा
ज्ञत्यर्ग्रां ॐ यौग्यं दशाणं स्फुरितदशदलं कामबीजेन वीतं पद्मं किंज
ल्कसंस्थ स्मरविकृतदलं प्रोह्लसन्तोडशार्णं किंजल्कं वा जनाद्यं विकृ
ति युगदले सर्पितान्तुष्टवर्णम् पाशांकुशाभ्यां मूवीतं तत्ताग्निश्चरयुगा स्त्रिशु
ग्र ह्यांतरेणालालितं पद्मं गोविंदैवतम् धर्मार्थकामफलदं सर्वश्लाकरं
स्मृतम् पंचांतको धरेश स्योमनुविंडविभूषितः पिंडबीजमिति प्रोक्तं सर्व

गा·
१४५

145

सिद्धिकरं परं स्मरः क्लींस्वाय ह्वंह्वंस्वरणीमनुरीरितः गोपीजनेति प्र
वदेद्वल्लभायाग्निसुंदरीं च अयं दशाक्षरः प्रोक्तो दृष्टादृष्टफलप्रदः प्र
णवं हृदयं क्लीं स्मरेत् नमस्काराततः परम् नाद्यंशं देवकीपुत्रं हुं फट् स्वाहासम
न्वितम् षोडशाक्षरमंत्रोयं गोविंदस्य समीरितः पिंडं रतिपतेर्बीजेन।
मोभगवतेततः नंदपुत्रायबालादिवपुषेश्यामलायच गोपीजनपद।
संतेवल्लभायवह्निजावधि अष्टत्रिंशन्मंत्रआख्यातोगोपालस्य जगत्पतेः
अनंगः कृष्णगोविंदौ हुं तावर्णान्तो मनुः प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदग्विवधिव
दभिलिखेत्स्वहृदेवोच्चवत्क्रंकोणे यद्वल्लतुल्यं वलयषुगयुतं मध्यशर्वेन
ईसं श्लोकस्यार्णैन्यस्तं हरसुपरविवरेष्वष्टवर्णैर्लिखित्वा तद्बाह्ये द्वा ।१७
दशार्णैस्तदनुपरिहृतं देवकीपुत्रपद्मं नंसकीरव ... नंवैदेवरतो रत

नेरतोऽन्नहतोध्यातंतंध्यातोदेवकीसुतं लिखितंभूर्जपत्राद्यैपद्ममेतत्।
यथाविधि विष्टितंवाऽजनापदंसर्वकामफलप्रदं पालाशवृक्षफलकी
लिखितंसाध्यसाधितं गोस्थानेनिवेदनेनवाहृदिर्भवेत्सदा श्लोकंच
तःवहिःपदेषुभूर्जेशिवादिरित्यादिलिखितक्रमेण तत्सर्वतोभद्रमितिप्रसि
द्धंपद्मंयशःश्रीविजयप्रदायि फलदेवोरिरेकेनगवांगोष्ठेनिवेशितं
रक्षाकृच्चोरमारिघ्नंसवत्सानांगवादितं क्षीरगोपयगोरक्षीरक्षमाक्षत
मात्तरा गोमानोगगतोमागोपत्तगदतगदतप अस्याभूतम्यासना
सीनःपात्तिविद्रुमसमन्वितः वीजंमनोद्भवःप्रोक्तंजगत्त्रितयमोहनक
ऋषिःसंमोहनःप्रोक्तोगायत्रंछंदईरितं सर्वसंमोहनःसाक्षाद्देवतात्मक
रध्वजः वीजेनदीर्घयुक्तेनषडंगविधिरीरितः जपारुणारक्तविभूषणाद्य

पा·
१८६

मीनध्वजं चारुकृतांगरागम् करांबुजैरंकुशमिक्षुचापं स्त्रपाशौ
दधतं भजामि लक्षत्रयं जपेन्मंत्रं मधुरत्रयसंयुतैः पुष्पैः किंशुकजैः कु-
ण्डे जुहुयात्तद्दशांशतः वक्ष्यमाणे यजेत्पीठे विधिना पंकरुहे जे मोहि-
नीक्षोभणीद्रावीक्षोभिन्याकर्षणीं पुनः द्राविणीह्लादिनीक्लिन्नाक्लेदि-
न्यः पीठशक्तयः बीजाद्यमासनं दत्वा मूर्तिं मूलेन कल्पयेत् अंगानि सम्यग्वा-
जेद्देवं वक्ष्यमाणेन वर्त्मना इष्ट्वांगावरणं पूर्वं मध्ये दिक्ष्वर्चयेच्छरान् द्रां
मांहां शोषणं सर्वं द्रीं संमोहं ततः संदीपनाह्वं क्लीं साद्वं ब्लूं मादं तापनं
पुनः सर्गान्तं भृगुणा यान्भूधामादनं पंचमे मतश्च अणंमं बाणाहस्त्रान्ध्ये
यात्त्वा बाणदेवताः संप्रज्याः पद्ममध्ये च शक्तयोः सौ यथाक्रमम् अनंगरू-
पाद्या अनंगमदनानंगमन्मथाः अनंगकुसुमा पश्चादनंगमदनातुरा

146

नंगशिशिरानंगमेखला नंगदीपिका लीलाकमलधारिण्यः स्मरवस्त्र
स्त्रभूषिताः बहिःषोडशपत्रेषु मञ्ज्याः षोडशप्राकृषः शुवतिर्विमलंभाव।
ज्योत्स्ना स्तुभ्रमदद्रवा स्मरनावारुणी लीलाकान्तिः सौदामिनी पुनः काम
ब्रह्मा चंद्ररेखा त्वोह्कीस्यान्मदनापुनः योनिर्मायावती ताः स्युः कल्हारशेव।
लसत्कराः स्मरवक्रा पुवतयोमदविभ्रमसंयुताः दन्ताग्रेषु पुनः प्रज्याः स्मर
स्यपरिचारिकाः शोकोमोहोविलासोन्योविभ्रमोमदनातुरः अपरयोग
वाकामी क्रतपुष्पोरतिप्रियः श्रीमत्तलपाव्यक्तो ज्ञोन्योहेमंतः शिशिरोमदः
रक्तकांशुकपुष्पोष्पधरारक्ताः स्वभूषिताः अपरांगनिषंगाद्यावनितासक्र
मानसा रतिप्रियाबहिरित्थयजेद्देवोविशिष्टधीः परभृत्सारसौ पद्माकुबकमे।
धाह्वयौ पुनः अपांगभ्रूविलासौ हो हावभावौ प्रकीर्तिताः चतुरस्रस्यकौ।

गोष्ठपूज्यास्त्वन्यपरिचारकाः माधवीमालतीपद्माह्वरिणीत्तीमदोत्कटा
सितचामरधारिण्यः सर्वाभरणभूषिताः वाद्ये लोकेश्वरान्यस्यात्तदस्त्राणि।
र्चयेत्ततः रक्तं यो भजते मंत्री स्रग्गंधपिंडकस्तु मादिभिः सभवेल्लव्यसौभाग्यो ल
क्ष्यार्जितधनेश्वरः अशोकपुष्पैर्दध्यक्तैर्जुहुयाद्धि वमसत्रयं अष्टोत्तरसह
स्रं यो सभवेज्जगतां प्रियः गव्येनाज्येन जुहुयान्मंत्रेणाष्टोत्तरं शतं साधकैः।
ढं समसंपानमर्चितेद्व्यवाहने संपाताज्येन वनितां भजयेदात्मनः पतिं अ
नयाययययदिष्टनन्नन्नकृतसदा कन्यार्थे जुहुयाल्लाजैर्दध्यक्तैर्मंडलान्तरे
कन्यामिष्टामवाप्नोति सा पितस्पतिमाप्नुयात कामेहामितसाध्यमंगविल
सत्खट्कोणमेतहद्दि गायत्रीगुणवर्णातदस्तु दलंमालामनोरत्तरैः षट्सं
सहिता हृत्पत्रसहितं नेत्राणिभूरेणाहृतं कोणं न्यस्तमनोभयेनकथितंयंत्रं

न्मोहनम् कामदेवायघाह्नांतेविद्महे३. नमीश्वरेत पुष्पबाणांधीमहि स्यांः
त्रोनंगः प्रचोदयात् नमोंतेकामदेवायवदेत्सर्वजनंततः प्रियायसर्ववंगां
ते जनसंमोहनायव ज्वलह्रयंप्रज्वलागांव्वदेत्सर्वजनस्यच हृदयंममशाह्नं
तेवशंकुरुद्वयंशिरः मालामन्त्रयंसाष्टचत्वारिंशाद्भिरक्षरैः साध्याख्योद्
रितैःस्मरैः परिहृतंकामंलिखेन्मध्यतः पश्चात्मारविकारयशाकघकाञ्ज्ञामा
र्थिहिंटीपायात्र मलाद्याष्टदलेषुसाध्यविलिखेन्मोहलपत्रोदरे यंत्रंयोनि।
पिलाद्योत्क्रीतजयंवश्यंभवेत्तस्य सा कथितंपुष्पबाणस्य सांगोपांगसम
र्चनं सौभाग्यकांतिविभवप्रदारसमृद्धिदम् आदायवेदास्मकलास्तु।
द्वात्रिंशत्पंचाशत्स्वरमन्त्रदंत्र दंत्रेश्वरायेनपितामहायविवेनमाद्यंमन्नमत्स्य
त्रपम् रिव्यामृताद्येमपितेसुधाः देवासुरैर्वासुकिमंदराभ्याम् भूमेमहा

श्रा०
१४८

वेगविद्धार्णितायास्तत्कूर्ममाधारगं तं स्मरामि ॥ समुद्रकांचीं सरिदुत्तरी-
यं वसुंधरां मेरुकिरीटभारां दंष्ट्राग्रतो येन समुद्धृताभूत्तमादिकोलं शरणं
प्रपद्ये ॥ भक्तार्त्तिभंगाय समयापि पापस्तंभान्तरालादुदितो नृसिंहः । रिपुस्वरा
णां निशितैर्नखाग्रैर्विदारयंतं न च विस्मरामि ॥ चतुःसमुद्राभरणा धरित्री या
सा यत्र नालं चरणस्य यस्य एकस्य नान्यस्य पदं त्रयाणां त्रिविक्रमं सर्वगतं स्मरा
मि ॥ त्रिःसप्तवारं नृपतीन्निहत्य संतर्पणं रक्तमयं पितृभ्यः । चकार सोदंडबले
न सम्यक् तमादिविष्णुं प्रणमामि विष्णुम् ॥ कुले रघूणां समवाप्य जन्म विधा
य सेतुं जलधेर्जलांतः । लंकेश्वरं यः समयांचकार सीतापतिं तं प्रणमामि दे
वम् ॥ हलेन सर्वान्नृनसुरांश्च विक्रमेण चकार चूर्णं त्रिपुरं महारेः । यः कृतस्मा
साद्यबलं बलीयान्भजे तं बलभद्ररामम् ॥ सुरासुराणामसुरा...

१४८

विज्ञेन्तं संभावयंती वरचिह्नवेशम् चकार यः शास्त्रमघोद्यकल्पं तं श्री-
भूतं प्रणतोस्मि हृद्धं कल्याणमाने निखिलं स्वरेस्वे सप्रथयामास निमेषो-
मात्रा यस्तेजसा निर्दहतानि भीमो विश्वात्मकं तं त्वरगं भजामः शांवं
स्वचक्रं सगरं सतोजं दोर्भिर्दधं तं गरुडाधिरूढं श्रीवत्सचिह्नं जगदादि।
मूलं नमामि नवनीलमभ्रविभ्रममीड्यं अथ वक्ष्ये महेशस्य मंत्रान् सर्वसमृद्धि-
दान् यैः सर्वसंपदः प्राप्ताः शिवसायुज्यमंजसा नमः श्री हृदयं वचदः सान्तिलां।
तौ नन्दत्वावितोमन्त्रः पंचाक्षरो मनुः प्रोक्तस्तारादयोयं षडक्षरः वामदेवो
मुनिश्छन्दः पंक्तिरीशस्य देवता बीजैः वर्णैः षडंगानि कुर्यान्मंत्रस्य देशि।
कः मंत्रवर्णादिकान्न्यस्येत् पंचसु तीर्थया क्रमं तर्जनीमध्ययोरन्त्यानामिका।
गुष्ठयोः क्रमः ताः सुसंपूर्णा अघोरसद्योजातामेशा संज्ञकाः तत्पुरुषाद्यष्टादि

शा० १४९

षु निजमूर्द्धनि तान् पुनः प्रागण्यवारुणोदीच्यमध्यवक्त्रेषु पंचतत्त्वमंत्रांगा
नि न्यसेत्पश्चाज्जातियुक्तानि षडंगक्रमात् कुर्वीत गोलकन्यासं रत्नाद्यैस्तदनंतरं
हृदि वक्त्रे सव्ययोरुर्वोः कंठे नाभौ द्विपार्श्वयोः पृष्ठे हृदि ततो मूर्द्ध्नि वदने नेत्रयोर्न
सोः दोः पत्संधिषु सांगेषु विन्यसेत्तदनंतरं शिरो वदन हृत्कुक्षि सोरुपादद्व
येषु पुनः हृदि वक्त्रांबुजे टंकमृगाभयवरेष्वथ वक्त्रांशहृत्पादोरुजठरेषु
क्रमान्न्यसेत् मूलमंत्रस्य षड्वर्गान्यथावद्देशिकोत्तमः मूर्द्ध्नि भाले दृशोः घ्रा
षु हृदये तान् पुनर्न्यसेत् पश्चादनेन मंत्रेण कुर्वीत व्यापकं सुधीः नमोस्तु।
स्थाणुभूताय ज्योतिर्लिंगामृतात्मने चतुर्मूर्तिवपुश्छायाभासितांगाय
शंभवे एवं न्यस्तशरीरोसौ चिंतयेत् पार्वतीपतिं ध्यायेन्नित्यं महेशं रजतगि
रिनिभं चारुचंद्रावतंसं रत्नाकल्पोज्ज्वलांगं परशुमृगवराभीतिहस्तं प्र

परशो ←

149

१४९

त्रं पद्मासीनं समेतात्स्तुतममरगणैर्व्याघ्रकृत्तिं वसानं विश्वाद्यं विश्वगा
लं निखिलभयहरं पंचवक्त्रं त्रिनेत्रम् ततस्तत्त्वं जपेन्मंत्री दीक्षितः शैववर्त्म
ना तावत्संख्यसहस्राणि जुहुयात्पायसैः शुभैः ततः सिद्धो भवेन्मंत्रः सा
धकाभीष्टसिद्धिदः देवं संपूजयेत्पीठे वामादिनवशक्तिके वामा ज्येष्ठा त
तो रौद्री काली कलपदादिका विकरिण्याह्वया प्रोक्ता बलाद्या विकरिण्यथ
बलप्रमथिनी पश्चात्सर्वभूतदमन्यथ मनोन्मनीति संप्रोक्ताः शैवपीठस्य।
शक्तयः नमो भगवते पश्चात्सकलादि वदेत्ततः गुणात्मशक्तियुक्ताय त
तोऽनन्ताय ततः परं योगपीठात्मने भूयो नमस्कारादिको मनुः अमुना मनुना द
द्यादासनं गिरिजापतेः मूर्त्तिं मूलेन संकल्प्य तत्रावाह्य यजेच्छिवं कर्णिका
यां यजेन्मूर्त्तीरष्टमीशानादिग्गते शुद्धस्फटिकसंकाशां रित्वनन्तसूक्ष्मादिकाः

शा॰
१५०

150

पीतां जनयेत्तत्र रक्ताः प्रधानसहशायुधाः चतुर्वक्त्रसमायुक्ता यथावत्संप्र।
पूजयेत् कोणेष्वंबिन्द्वन्याद्यास्तेजोरूपाः कलाः क्रमात् अंगानि केसरस्था
नि विघ्नेशान्पत्रगान्यजेत् अनंतसूक्ष्मनामानं शिवोत्तममनंतरं एकनेत्रमे
कवक्त्रं त्रिमूर्तिं नंदनं ततः पश्चाच्छ्रीकंठनामानं शिखंडिनमिति क्रमात् रक्तपी
तसितारक्तकृष्णरक्तांजनासितान् किरीटार्पितबालेंदून्पद्मस्थांश्चतुर्भुजान्।
न्वितान् त्रिनेत्रान्शूलवरचापहस्तान्मनोहरान् उमादिरावृजेन्मध्यादुमां।
चंडेश्वरं पुनः ततो नंदिमहाकालौ गणेशं वृषभं पुनः भृंगिरिटिं स्कंद
मेतान्पश्चात्समनस्थितान् स्वर्णगोक्षीरारुणश्यामशुक्लांश्च हिमशतपाटलान् इंद्रा।
दयस्ततः शक्त्यावज्रायायुधसंयुताः इष्ट्वैवं जयेद्देवं सहस्रं नित्यशो जपेत्
सर्वपापविनिर्मुक्तः प्राप्नुयाद्धांद्विलक्षं द्विसहस्रं जपेद्रोगान्मुच्यते न

१५०

त्रिसहस्रं जपेन्मंत्रं दीर्घमायुरवाप्नुयात् सहस्रद्वन्द्वजपन्सर्वान्कामान्सम्प्र
वाप्नुयात् आज्याक्तैस्तिलैः शुद्धैर्जुहुयाल्लक्षमादरात् उत्पातजनिताः
क्लेशा नाशयेन्नात्र संशयः शान्तलक्षं जपेन्मन्त्रं साक्षाच्छिवो भवति मानवः षडक्ष
रमालिरुद्रः कथितो ह्यघोरो मनुः ऋषिश्छन्दः पुराप्रोक्तो देवतास्याउमाप
तिः अंगानि सर्ववक्त्राणि सोममीशं विचिन्तयेत् वं स्वकाभं त्रिनेत्रं शशिश
कलधरं स्मेरवक्त्रं चतुर्हस्तैः शूलं पाशं कपालं वरदमभयदं चारुहस्तं नमामि
वामोरुस्थं भगायाः करतलविलसच्चारुरक्तोत्पलाया हस्तेनाश्लिष्टदेहं म
णिमयविलसद्भूषणायाः प्रियायाः मनुलक्षं जपेन्मंत्रं तत्सहस्रं घृतावि
पि जुहुयान्मधुरासिक्तैरारग्वधसमिद्वरैः प्राक्प्रोक्ते म जपेत्सौ ठं गंध षष्ठी
रुमापतिम् अंगानि हृदन्तैर्वर्णैः हृज्याहृल्लेखाद्यायया पावरा मध्यमाग्रहिणो दी

च्चापस्थितमेषु विधानतः ह्रस्वोब्रोगगनार्क्काचन्द्रर्षीन्द्रकरालिका महोग्र
ष्माक्रमादेताः पंचभूतसमप्रभाः पाशांकुशवराभीतिधारिण्येभितभूष
णाः यजेत्सर्वारिपत्रेषु वृषभाद्यानक्रमात् हिमालयेतं वृषभं तीक्ष्णशृं
गं त्रिलोचनं सर्वाभरणसंदीप्तं सात्त्वाङ्गस्वरूपिणं कपालमल्लविलस।
त्करं कालकृष्णप्रभं क्षेत्रपालं त्रिनयनं दिगंबरमथार्च्चयेत् शूलटंकाक्षव
लयकमंडलुसत्करं शुक्लाकारं त्रिनयनं चंडेशमथ पूजयेत् चक्रशं
खाभयाभीष्टकरां मरकतप्रभां दुर्गां प्रपूजयेत्सौम्यां त्रिनेत्रां चारुभूषणां
कल्पशालोरत्नवद्वोदधानं द्वादशात्मनं बालार्काभं त्रिशूलकांतं घृणिसुरं
पूजयेत्ततः नैर्ऋतं प्रजपेत्सौम्यं रत्नभूषणमंडितं परश्वक्षाणवराभीतिधारि
णं श्यामविग्रहं पाशांकुशवराभीतिधारिणं कुंकुमप्रभं विघ्ननायकं

151

भार्गैश्चेशार्द्धकृतशेखरं यथा मंत्रकोमलाकारं नामांकन्यस्त तत्करं देव
वेश्वरं त्वत्स्वाहां सेनापतिमथार्चयेत् ततो भूमानवः मज्याब्राह्म्याद्या
प्रोक्तास्तथा गाः इंद्रादिकाल्लोकपालान्स्वस्वदिक्षु समर्चयेत् वज्रादीनि
तदस्त्राणि तद्बहिः क्रमतोर्चयेत् एवं यो भजते मंत्री देवेशं तमुमापतिं स भ
वेत्सर्वलोकानां प्रियः सौभाग्यसंपदां सोतः सद्योत संख्य कोविंदुभूषित
मस्तकः प्रासादाख्यो मंत्रः प्रोक्तो भजतां सर्वसिद्धिदः षड्दीर्घयुक्त
बीजेन षडंगाविधिरीरितः वामदेवो मुनिश्छंदः पंक्तिर्देवः सदाशिवः ई
शानाद्यास्य सेन्दुर्जीवं तुष्टादि षु देशिकः ईशानाद्यैस्तत्पुरुषमघोरं तद्वं
तरं वामदेवाह्वयं सद्यमासां बीजं क्रमादितः प्रोक्ताराद्यैः पंचकस्तैर्वि
लोमात्संयुतं विद्यत ततं गुलिमिथ्यस्तत ह्रीजादिकान्यसेत् शिरोवदन

हृन्मुखपादेशेषु यथाक्रमं न्यस्त ह्रं नीलग्रीवं रक्तं लहस्य ह्रीं न जिह्वां गुह्यनलं
गुह्यादिकनिष्ठा ग्रं गुह्यादिकनिष्ठांत न्यसेद्दैशिकसत्तमः मूर्द्धास्य हृदयं नाभि
जङ्घास्य पादेषु न्यस्ताः क्रमात् वक्त्रेषु पूर्वादि विन्यसेदथ योगानि प्रकल्पयेत्
तारपंचकसंज्ञार्थं सर्वज्ञाय हृदीरितं अमृते तेजोमालिनि अमृताय इति पदं पुनः
तदं ते ब्रह्मशिरसा शिरो वै ज्वलिते तवः शिखिशिखा परतो नादिवो ऽायत
शिखा वज्रिणे वज्रहस्ताय ततं त्रयतनुब्रूद्द श्रौं श्रौं ह्रौं मिति संभाष्य पर
तो लुप्तशक्तये नेत्रसुं कं स्त्री फट् इंफट् ते नं तशक्तये अस्त्र सुकं षडंगानि क्र
र्मादेशिकसत्तमः सर्वतत्त्वाणपाज्ञात्वा सौम्यमध्ये पु पंचसु वक्त्रेषु पंच वि
न्यसेदीशानस्य कलाः क्रमात् ईशानः सर्वविद्यानां शशिनी अध्यमाकल्प
ईश्वरः सर्वभूतानां मंगदा तदनंतरं ब्रह्माधिपति संज्ञांते ब्रह्मणो धिप

१५५

152

पुनः अक्षोभ्यात्तृतीया स्याद्ह्रीं बीजमेवमुक्तं ततः परा मरीचिः कथिता तं उच्चलं
र्थीं च सहस्राशितां अंशुमालिन्यथ परा प्रणवाद्या नमोन्विताः पूर्वपश्चिमयोः
मध्ये दक्षिणे पुनरनन्तरं चतस्रो विन्यसेन्मन्त्री उत्तरस्य यथाक्रमात् आद्या तत्पु
रुषाय विद्महे शान्तिरीरिता महादेवाय शान्ता तेधीमहीति ततः परं वि
द्यां द्वितीया कथिता तन्नो रुद्रः परं ततः प्रतिष्ठा कथिता पश्चात्तृतीया स्यात्प्र
चोदयात् निवृत्तिस्ततः पराः सर्वाः प्रणवाद्या नमोन्विताः हृदि ग्रीवांश हृदये ना
भौ ऊरौ चैव पृष्ठे च वक्त्रसि अघोरस्य कलां न्यसेत् दक्षिणे मन्त्री यथाविधि अघोरे।
भ्य इति समापत्तिं मीरिता प्रथमा कला अथ घोरेभ्यः इत्यन्ते मोदा स्यात् अनन्तरम्
घोरा तेस्या जया पश्चात्तृतीया परिकीर्तिता घोरतरेभ्यो निद्रा न्यास सर्वतः स
र्वतः परा व्याधिस्तु पञ्चमी प्रोक्ता सर्वेभ्यस्तदनन्तरं मृत्युनिंगदिता षष्ठी नम

शा·
१५३

स्तेअस्तुनत्परं त्वधास्यात्सप्तमीरुद्ररूपेभ्यः कथितामृता अष्टमीक
थितापनाधवाघानमसान्विताः गुह्यस्तुष्ठोरुयुग्मेषु जानुजंघास्रु
वेस्फिचोः कट्यां पार्श्वहृदये वामकलान्यसेत्रयोदश प्रथमानामदेवा
यनमोंतः स्याद्रजाकलाः स्याज्ज्येष्ठाय नमो रक्षा द्वितीया परिकीर्त्तिता
स्याद्रुद्राय नमः पश्चात्तृतीया चतिरीरिता कलायनमस्त्वंते पालिनी
परिकीर्त्तिता कलकामा पंचमी स्यात्ततो विकरणाय च मनः संय
मनी षष्ठी कथिता तदनंतरं बलक्रियासमादिष्टा ततो विकरणाय च
नमो बुद्धिरष्टमी स्यात्बलांते च स्थिरा कला पश्चात्प्रमथनायांते न।
मोरात्रिरुदीरिता सर्वभूतदमनाय नमोंते भ्रामणी कला नमो · · [illegible]
ह्निनीप्रोक्ता मंत्रज्ञैर्द्वादशीकला उन्मनाय नमः पश्चाज्ज्वराप्रोक्ता त्रयो[illegible]

153

प्रणवाद्यास्तत्वर्णान्तान्नमोन्तास्ताः प्रकीर्तिताः पाददोर्मूलनाभ्यास्क
मूर्द्धिबाहुयुगेन्यसेत् सद्योजातोद्भवाः सम्यगष्टौ मंत्री यथाक्रमात्
सद्योजातं प्रपद्यामि सिद्धिः स्यात्प्रथमा कला सद्योजाताय वै भूयो नमः
स्यादृद्धिरीरिता भवेद्युतिस्तृतीया स्याद्भवे नदने नते लक्ष्मीश्चतुर्थी
कथिता नतो नातिपदं भवेत् मेधा स्यात्पंचमी प्रोक्ता कला भूयो भजस्व
मां प्रज्ञा सप्तमी रिता भवांते स्यात्प्रभा कला उद्भवाय नमः पश्चात्सुधा
स्याद्दृष्टमी कला प्रणवाद्यास्तुर्थ्यन्ताः कलास्सर्वा नमोन्विताः अष्टत्रिं
शत्कलाः प्रोक्ताः पंच ब्रह्मादिकाः मुक्तापीतपयोदमौक्तिकजपावर्णैः
र्मुखैः पंचभिस्त्र्यक्षैरंचितमीशमिंदुमुकुटं पूर्णेन्दुकोटिप्रभं शूलं टंककृपा
णवज्रदहनान्नागेन्द्रघंटांकुशान्पाशं भीतिवरान्दधानममिताकल्पोज्ज्वलं।

यां॰
१५४

लांगं भजे एवं ध्यात्वा जपेन्मंत्रं पंचलक्षं तु मध्वक्तैः प्रसूनैः करवीरोत्थैर्जु
हुयात्तद्दशांशकं पूर्वोदिते जपेत्पीठे मूर्त्तिं मूलेन कल्पयेत् आवाह्य यज
येत्तस्यां मूर्त्यां ध्यावरणैः सह शक्तिं डमरुकाभीतिवरान्संबिभ्रतं करैः ई
शानं श्वेतवर्णं शुभ्रमैशान्यां दिशि पूजयेत् परश्वाणवराजीतीर्दधानं विद्यु
दुज्ज्वलं चतुर्मुखं तत्पुरुषं त्रिनेत्रं पूर्वतो यजेत् अक्षस्रजं वेदपाशौ सृणिं ड
मरुकं ततः खट्वांगमिनिशितं शूलं कपालं निशितं करैः अंजनाभं चतुर्वक्त्रं
भीमदंष्ट्रं भयावहं अघोरं नीलवर्णं याम्ये पूजयेत्संत्रवित्तमः कुंकुमाभं चतु
र्वक्त्रं वामदेवं त्रिलोचनं वराभयाक्षवलयकुठारान्दधतीं करैः विलासि
नं स्मेरवक्त्रं सौम्ये सम्यक्समर्चयेत् कर्पूरेंदुनिभं सौम्यं सद्योजातं त्रिलो
चनं हरिणाक्षगुणाभीतिवरहस्तं चतुर्भुजं बालेंदुशेखरोल्लासिमुकुटं

१५८

155

स्त्रिमेव यजेत् कोणेषु वेदिविह्नत्याद्यास्तेजोन्त्याः कलाः क्रमात् केशरेष्वङ्गे
गतङ्गानि पूर्ववत्पूजयेत्सुधीः विद्येश्वराननन्ताद्यान्यत्रेषु परितो यजेत् —
उमादिकाः शक्तीर्वा लोकेशान्यानायुधैः सह इति संपूज्य देवेशमक्ष्यापर
मघाश्रुतः पूजयेत्सवगीताद्यैस्तोत्रैर्मन्त्रीमनोहरैः तारोमायाविवत्रदिंर
मन्त्रस्वरसमन्वितं पंचाक्षरसमायुक्तो वसुवर्णो मनुर्मतः पंचाक्षरोक्त
वक्त्रध्यानं न्यासादिकं बुधः वंदे सिन्दूरवर्णं मणिमुकुटलसच्चारुचंद्रा
वतंसं भालोद्यन्नेत्रमीशं स्मितसुखकमलं दिव्यभूषाङ्गरागं वामोरून्यस्त
पाणिं रक्तोत्पलं वलयं संदधत्पाशघाघाः हृत्तोङ्गस्तनाग्रे निहितकरतला
लं वेदट्टंकेष्टहस्तं अष्टलक्षं जपेद्देवं मन्त्रं मन्त्रविदांवरः तत्सहस्रं प्रजुह्रया
त्पायसान्नैर्हुतावशैः प्राक्पीठे मूलमंत्रेण मूर्तिं मूलेन कल्पयेत् अंगैराव

शा॰
१५५

वाणं सर्वमनंताद्यैश्चनंतरं उमादिभिः सगुह्यहं तत्तीर्थलोकनायकैः चतु
र्थं पंचमं तेषामायुधैः परिकीर्त्तितं एवं प्रतिदिनं देवं पूजयन् साधकोत्तमः
पुत्रमित्रादिसहितो श्रियं प्राप्य प्रमोदते नादं स्थिरो सकर्णोर्द्धं भृगुः सर्गेण वि
भूषितः अमृतात्मा निगदितो मंत्रो मृत्युंजयात्मकः ऋषिः कहोलो देवा
दि गायत्रं छन्द ईरितं मृत्युंजयो महादेवो देवता समुदीरिता भृगुणा दी
र्घयुक्तेन षडंगानि समाचरेत् चंद्रार्काग्निविलोचनं स्मितमुखं पद्मद्वयां
तः स्थितं मुद्रापाशमृगाक्षसूत्रविलसत्पाणिं हिमांशुप्रभं कोटीरेन्दुगल
त्सुधाप्लुततनुं हाराद्विभूषोज्ज्वलं कान्त्या विश्वविमोहनं पशुपतिं मृत्युंजयं
भावये गुणलक्षं जपेन्मंत्रं तद्दशांशं विशालधीः जुहुयाद् मृताखंडैः दु
ग्धाज्यलोलितैः शैवे संपूजयेत्पीठे मूर्त्तिं मूलेन कल्पयेत् अंगावरण

१५५

रामा

मः

राध्यपक्ष्मालोकेस्थिरान्यजेत नदस्नाग्निनलोवास्ये प्रजपेत्साधकोत्तैवत्व

जपमजादिभिः सिद्धे मंत्रेस्मिन्ननुनामुना ऊर्ध्वान्नयोगान्कल्पोक्तानभ्भं भी

ष्टफलसिद्धये उग्रसिद्धैः सुधावृष्टैः मंत्री मासं सहस्रकं प्रारापितेश्योगि

धिवञ्जुद्रयादिज्जितेंद्रियः संत्वष्टः शंकरत्वेन सुधामाविततविग्रहः आयु

रारोग्यसंपत्तियशः पुत्रान्विवर्द्धयेत सुधावर्तैर्तिलतुर्वीपयः सर्पिः पयोदह्

प्र ध्नविः उग्रसौः समभिर्द्धवौर्ज्जुद्र्यान्समवासरं क्रमादष्टशतानि त्यमष्टो

त्तरमंतेदिनः सप्ताधिकान्द्विजान्विप्रांभोजयेन्मधुरान्वितं विकारावा

गुणां मंत्रीवर्द्धयेद्धोममत्रासरात होत्रमौदत्तिणारच्या द्रष्टुंगांगांपयस्विनी

गुरुं संपूजयेत्पश्चाद्धनाद्यैर्देवतांधिया अनेनविधिनासैद्यः कृत्वाद्योदूब्बरा

दिभिः विमुक्तः सुचिरं जीवेद्धरदांशतमजसा अभिचारज्वरैर्नीरोग्यौरोत

शा॰ १५६

मादेशिरोगदे असाध्यरोगोत्थे जाते मोहे दाहे महाभये होमोयं शांति
दः प्रोक्तः सर्वसंपत्प्रदायकः इक्ष्वैरेतैः प्रजुहुयात्त्रिजन्मसु यथाविधि भोज
येत्पकरैर्भोज्यैर्ब्राह्मणान्वेदपारगान् दीर्घमायुरवाप्नोति वांछितां विंदति
श्रियं एकादशाहुती नित्यं दत्वाभिर्जुहुयान्नरः अष्टम्यां जिदेवस्या॰॰ आरो
ग्यवर्द्धनः त्रिजन्मसु सुधावल्लीगंभारीयज्ञलोद्भवैः समिद्वरैः हुतो हो
मो सर्वन्देत्वरारायहः सिद्धार्थैर्विहितैर्होमो महाज्वरविनाशनः अ
पामार्गसमिद्धोमः सर्वभयनिसूदनः प्रणवरचितनालं मंत्रमध्यांगि
यंतं भृंगविलसितमध्यं पद्मयुग्मं तदंते कृतवसति मुने शंवर्णानिर्जत
स्वधांगकलयतहृदि नि संसर्वदुःखप्रणाशैः यंत्राद्येकमले सौम्यकल १५५
शे प्रोक्तवर्त्मना नवरत्नसमायुक्तं इक्षुलाभ्यामनंतरं आपूर्य्य सलिलैः

156

हैमस्तंभे दिदेवं प्रपूजयेत् उपचारैः षोडशाविविधानेन विधानवित्
मभिषिंचेत्स्त्रियं ताद्धं विनीतं दत्तदक्षिणं आधिव्याधिमहारोगग्रहकृत्याद्रो।
हनिवारणं अभिषेकोयमाख्यातो नेकातिलक्ष्मीवैर्यप्रदः मध्येमाधवात्
शयं धुपतिमभिलिखेन्मध्यमेहिगलस्थं कोलेष्टं व्यंमनो स्तद्दी नित्रुवल
गयोरित्त्वचंद्रविदिन्दुः रातेपत्रान्तमंत्रकलनपरे देउभूतायशस्त्वव्याधि।
व्यामोहदुः स्वप्नसत्त्रामनमुद्दितं श्रीप्रदंकीर्तिदायि ॥ इति श्रीशा
रदातिलके ष्टादशः पटलः १८ ॥ अथवक्ष्ये मंत्ररत्नं समस्तपुरु
षार्थदं भवाप्तुर्येनजप्तेनदिव्यंज्ञानं मुनीश्वराः दक्षिणामूर्तये सर्वेज्ञभंप
दमंतंतरं वटमूलपदस्थान्ते पश्चात्त्रिवाः मिते ध्यात्वैकानिरतां गायप
शाहयात्रमः परस्य रुद्रायशंभवे नारशाक्रिरुद्रायमीरितः वह्निगीरदत्त

ग्रा॰
१५

157

रोमंत्रः सर्वकामफलप्रदः ऋषिः शुक्रः समुद्दिष्टः छंदो गुष्टुप् समीरितं
दक्षिणामूर्त्तिनामास्य देवताः शंभुरीरितः षड्भिर्वर्णैः हृदाख्यातं ह्रस्वाभ्यां
शिरउदीरितं शिखाख्यष्टभिः समाख्याता षड्वर्णैः कवचं मतं पंचभिर्नेत्रमा
दिष्टं त्रिभिरस्त्रमुदाहृतं षडेतेनारशक्त्या वा याद्यामाद्यतनास्य जातयः अंग
मंत्राः समाख्याता यथावद्देशिकोत्तमैः मूर्ध्नि भाले दृशोः श्रोत्रे गंडयुग्मे सनां
सिके आस्यदोः संधिष्वग्रे स्तनहृन्नाभिमंडले कट्यां गुह्ये चजानुः पादसं
धिषु वर्णान्न्यसेन्मनोः न्यायकं तारशक्तिभ्यां ऊर्ध्वादेहे ततः परं हिमाचल
तटे रम्ये सिद्धकिन्नरसेविते विविधद्रुमशाखालिः सर्वतो वारितातपे
मयूरध्वनिभिर्लताजालै राजिते हंसरम्यमद्रुमे शिलाविवरनिर्गच्छन्निर्झरानि।
लशीतले श्यामाढ्ये गगनासंद्योन्नन्यहर्द्दिकदंबके कूजत्कोकिलसंदे

१५

सुखरीकृतदिङ्मुखे परस्परविनिर्मुक्तमात्सर्यमृगगणसेविते आश्च
र्यकारैर्मुनिभिरजस्रमनुष्ठिते सुरवरसुन्दरीवृन्दैः सेनायानैर्विलो।
किते वरहर्म्यमहोत्कायं पद्मरागफलोज्ज्वलं गारुत्मतमयैः पद्मैर्नि
विडे ....

रूपशोभितं नवरत्नमयैःकलशैर्विमानैरलंकृतं जलजैः पङ्कजैस्तुषारा
मोदिभिरलंकृतं शृङ्गाद्रिवैदूर्यमाणिक्यकल्पद्रुमैर्विविधैर्वितं संसारताप
विच्छेदकुशलमणिमण्डपमद्भुतं विचिन्तयेत्तस्य मूलमध्ये रत्नसिंहासने शुभे
आसीनममिताकल्पंपारदेन्दुनिभाननं स्मयमानं मुनिगणैर्हि ध्याना
नाभिलाषिभिः संस्मरेद्वागतामाद्यं दिव्यमूर्तिमव्ययं कैलासाद्रि
निकेशं शांकरं कलास्फूर्जज्जटामण्डलं नामालोकनतत्परं त्रिनयनं वी।

शा·
१५८

158

रामनाध्यासितं शुद्धांऽकुरं गजानुबिलसत्पाणिंप्रसन्नाननं कृत्वा
बद्धभुजंगमं सुनिह्नुतं वंदे महेशं परम् अप्युतहृदयसंपुटं कुसुमालहंजपे
न्मन्त्रं नरः शांशंतिलैः शुद्धैः जैक्रयाक्षीरसंयुतैः पंचाक्षरो दिने पीठे तद्दिशा
देवम्पूजयेत उपचारैः समस्तैः पाद्याद्यैः परमेश्वरं एवं कृतपुरश्चर्यः
सिद्धमंत्रो भवेत्सुधीः मिताहारो जपेन्मासं मन्त्रमेनं जितेन्द्रियः नित्यं सह।
स्रमष्टोर्द्ध परं विदलिवाष्टयं त्रिवारं जप्तमेतेन मन्त्रेणासलिलं पिबेत्
नित्यशो दत्तिणामूर्तिं ध्यायन्साधकसत्तमः शास्त्रव्याख्यानसामर्थ्यं लभ
ते वत्सरान्तरे ब्राह्मीसैंधवसिद्धार्थवचाकोष्ठकणोत्पलैः सुगंधिसंयुतैः
कल्कैः शृतं ब्राह्मीरसे हुतं मन्त्रेणानेन संजप्तमघृतं साधसाधितं निपी
तं कवितां कांतिरक्तायुः श्रीधृतिप्रदं प्रणवं हृदयं पश्चात्तो भगवते पदं

१५८

ॐ॰ श्रुतं दक्षिणामूर्तिं मन्त्रं मेधां प्रदीपयेत् प्रथमब्रह्मर्षयो न्यासं ब्रह्मा विश-
शेमन्त्रः श्रुतिस्मृतिस्वच्छन्दो गायत्री देवतास्य नो: दक्षिणामूर्तिरीशाख्यो-
वेदव्याख्यानतत्परः नारदाद्यैर्विरचितैः षडङ्गानि कल्पयेत् प्रणवाद्य मंत्र
सम्भूतैः पदैर्मंत्री प्रकल्पयेत् प्रवीणः वटमूलस्थं चिन्तयेत् कञ्चनाभकं स्फटिक
रजतवर्णं मौक्तिकी मक्षमाला ममृतकलशविद्याज्ञानमुद्राः कराब्जैः
दधतमुरगकक्ष्यं चन्द्रचूडं त्रिनेत्रं विधृतविविधभूषं दक्षिणामूर्तिमीडे ॥
लक्षमेकं जपेन्मंत्रं ब्रह्मचारिव्रतेस्थितः जुहुयात्मध्वाक्तैः पद्मैर्दशांशं संस्कृ-
तेऽनले प्रवीणः रिते यजेत् पीठे वक्ष्यमाणेन वर्त्मना अंगान्यभ्यर्च्य तद्बाह्ये पत्रे
षट्सु प्रपूजयेत् सरस्वतीं वाचयन्तीं पुस्तकं सस्मितां तन्वीं ब्रह्माणं सनकं
पश्चात्सनन्दनमनन्तरं सनत्कुमारनामानं शुकव्यासौ गणेश्वरं सिद्धं

शा· १५९ 158

धर्वयोगीन्द्रविद्याधरगणान्वहिः ब्रह्मलोके सुरानर्च्येद्दत्वा यद्यागुर्धर्मं
युताद्र रत्यप्रजादिभिः सिद्धे मंत्रे स्मिन्साधको न्नमः वल्लभो जायते वाचा।
नावस्पतिरिवापरः मंत्रेणानेन मंत्रज्ञैर्विशुद्धैः सलिलैः सुधीः अभिषिंचे
त्स्वशिरसि श्रियमारोग्यमाप्नुयात् कंठमात्रोदके स्थित्वा जपेन्मंत्रं सहस्र।
स्रकं अप्रदं मंडलादर्वाक् कवीनां मञ्जलीर्भवेत् गौर्यो पर्यंस्पयामासाद्दहं।
श्रीकाम स्थितये हि शुद्धं अयुतं प्रजपेन्मंत्रं भूयसीं श्रियमाप्नुयात् अंजानः प्र
यतो मंत्री गोशृङ्गे ष्टतमोदकं भिक्षान्नमथवा मंत्रमयुतं दिनयं जपेत् अ।
श्रुतान्वेदशास्त्रादीन्व्याचष्टे नात्र संशयः सिद्धगंधर्वमुनिभियोगीन्द्रैः।
पिसेवितो ज्ञानवान्गर्थिनां प्रीतैकर्षितो मंत्रनायको लोहितो ष्यासमं
सध्यविंडमाश्रयमं ततः हितीयं वह्निजीजस्पादीर्घाशांतीउभूहि पव

१५८

त्तनीयं ग्लौं गग्लौं सर्गौं मंत्रो बीजत्रयान्वितः नीलकंठात्मकः प्रोक्तोसिं
ह्रयद्रूरःपरः ह्रदहयं वह्निजपाहरयं परिकीर्तितं कपर्दिने उग्रगले ।
ऽयं मंत्रउदाहृतः नीलकंठाय हुंहुं शिखामंत्रोपमीरितः कालकूटप
दस्थाने विषभक्षणाउत्सुतं ॐ फट् कवचमारिहं विदह्विनीलकंठिने स्वा
हांतमस्त्रमेतानि पंचांगानि मनोर्विदुः मूर्द्धि कंठे हृदंभोजे क्रमाद्बीजत्रयं
न्यसेत ततः समाहितो भूत्वा नीलकंठं विचिंतयेत बालार्कायुततेजसं
धृतजटाजूटं इंदुखंडोज्वलं नागेंद्रैः कृतभूषणं जपवटीं शूलं कपालं करैः
खट्वांगं दधतं त्रिनेत्रविलसत्पंचाननं सुंदरं व्याघ्रत्वक्परिधानमब्जनिलयं
श्रीनीलकंठं भजे लक्षत्रयं जपेन्मंत्रं तद्दशांशं ससर्पिषा हविलाज्ययुक्तया
त्सम्यक्संस्कृते हव्यवाहने शैवेन पीठे यजेद्देवं सूत्रोक्तं जपविधानतः एवं सृजा

शा॰
१६०

रिभिः सिद्धेमनोमंत्री विषहृद्यं नाशयेदचिराद्देव नीलकंठइवापरः
मन्त्रनानेन संजप्तैः कुंभस्थैः सलिलैः शुभैः अभिषिंचेद्विषाक्रांतं विषा
र्त्तमुच्चैनमस्कृत्य स्पृष्ट्वा जपेद्विषग्रस्तं तत्क्षणान्निर्विषो भवेत् बीजाभ्यां
ग्रथ्यमानाभ्यां पार्श्वयोर्विषमाहरेत् मध्येनमध्यगं सर्वं मन्त्रनानेन संह
रेत् वज्रनाकिमिहोक्तेन मंत्रेणानेन मंत्रितं कालकूटं विषं सा साक्षात्के।
स्यात्परमामृतं अग्निसंवर्तकादित्यवानिलौषधविंडमत् चिंतामणि
रिति ख्यातं ब्रह्मदोत्तुङ्गद्रुवराहृतं अर्द्धनारीश्वरः प्रोक्तो देवता जगतां पतिः
रेफादिकं जनैर्बद्धिः ऊर्ध्वादंगानि षट्क्रमात् नीलप्रवालरुचिरं विल।
सत्त्रिनेत्रं पाशारुणोत्पलकपालकशूलहस्तम् अर्द्धांबिकेशमनिशं प्र
विभक्तभूषं बालेंदुबद्धमुकुटं प्रणमामि रूपम् लक्षमेकं जपेन्मंत्रमिमं

श्रीविविंतयन् प्रयुतं मधुरामिश्रैर्जुहुयात्तिलतंदुलैः होमोदितेश्वरः
प्रीतो मांगल्यैः वह्निरीरितैः कृष्णाहोमात्तमिः पश्चाद्धोलाकपालैस्तदायुधैः
एवमभ्यर्च्चयेद्देवमर्द्धनारीश्वरं परं तेजःकांतियशोलक्ष्मीनांचाभवति व
वल्लभ प्रासादाद्यं जपेन्मंत्रमयुतं रोगशांतये स्वराह्वतमिदं वीजं विग।
लत्स्वरमामृतं चंद्रविंवस्थितं मूर्ध्नि ध्यानं स्वेदगदापहं प्रतिलोमस्वरा।
वीजं वीजं वह्निगृहे स्थितं रेफादिव्यंजनोल्लासि षट्कोणाभिज्वलं वह्निः
भूतार्त्तस्य स्मरेन्मूर्ध्नि भूतमाशु विनाशयेत् वीजं चंद्रगतं वीतं स्वरैः षोड
शभिः क्रमात् गलत्स्वरसुधापानेत्रेधातं रुजं हरेत् एवमेव स्मरेद्वीजं त्रि
कोणगतमुज्ज्वलं यस्य मूर्ध्नि स्मरेन्मंत्री स वश्यो जायते चिरात् ऊर्ध्वरेफस्य
माध्याद्ये वीजं वह्निगृहस्थितं वह्निगेहद्वयेनाग्निपुरकोणे नसंहतम्

षा॰ १६१

प्रतिलोमस्वरावीतं तु हृल्लीस्थाने निवेशितं वशीकरोति रमणीं स्वचिरे।
णैव साधकः मध्यरत्नत्रययुक्तेन शालिपिष्टेन पुत्तलीं कृत्वा प्रतिष्ठितप्रा।
णां विभज्य तु भक्षयात् वशी त्रिवासरमनेनैव साध्यस्तस्य वशो भवेत् मकार
गतसाध्याख्यमनलस्य गदाहृयं चंद्रगं चतुरस्रेण दांतकोणेन वेष्टितं
बीजं तांबूलपत्रस्थं प्रजप्य मन्त्रनामुना भक्षितं नाशयेत्सम्यक् कृमिरोगं न
संशयः लेखित्वा वधूजीवेन त्रिकोणं बीजगर्भितं अग्नौ वह्निं समाधाय
सम्यगाराध्य देवतां जुहुयात्कृतसंपातं सर्पिषा प्रोक्षितं त्वरं शतं सपाताज्ये
न संसिक्ता त्रिलोहमयमुद्रिका विध्वस्ताभूतवेताल· कृत्याद्रोहविनाशिनी
ऊँ ह्रीं वह्निरहितं मनुमेनं वाह्निगे युगले परिलिख्य अग्निमस्त्रिपुरसुंदरीयु। ६
तं हृतं मंत्रमेतद् दितं ग्रहवैरि अग्निबीजलसत्कोणत्रिकोणलिखिते

गावे कपिलाज्याक्तं शुद्धं दीपं प्रविन्यसेत् । घटेनैवं विधायाथ मृष्टेऽयं
मं लिखेद् भूतार्कमन्त्रसंस्थाप्य चिन्तामणिमन्त्रं जपेत् । नमाविश प्रवृत्ता
न्मुच्येद् ग्रहः क्रूरोऽपि सर्वथा । कृष्णाष्टम्यां भवनं हृदये मन्त्रमन्त्रं लिखित्वा पुनस्तद ।
त्रिपुरो लिखेत्स्वरयुग्मं गतः । संपिण्डं भवेण परिवेष्टितं धरणीगेहमध्य ।
स्थं जं मनोरथफलप्रदं भवति यन्त्रमेतन्नृणां । षट्कोणान्तस्त्रिकोणे लिखे
त् मन्त्रमिमं साध्यनामान्तराढ्यं । षट्कोणे षड्गमन्त्रान्वसुदलविवरे बहुम
न्त्राक्षराणि वीतं वा स्वैककलाभिस्तदनु परिवृतं कारिभिर्यो रिभिस्तत्वोणीविवे
नवीतं नृहरिमनुयुजा मन्त्रमायच्छ्रुतस्त्रम् । अस्मिन्यन्त्रे प्रतिष्ठाप्य कलशं प्रोक्त
वर्त्मना कृतोऽभिषेकः स्यात्कृत्याभूतग्रहादिनाशकः । स्वराहतमन्त्रं लिखेत्
टान्तमध्ये ततः षडस्त्रिकृत्वाश्रं नदन्तकारिवर्णैर्वृतं धरापुरयुगेनतं च

षा॰
९६२

162

हरिबीजयुक्तास्त्रिणा प्रवेष्टितस्य दाहतं डरितरोगकृत्यापदं हकारोमाग्नि
पवनवामकर्णार्द्धचंद्रवान् अकं तं चरबीजं तद्येन सिध्यंति साधकाः षड्(
गंभाजा नीजेन षडंगानि प्रकल्पयेत् हकारश्शद्दितं बीजं क्रमाज्ज्वलसहान्वि
तं चत्वारि देवीबीजानि देमोज्ञेयाइमाः क्रमात् जयाख्या विजया पश्चादजि
ताचापराजिता बीजमंगुलिषु न्यस्य कारयोर्व्यापकं ततः कनिष्ठादिषु विन्य
सेत षडंगानि तलावधि देवं देवीस्तनीज्ञोदिकनिष्ठादिषु विन्यसेत् पादान्
मूर्द्धावधिं न्यसेन्मुष्टिनावयवेषु तत् तलाभ्यां व्यापकं कुर्यान्मूर्द्धादि चरणा
वधि षडंगानि ततो न्यसेद्यथास्थाने विशालधीः देवं देवीं यथापूर्वं मूर्द्धास्ये
हृदयांबुजे नाभौ गुह्ये क्रमान्न्यस्य पश्चादेवं विचिंतयेत् रक्ताभमिंदुधा
लाभरणं त्रिनेत्रं तेद्धांगपाशसृणिमुख्यकपालहस्तं वंदेनवं चिपिटना

नर्घ्यभ्रूघरक्रांगरागाङ्कस्वमांशुकमीशामीशं लक्ष्मानं जवेष्मंत्र ज्वालि
स्मर्घ्यिघातुजं वक्ष्यमाणेयजेत्पीठे देवमावरणैः सह नं सकस्वदेवि
नमृतलोमविलासगैः धर्मादिकामयमांश्च धान्यान्दगाश्चाणेविन्यसेत ई
कारेण न्यसेत्स्थाने तत्र पाशुणाणं वश शं तस्या तत्पर वर्णैनमायाविद्या नमे
क्रमात अधश्चोर्ध्वे हेन्यसेद्धं दीशेनततांश्चुजे साध्यतरैर्यजेत्संत्री शाक्री
वादिः काक्रमात वामाज्येष्ठातनौरौद्रीमिच्छा ज्वालास्वरूपिणी एवं प्रक
ल्पितेपीठे मूर्त्तिं मूलेन कल्पयेत आवाह्य मंजये देवं तस्यामावरणैः सह अ
गाहतेर्वदिदेवी कदिक्ष्वष्टेषु मर्चयेत जपायासस्वबीजेन रक्तारक्तान्तुले
पना अरुणांशुक पुष्पाद्यास्तानूलाश्चरितानना: वल्लकीवादनपरा मद
मन्मथपीडिता: ईशादिकोणे षुभ्यर्च्यैर्रतीर्बीजातिका: क्रमात उर्ध्वगास्व

शा॰
१६३

भगारूपाकरालीमोहिनीमिमाः वह्निंजलिखुद्राकिंचित्स्तनभ्रवरनोद्भु
जाः देवीमहश्चभगाद्याद्यन्तीमंत्रानविडंक्रमात् चतुरः शक्तिकान्
वर्णानर्द्धेन्दुकृतशोभितान् लोकपालान्यजेद्बाह्ये वज्राद्यायुधसंयु
तान् एवंयोभजतेभक्त्यादेवरूत्रेनवर्त्मना नतस्यदुर्लभंकिंचित्त्रिषुलो
केषुविद्यते वायुवह्निपुरान्तस्थंवीजंसंपुटाज्जपेत्सुधीः ज्वरभूतमहा
रोगानश्यन्तेतेनतत्क्षणात् क्रुद्धस्यहृदयेध्यात्वाजपेद्बीजमनन्यधीः
सवश्योजायतेशीघ्रंमंत्रस्यास्यप्रभावतः हृद्रोगेकामलारोगेविष्टम्भे
श्वासकासयोः एतज्जप्तंजलंप्रातःपिबेद्रोगशान्तये कृत्वानवपदात्मा
नंमंडलंनवशोभनं कलशान्स्थापयेत्तेषुनवप्रतीकलक्षणान् मध्ये
वेयजेत्सम्यक् देवीःसर्वांरिञ्जंभगाः उत्काकोणस्थितानन्तीरसिद्धिंचो

श्वेतां नारीमालभते तु श्वेतधापिकिन्नु तायवा भूतकृत्याय रक्तनो दृशां बु
संपूज्ञावहः अभिषेकोयमाख्यातो राज्ञो विजयवर्द्धनः अन्तर्बीजं स्वरेण
ण विलसत्केसरां तम्भवा स्तदेवी त्रनीमत्तु श्रुतदलं दिग्विदिक्षु क्रमेण
कार्यैर्वर्गैर्युतमष्टवह्नि भूमि गेहे च वीतं यंत्रं प्रोक्तं सकलसुखदं रोमकृ
त्यायरक्षाम भूणबो हृदयं पश्चात्तदेतं तं पशुपतिस्ततः नारो नमो भूतपदं त
तोधिपतये अथ नमो रुद्राय तत्पुरं त्वेक्ष्यं रावणेशाय ततः विरूपहितं य पश्चा
त्सरत्नायुगं स्यात् पमपान भस्माढिहितं तेशरीरायततःपरं घंलाकपा
लमालादिधरायेतिपदं ततः व्याघ्रचर्मपदं स्यात्तेपरिधानाय तत्परं शशां
कक्कृतशेखराय ततः परं कृष्णसर्पपदं पश्चात्ततो यज्ञोपवीतिने
वलत्युग्मं चलत्युगं मनिवर्त्तकपर्दिने उत्तयुग्मं ततो भूतानुत्रासयहितयं।

शां॰ १६४

पुनः भूयो मंडलमध्ये स्यात्कर्तृत्वगर्भं ततः परं रुद्रांशेनयामयप्रवेश।
यस्तुगं ततः आवेशायस्तुगंपस्याह्वंशासिपदमीरयेत् धाराधिपतिरुद्रो
ऽज्ञापये न्यग्रस्तुदर्शी खड्गवारणमंत्रोऽयं समन्तर्द्धशान्तात् ततः भूताधिप
तये स्वाहा पूजामंत्रो प्रमीरितः सद्यादिपंचकस्वाद्यकांतबीजादिकान्य
सेत ईशानाद्याः पंचमूर्तीर्हृदवक्त्रेषु चक्रमात् षड्दीर्घविंदुयुक्तेन कांते
नांगक्रियामता छुरीकपालस्तालमुंडकुपाणखेटखट्वांगाभलउमत्रन
मयं दधानं रक्तांगमिंदुशकलाभरणं त्रिनेत्रं पंचाननाब्रह्मरणं शुक्लमी
शमीड्ये अयुतहित्तयं मंत्रं जपित्वा नरधांशतः पायसेन हुत्वा तेन जगया
तस्यसिद्धये पंचाननरोदिने पीठे प्रजयेत् खड्गवारणं बीजे नमूर्तिलक्ष्मिमुद्रा
न्तकांतमतुविंदुमात्र अंगानि दलमूलेषु · · · · · · संयजेत् त्रु

ॐ डाप्रस्वलिनीनीलतीयांकृष्णपिंगला फल्गुनीरिरिहांचपंचमी ॥
तमालिकां सप्तमीविंरिविणीमष्टाश्चइंकितजटाम्निमा पूर्वपश्चादिदि
व्येनतत्र वारणवल्लभाः ऐंद्रीकौमारिकीब्राह्मीवाराहीवैसर्वीतुनः वै
नायकीचचामुंडामाहेंद्रीरिति पूजयेत् द्वारपालान्यजेदिक्षुहेंहेप्र
गादिदेशिकः रौद्रपिंगलनामानौहौ श्मशानांकमीक्षणौ दृढकर्णभृंग
रिटिमुदरीच्यामर्चयेत्ततः श्मार्मइकमहाकालौकोणपालान्यजेत्ततः ॐ
भकर्णमशोकाख्यंभल्लाटंजानदारके इंद्रादिकान्लोकपालान्समायुधा
न्पूजयेत्ततः भूपदीपादिभिर्हैः भीणयित्वामहेश्वरं पंचकृत्वाधसावास्ये ।
ततोभूतवलिंहरेत् एवंपूजादिभिःसिद्धेमंत्रेमंत्रविदांवरः नाशयेत्सकलान्
भूताकृष्णायद्वमहाभयान् प्रादेशेनतस्यकुर्वंतिभूतभीतामहात्मनः बहुना

शा· १६५

किमिहोक्तेन मंत्रेणानेन भूतले सदृशो नास्ति मंत्रोन्यो भूतिनिग्रहसाधक
म् ॥ इति श्रीशारदातिलके दक्षिणामूर्त्यभिधाने नामैकोनविंशतिप
टलः १९ ॥ अथाघोराभिधास्येविंद्दघोरास्त्रमनुत्तमं यस्य संस्मरणादेव स
र्वे नश्यन्त्युपद्रवाः मायास्फुरद्वयं पश्चात्प्रस्फुरद्वितयं पुनः घोरघोरतरे स्यान्ते
तनूरूपपदं पुनः चटयुग्मं ततो दंते प्रप्रचं द्वितयं पुनः कहयुग्मं वमद्वंद्वं
ततो बंधयुगं पुनः घातयद्वितयं वर्म फडंतः समुदाहृतः एकपंचाशदर्णो
यम घोरास्त्रो महामनुः अघोरोस्य मुनिः प्रोक्तश्छंदस्त्रिष्टुबुदाहृतं अघोररु
द्रस्त्वदिष्टो देवतामंत्रवित्तमैः ह्रस्वपंचमिप्रोक्तं षड्भिः शिरउदाहृतं शिखोद
णैर्भिवाक्यानानावह्निः कवचं मतम् वस्वर्णैः स्मृतं नेत्रं मासार्णैरस्त्रमी
रितम् मूर्द्धनेत्रास्यकंठेषु नाभ्याधारस्कुरूमात जानुजंघापदद्वंद्वे रुद्रमित्र

पि

१६५

165

रेन्द्रमेतत् पंचाग्निस्त्रस्तुतः षड्भिः ह्रींभ्यामष्टसिरत्नवैः चतुर्वर्णोस्य षड्वर्णोक-
शोः करणैः स्तुतः पंचाग्निः षड्भिर्हस्तिभ्यावर्णोभैरो यमीरितः मज्जलघ-
नसमानभीमदंष्ट्रं त्रिनेत्रं भुजगधरम घोररक्तवस्त्रांगरागं परशुडमरु-
खड्गखेटकेबाणचापौ वरशिवनरकपाले बिभ्रतं ध्यायामि ॥ अभि-
चारे ग्रहदुष्टे ॥ कृष्णवर्णोभवत्स्तुः वरयेत्कुंकुमसंकाशो शुभ्रौचेंद्रसमप्र-
भः लक्षमेकंजपेन्मंत्रं हुत्वा तसिळैः स्तिलैः शुभैः तद्दशांशप्रजकूषयान्मंत्रीमं-
त्रस्यसिद्धये शैवेमंत्रजपस्यैतद्विद्धो नस्यायकां जे ॥ गंगप्रज्ञाकेसरेषु
कृत्वापवेष्टुतन्मरं परशुडमरुखड्गखेटबाणाश्च कार्मुकं शूलं कपालं म-
यजेदष्टास्त्राणएषदेशिकः दलयेषुततः शुक्त्याब्राह्म्याद्याः पोकृत्तलाणा
न लोकेशान्समजयेत्सास्त्रायुधैः स्वैः समन्विताः इति प्रजादिभिः सिद्धेमं

ह्येतानेन सिद्धकाः इत्याद्योगान्कुर्वीत सिद्ध्यत्येव न संशयः क्रमा
त्सर्पिरपामार्गतिलसर्षपपयसैः साज्यैः सहस्रं प्रत्येकं यामिन्यां जुहु
यात्सुधीः होमोऽयं नाशयेत्सद्यो भूतकृत्यादुपद्रवान् सितकिंशुकनिर्गु
ण्डीहेमायापामार्गसंभवैः समिद्वरैः कृतो होमः पूर्ववद्भूतशान्तिदः अपा
मार्गार्कन्यग्रोधपाशः पश्चिमस्यासमुद्भवाः समिधो जुहुयात्कृसरपायसाज्यानि
पिसंयुतः पृथक्सहस्रं होमेन भूतानां निग्रहो भवेत् क्रमात्सर्पिरपामा
र्गपञ्चगव्यहविर्युतैः कृत्वा सहस्रं प्रत्येकं पात्रे सम्पातयेत्सुधीः सम्पा
तसर्पिषा साध्यं भोजयन्भूतशान्तये मध्ये शक्तिं समाध्यां स्वरगणसहितां
के शरीरषट्कवर्गान्पञ्चान्तमंत्रवर्णान्लिखेत्शरणमितान्यग्रदेशे स्वनद्वत् इ· ...
मीसा त्वा लासिकोणे दहनपुरयुगे कीमिते भूपुरस्थे यंत्रं संस्मिन्गगविधान्कृ

कलशाविधिः सर्वज्ञः स्वोपहारी षट्कोणे शक्तिरंतः स्फुरद्युगलषडंगमा
स्फुरद्दंतकोणेशिवहेमर्मत्रमथवर्णैरसकरणे चतः षट्चतुर्वेदवेदैः छ
भिः कृत्वा पद्मे दद्वनुरस्त्रगेनावृतं वर्मफड्भ्यां राजकोणेनवीतं धरणि
पुरयुतं यंत्रमाघोरमेतत् ज्वरचौरग्रहव्यालभूतापस्मारनाशनं मंत्रमे
तत्समाख्यातं सर्वसिद्धिप्रदायकं तारो वां तो धरासंस्थो लामनेनेंदुभूषि
तः पार्श्वोयकः कर्णपुत्रोवर्मास्त्रांतः षडक्षरः मंत्रः पाशुपतास्त्राख्यो ग्रह
ज्वरनिवारणः षड्भिरेतैः षडंगानि कुर्यात्फडंतैः सजातिभिः मध्याह्नार्कसम
प्रभं शशिधरं भीमाट्टहासोज्ज्वलं त्र्यक्षं पन्नगभूषणं शिखिशिखाश्मश्रु
स्फुरन्मूर्द्धजं हस्ताब्जैस्त्रिशिखं वराभयसमुद्गरं असिं शक्तिं दधानं विभुं दंष्ट्राभीम
चतुर्भुजं पशुपतिं दिव्यास्त्ररूपं भजेत् वर्णलक्षं जपेन्मंत्रं जुहुयात्तद्दशांशतः

शा॰ गव्येन सर्पिषा मंत्री संस्कृते हव्यवाहने शैवे पीठे यजेद्देवं प्रागंगैर्गै रुद्रमातृ-
१६७ भिः इंद्रादिभिर्लोकपालैः वज्राद्यैरायुधैस्ततः अनेन मंत्रितैस्तोयैस्तस्य सद
द्वे क्षिपेत् सद्यस्तस्मै चनिकृदवत्र्यद्दोमं त्र्यभावतः अमुना मंत्रितान्वाणा-
न्विकिरेद्युधि भूपतिः यजेत्ताणेन निर्विलान् शत्रून्पार्थेऽद्वा परः वर्णानस्य
मौविंदुयुतं क्षेत्रपालाय हृन्मनुः नानावर्णोऽवस्त्रं वर्णं क्षेत्रपालस्य कीर्तितः
षड्दीर्घभाजा बीजेन षडंगानि समाचरेत् नीलांजनाद्रिनिभमूर्ध्वपिंग-
गकेश वृत्तोग्रलोचनमुद्रान जटाकलापं आशांबरं भुजगभूषणमुग्रदंष्ट्रं
क्षेत्रेशमद्भुततनुं प्रणमामि देवम् लक्षमेकं जपेन्मंत्रं ज्ञजयाद्दशांशतः
चरुणा हुतबुक्तेन ततः क्षेत्रेशमर्चयेत् धर्मादिकल्पिते पीठे सर्वमंगा
भजन्येत अनलाय मूर्ध्वकेशं कालं भवदंततरं हेमरूपं मदाको पंपि

पानसंज्ञकं पिंगलाख्यमूर्द्धकेशं पवित्रं परितो यजेत प्रधानं च मूर्त्तिं प्रति[ष्ठि]
मां नानालंकारवंधरान् लोकपालांस्तदस्त्राणि यथा सर्वं प्रपूजयेत पद
तस्मै सपरिवाराय वलिमेतेन निर्हरेत पूर्वमेव हि हृदयं पश्चाद्गुरुपस्मात्तु क
हृदयं पावकस्तु शरीरम् वलिमंत्रोयमाख्यातः सर्वकामफलप्रदः सोपदेशे
हृद्दलिं तु कृत्वा त्रिषु साधकः स्रत्वा यथोक्तं चैवेशांतस्य हस्ते वलिं हरे
त् वलिनानेन संतुष्टः क्षेत्रपालः प्रयच्छति कांतिमेधावलारोग्यतेजः पु
ष्टियशःश्रियः उद्धरेद्धुं कं डें तं ज्ञापड्डारणां तथा ऊरुहृदयेषु न तैं लं वट्ट
कं ते समुद्धरेत एकविंशत्यत्तरात्माशक्तिरुद्धो महामनुः अभीष्टफल
संसिद्ध्यै कीर्तितं तत्परपादपः अंगुली रेह वक्त्रेषु मूर्त्तीन्यस्य यथाविधि स्वम
द्यादिपंचह्रस्वाद्यशक्तिवीजयुगः सरं वकारं पंचह्रस्वाद्यमीशानादिषु

शा.
६८

पूजयेत् षड्दीर्घयुक्तया शक्त्याबकारेण च तद्वत् अंगानि जातियुक्तानि
प्रणवाद्यानि कल्पयेत् तस्य ध्यानं त्रिधा प्रोक्तं सात्विकादिविभेदतः वंदे
बालं स्फटिकसदृशं कुंतलोल्लासिवक्त्रं दिव्याकल्पैर्नवमणिमयैः किंकि।
णीनूपुराद्यैः दीप्ताकारं विशदवसनं सुप्रसन्नं त्रिनेत्रं हस्ताब्जाभ्यां वटुक।
मनिशं शूलदंडौ दधानं उद्यद्भास्करसन्निभं त्रिनयनं रक्तांगरागस्रजं स्मेरा।
स्यं वरदं कपालमभयं शूलं दधानं करैः नीलग्रीवमुदारभूषणशतैः शी
तांशुचूडोज्ज्वलं बंधूकारुणवाससं भयहरं देवं सदा भावये ध्यायन्नीला।
द्रिकांतं शशिसकलधरं मुंडमालं महेशं दिग्वस्त्रं पिंगकेशं डमरुमथ सृ
णिं खड्गशूलाभयानि नागं घंटां कपालं करसरसिरुहैर्बिभ्रतं भीमदंष्ट्रं।
सर्पाकल्पं त्रिनेत्रं मणिमयविलसत्किंकिणीनूपुराढ्यं सात्विकं ध्यानमे

गनि

ख्यातं प्रपञ्चस्य निवारणम् आयुरारोग्यजननमपवर्गफलप्रदं राजसं वै
ध्यानमाख्यातं धर्मकामार्थसिद्धिदं तामसं शत्रुशमनं कृत्याभूतगदा
पहं वर्णलक्षं जपेन्मन्त्रं हुत्वा विद्यात्रीं जितेन्द्रियः नरशांशं प्रजुहुयात्तिलैर्म
धुरसंयुतैः धर्माधर्मादिभिः कूर्मपीठे पंकजशोभिते षट्कोणान्तः स्थि
कोणस्य व्योमपंकजसंयुते वटुकं प्रयजेद्देवं मूर्त्तिमूलेन कल्पयेत् सद्यो
जातेन मन्त्रेण देवतावाहयेत्ततः मूलाद्विवामदेवेन स्थापयेत् परमेश्वरं मूल
मन्त्रेण कर्त्तव्यं सान्निध्यं तदनन्तरं अघोरेण सुधीः कुर्यात् सन्निरोधमनन्तरं
पुरुषाख्येन मन्त्रेणाथो निसुद्रां प्रदर्शयेत् देवाय वंदनं कुर्यादीशानेन समा
हितः एतत्सर्वं विधातव्यं तत्तन्मुद्राभिरादरात् ईशानादीन्न्यसेद्देहे न्यासमा
र्गेण देशिकः सकलीकरणं कृत्वा यजेन्मूर्त्तिं यथाक्रमं अव्योमपद्मदलेषु

शा॰
१६९

169

वैंदसितांगादिभैरवान् अमितांगरुरुश्चंडक्रोधंमुन्मत्तसंज्ञकं कपालिनं
भीषणाख्यंसंहारंचक्रमादमून् षट्कोणेष्वष्टंगानिक्रमादभ्यर्चयेत्सुधीः
सर्वादीशानपर्यंतंतद्बहिःप्रजयेदिमान् डाकिनीपुत्रकान्पूर्वं राकिनीपुत्र
कांस्ततः लाकिनीपुत्रकान्पश्चात्काकिनीपुत्रकांस्ततः शाकिनीपुत्रकान्
भूयोहाकिनीपुत्रकांस्ततः मालिनीपुत्रकान्पश्चाद्देवीपुत्राननंतरं अयोमा
रुद्रमातृगणेपुत्रान्दिग्गणेयजेत् ऊर्द्धसुधाख्याःस्मृतान्द्धंमंधोसुधाख्याःस्मृता
नथ॰ इतिसंप्रजयेन्मंत्रीपुत्रवर्गान्त्रयोदश तद्बहिःपद्मपत्रेषुलोकेशवटु
कान्यजेत् ब्रह्माणीपुत्रकंपूर्वेमाहेशीपुत्रमैश्वरे वैष्णवीपुत्रकंसौम्ये कौ
मारीपुत्रमालिने इंद्राणीपुत्रकंभूयःपश्चिमेप्रजयेत्ततः महालक्ष्मीसुतं
पश्चाद्रक्षोदिशिसमर्चयेत् वाराहीपुत्रकंयाम्ये चामुंडासुतमानले वटु

ने

न्वशादित्वर्वैद्देन्त्वकं त्रिपुरांतकं वेतालं वह्निजिह्वाख्यं कालानलाख्यं कराः

लकं एकपादं भीमरूपं मचलं हाटकेश्वरं दिग्विदिक्ष्वंतराले पुजीकंच।

हीन्यजेततः क्रोधीश्वरादिमूर्ध्वंतां स्तद्बहाले समर्चयेत ततस्तीव्रकाली।

शाद्यान्दिक्षोप्रजयेत्सुधीः दिव्यांतरिक्षभूमिष्ठान्योगीशान्शाक्तिसंयुता

न् योगिनीभिः सद्धाभ्यर्च्येदीशाग्निनिर्ऋतिमिपतान् इतिसंपूजयेद्देवंब्रु

कं प्रोक्तवर्त्मना धर्मार्थकाममोक्षाणां पतिर्भवतिमानवः विद्यां डांगीसमा

राध्यवलिंदत्वाविधानतः काम्यानिसाधयेन्मंत्री यथोक्तांसिद्धिमाप्नुयात् शा

ल्यन्नपलतं सर्पिर्हौज्ञानक्षुर्णानि शर्करा गुडमिक्षुरसाद्यैर्मधुर्क्षैः पत्रिमि।

श्रितैः कृत्वाकवलमाराध्य देवंप्रागुक्तवर्त्मना रक्तचंदनसिद्धार्थनिश्रितंस्थे

वलिंहरेत तेनसिध्यंतिकार्याणि वलिदानेनमंत्रिणः न्यक्ष्यात्सर्पिषामंत्री।

शा॰
१७०

षष्ठोक्तसिद्धिमाप्नुयात् वश्याय जुहुयादित्थं शाकलैर्वशयेज्जनान् जुहु-
यात्पुत्रलाभाय प्रफुल्लैः कैरवैः शुभैः धनधान्यादिसंपत्त्यै जुहुयात्तिलतण्डुलैः
बिल्वप्रसूनैर्जुहुयात्स्मरन्ती विंदति श्रियं लोणैर्मधुरसंमिश्रैर्वशयेद्वनिताज-
नान् वृश्चिकाभैर्नरहोमतः अंबे तत्समस्तसमिद्भिः शुभेन जुहुयान्नित्यं धनधान्यादि-
संपदे वश्याय जुहुयान्मंत्री मधुनादिवसत्रयं रोगोक्तौषधिहोमेन रोगान्
शमयति तत्क्षणात् कृत्याद्रोहे ग्रहद्रोहे भूतापस्मारसंपदे व्याघ्राजिने समा-
सीनो जुहुयात् द्युततिलैः भूतादयः पलायन्ते तेन बलेन दिशं भयात् कृष्णा-
ष्टम्यां समारभ्य यावत्तस्याश्चतुर्दशी तिलैस्तण्डुलसंमिश्रैर्मधुपद्मयलोलि-
तैः त्रिसहस्रं प्रतिदिनं जुहुयात्संस्कृतेऽनले वटुकेश्वराय मध्याह्ने भक्त्या भू-
रिफलान्वितं नित्यं निवेदयेन्नैवेद्यं मध्यरात्रे बलिं हरेत् एवं जपित्वा प्रय-

६ १७०

सहस्राण्येकविंशतिः समाप्तिदिवसे राजा वज्रं तावलिं हरेत ततः कोऽ
यिता राजा तोषयेत्साधकं धनैः विधिनानेन संतुष्टो वज्रकेशः प्रयच्छति तैः
ज्ञो वलं यशः पुत्रान्कांतिं लक्ष्मीमरोगतां वर्षं तिष्ठतु वः सर्वे वर्द्धन्ते मित्र
बांधवाः प्रवृद्धेन जायेत विषयेन तस्य भूपतेः ज्वऽयाद्वेव लैलीगौरपु
नस्थमनेकधा निगडादिविमोक्षाय प्रयोगो गोपशुदाहृतः वचाज्ञग्रपंच
प्रंगव्येनानेन लोलितं विभज्य भक्षयेद्धीमं डलपश्चकौ चित्तौ विनीतपु
क्रमाशेतिमे धाने गयवलान्वितं प्रारावंते प्रयोगस्य वहुकायवलिं हरेत
द्विविधो वलिराख्यातो राजसः सात्विको बुधैः राजसो मांसरक्ताढ्यः पलव
यसमन्वितः ज्वऽयाघस्रसंयुक्तो मधुरव्वघलोत्तमः सात्विको मांसरहितः
शेषसत्वसरोक्षवत् श्रात्वाणो नियतः शुद्धः सात्विकं वलिमाहरेत साधये

श्रा
८१

मन्त्रेणानेन भस्म सर्वार्थसिद्धिदं उशीरं चन्दनं कुष्ठं चन्दनसारं सकुंकुमं श्वेता
र्कमूलं वाराही लक्ष्मी क्षीरमहीरुहा वचा बिल्वनरोमूलं शोधयित्वा समन्त
र्णयेत् चूर्णं व्योम्नि गृहीतेन गोमयेन विमिश्रितं कृत्वा पिण्डानि संशोध्या
मस्कृते द्रव्यवाहने मूलेन द्रव्यानि द्रव्यसंपुटे पात्रे विनिःक्षिपेत् केतकीमा
लतीपुष्पैर्वासयेद्भस्म शोधितं अयुतं प्रजपेन्मन्त्रं स्पृष्ट्वा भस्म समार्जितं
पतद्राद्रायदिनशः प्रातः पुण्ड्रं करोति यः तस्य रोगाः प्रणश्यन्ति कृत्या रोगा
महाग्रहाः रिपुचोरमृगादिभ्यो भयमस्य न जायते वर्द्धन्ते संपदः सर्वाः प्रज्व
लेम कलैर्जनैः राजा वशो भवेत्तस्य सामान्यः सपरिच्छदः अभिषेकं प्रकुर्वी
त राज्ञो विजयकांक्षिणः सर्वोक्तमण्डपे रम्ये वितानध्वजशोभिते सर्वतो
भद्रमालिख्य कर्णिकां तस्य पूरयेत् अष्टद्रोणप्रमाणेन शालिभिः शोधितैः

८३

171

पुष्पैः तदूर्द्ध्वे तन्दुलं तस्मिन्न्यसेत्कूर्म्यां ततानन्वितान् हेमादिविहितं कुंभं श्वेता
रत्नसमन्वितं संस्थाप्य विमलैस्तोयैरापूर्य तस्मिन्विनिःक्षिपेत् क्षीरद्रुमैः
प्रवालानि तस्मीन्दरीसद्दा पुनः कर्पूरं चंदनं बिल्वपत्रीकं कुंभं पुनः कं
कोलमगरुं जातिं मल्लिकां चंपकोत्पले गोमेदकादिं मणिं स्थाप्य नाद्ययुग्मेन वे
ष्टयेत् तस्मिन्नावाह्य वटुकं राजसंमं प्रपूजयेत् वहिरष्टसु कुंभेषु भैरवान् प्र
पूजयेत् त्रयोदशसु कुंभेषु त्रयोदशगणान्यजेत् द्वात्रिंशत्सु कुंभेषु लोके।
शानर्चयेत्सुधीः तद्बहिः षट्सु कुंभेषु श्रीकंठादीन्सुरेश्वरान् पंचविंशाद्धटेषु।
चैत्कादिवर्णेश्वरान्क्रमात् इति गंधादिभिः सम्यक्पंचावरणं चयेत् अष्टु
ते प्रजपेत्सहस्रानाहुतान् देशिकोत्तमः पायसैः सर्पिषाक्तैर्हैस्तिलैर्दशांशतः
पृथक् जुहुयात्तान् हुतान्सहस्राणि पश्चाद् बलिमाहरेत् राजसोक्तप्रकारेण।

तोदैशिकसत्तमः सुदिनेशोभनेलग्नेवाचयित्वाद्विजन्मभिः स्वस्तिमंग।
लवाक्यानिविशुद्धैर्वेदपारगैः नदत्सुतूर्यवाद्येषुप्रणम्यबहुशेश्वरं जितें
द्रियंशुद्धकायंराजानंब्राह्मणाभिषिंच आस्तिकंसत्यवचनमभिषिंचेत्प्रसन्न
धीः अभिषिक्तोनरपतिः प्रणम्यगुरुंपरं भूयसींदक्षिणांदद्यात्प्रसीदति
यथागुरुः राजाभिषिक्तोभवतिसाक्षाद्भूमिपुरंदरः शत्रून्विजयतेभूपोसत्त
यतेसकलैर्जनैः कृत्वाभिषेकंप्रथमांसंप्रतिमासंमहीपतिः चतुरंभोधि।
वलयांशास्तिसर्वांवसुंधरां गजाश्वशांतिविधयेतेषांशालासुसाधकः
कुंडंकृत्वाविधानेनहोमंकृत्वायथाविधि पायसाज्यतिलैर्विद्वानश्रुतवि
तयावधि ब्राह्मणान्भोजयेन्नित्यंभक्ष्यभोज्यफलादिभिः प्राक्प्रोक्तविधि
कुंभान्स्थापयित्वात्रदैशिकः अभ्यर्च्यगंधपुष्पाद्यैस्सज्जलैः प्रोक्षयेद्गजांस्त

172

अश्वशालामनेनैव वर्द्धन्ते नेने दिने दिने बुद्धेश्च महती शक्तिर्जायते सर्वतो ॥७॥
का सर्वे रोगाः प्रणश्यन्ति कृत्या दोहाः परैः कृताः अस्मात्स्वनरनारत्नानां ते
तेषां महीनत्वे अभिषिच्य महीपालं परेषां विजयोद्यतं उक्तेन विधिना मंत्री।
यामिन्यां वलिमाहरेत अन्यूनांग मजं हत्वा राजसंप्रोक्तुदीरितं वलिमदा।
नसमये विप्रगणो सर्वसैन्यकं निवेदयेद्वलित्वेन वटुकाय विशिष्टधीः विदर्भे
येवलश्च नाशवलिमंत्रमदा सधीः शत्रुपक्षस्य रुधिरैर्पिशितैर्श्च दिने दिने
भक्षयस्व गणैः सार्द्धं सारमेयसमन्वितः वलिमंत्रोयमाख्यातः सर्वेषां वि
जयप्रदः अनेन वलिनाहृष्टो वटुकः परसैन्यकं सर्वं गणेभ्यो विभजेदा।
मिषं क्रुद्धमानसः एवं कृते प्रति दिनं तीयते नात्र संशयः विजयश्रिय
मेते नराज्ञा प्राप्नोत्ययत्नतः श्रीमायासरकृतमवविलिविन्मध्ये इत्नोष्ठः

शा.
१७३

173

शुद्धिः प्रोक्तं वटुकाय शब्दमपरान्मंत्रस्य वर्णान्वदेः अष्टद्वंद्वदलेषु तद्
द्विरवस्त्वंसंख्येयत्रेष्वथ ह्रांविशाद्भालकादिसंतसमद्धिनेयंत्रं लिखेत्कुंभुरे
श्रीपादुद्धारणं यंत्रमपमृत्युविनाशनं सर्वसंपत्प्रदं नित्यं सर्वसौख्यप्रदाय।
कं रत्नाकरंभयाज्ञानां राज्ञां विजयवर्द्धनं श्रीपादुद्धारणादस्मादापदुद्धार
णात् मः तंत्रेषु नास्ति मंत्रो न्यद्स्माद्धस्तं च वेदिनः अग्नीशो वह्निशिखवेतालां
तस्यार्द्धानद्वेरितः फडंतमंत्रमंत्रो यं विवर्णात्मा समीरितः अस्यास्त्रिकोऽस्
निः प्रोक्तश्छंदो त्रिष्टुबुदाहृतम् वटुकेशो देवता प्रोक्ता कुर्यादंगविधिं बुधः ह्र
दयं दीप्तफट् प्रोक्तं ज्वलफट् शिर ईरितं शिखा ज्वालिनि फट् प्रोक्तं त्रया
ऽफट् कवचं नतं हूं नफणो अस्त्रमाख्यातं सर्वज्वालिनि फट् परं विन्यस्यैवं वटु
गानि ततो देवीं विचिंतयेत् वंदेऽस्वरं रक्तनतेंदुविनेत्रं रक्तांशुकाढ्यं हरिभावक.

मि रक्तं विश्वत्वं स्फटिकाक्षमालां कमंडलुं विधतमिंदुसन्नुतम् । वर्णितै-
स्तेजोरूपं मंत्रं होमं कुर्याद्दशांशतः । मधुरत्रयसंयुक्तैर्बिल्वद्रवैस्तिलतंडु-
लैः । एवं कृत्वा दिने पीठे चंडेशं साधकः पूजयेत् । सूर्मौंबीजेन ह्रौं मायातत्क्ष-
मौंबिंदुसंयुतः । चंडेश्वराय स्वाहेति सर्वः सूत्रामन्त्रमनः । आग्नेर्मात्वमिना-
शेशोर्नेत्राद्यैरायुधैर्यजेत् । चतुरावरणप्रान्ते चंडेशस्य समर्चयेत् । इति सि-
द्धे मनौ मंत्री धनवाञ्जायते चिरात् । तर्पयेन्मनः । नेनः । निमग्नोत्तरंगाते
स्थिरयमाशीतिमहती उत्तमित्रसमन्विता । प्रियंगुकुसुमैकुण्डैः स्वाहाप्र-
ज्वलितेनले । जुहुयाद्युतं मंत्री पुरः क्षोभः प्रजायते । साध्यहृत्तत्त्वचोलो-
णं पिष्टापिष्टसमन्वितं । भूतलीकृचिरोकृत्वा प्रतिष्ठाप्य समीरितां । क्षित्वा
प्रज्वकुर्याद्दष्टोत्तरशतं निशि । सप्ताहमेवं कुर्वीत साध्यो दासो भवेत्स्वयम्

शा॰
१९४

शैवमंत्रैस्तु निस्स्नातस्त्वीश्वरमन्त्रं जपेत् सर्वान्कामानवाप्नोति परत्रेह
च नंदति धरातोयाग्निमरुद्व्योममखेशेन्द्वर्कमूर्त्तये सर्वभूतान्तरस्थाय
शंकराय नमो नमः स्थूलसूक्ष्मविभागाभ्यामनिर्देश्याय संभवे भा
वाय भवसंभूतदुःखहंत्रे नमोस्तु ते तर्कमार्गातिदूराय तपसां फलदा
यिने चतुर्वर्गवदान्याय सर्वज्ञाय नमो नमः आदिमध्यान्तशून्याय नि
रस्ताशेषभीतये योगिध्येयाय महते निर्गुणाय नमो नमः विश्वात्मने
विविक्ताय विलसच्चन्द्रमौलये कंदर्पदर्पकालाय कालहंत्रे नमोस्तु ते
विषाशनाय विषभृद्भूषस्कंधपशुपतये सरिद्धाम समाबद्धकपर्दाय नमो
नमः शुद्धाय शुद्धभावाय शुद्धानामन्तरात्मने पुरान्तकाय सर्गाय पुराय
नाम्ने नमो नमः भक्ताय निजभक्तानां भुक्तिमुक्तिप्रदायिने विवासमेति

वासायविस्वघांतेनमोनमः त्रिमूर्त्तिस्वलक्षणायत्रिनेत्रायत्रिशूलिने
त्रिधाम्नेधामरूपायजन्मस्थानायनमोनमः देवासुरशिरोरत्नकिरणारु
णितांघ्रये कांतायनिजकांतायै वरनार्द्धायनमोनमः स्तोत्रेणाने
नभजायांश्रीणायेजगतःपतिं भुक्तिमुक्तिप्रदंभक्त्यासर्वज्ञंपरमेश्वर
म् ॥ इतिश्रीशारदातिलकेविंशतितमःपटलः २० ॥ अथो
वदामिगायत्रींतत्वरूपांत्रयीमयीं ययाप्रकाश्यतेब्रह्मसच्चिदानंद
लक्षणं प्रणवाद्याव्याहृतयः सप्तसप्तस्ततदारिका चतुर्विंशत्यक्षरा
त्मागायत्रीशिरसान्विता सर्ववेदोद्धृतःसारोमंत्रोयंसमुदाहृतः ब्रह्मा
देव्यादिगायत्रीपरमात्मासमीरिताः ऋष्याद्याःप्रणवस्यैतेमुनिभिःप
रिकीर्तिताः जमदग्निभरद्वाजभृगुगौतमकश्यपात्र विश्वामित्रवशि।

८

गा॰
१७५

175

प्राख्यो व्याहृतीनामृषीन्विद्धिः गायत्र्युष्णिगयानुष्टुब्बृहतीपंक्तयः त्रि
नः त्रिष्टुप्जगत्यौ छन्दांसि कथितानि महर्षिभिः समाग्निर्वायुरनिलः सू
र्यो वाक्पतिर्वरुणस्तथा विश्वेदेवाः क्रमादासां देवताः परिकीर्तिताः
गायत्र्यास्तु निराख्यातो विश्वामित्रो महाद्युतिः गायत्री छन्द उक्तं देव
ता सविता स्मृतः शिरसोस्य तु निर्दिष्टा छन्दो देव्यादिका स्मृता गायत्रीप
रमात्मास्या देवता कथिता बुधैः व्याहृतीः सप्त नाराद्या हृत्सु ओं शोरु सुर
मके जले न्यस्य मंत्रतो गायत्र्यर्णैस्तनौ न्यसेत् यं लं सं धिषु द्विजे नाभौ हृत्
कंठे हृदु जसंधिषु आस्य नासा कपोलाक्षि कर्ण भ्रू मस्तके पुनः पाश्चात्यो
त्तरयाम्यप्राग्ग्रूर्ध्ववक्त्रेषु साधकः पदानि दश विन्यसेद्देहस्थानेषु मंत्रवि
त् शिरो भ्रूमध्यदृग्वक्त्रकंठेहृन्नाभिगुह्यके जानुनोः पादयोर्गुल्फे मन्त्रविद्द्विजः

शिरसि न्यसेत् ब्रह्मणो हृदयं प्रोक्तं विष्णवे शिर ईरितम् शिखा रुद्राय क-
वचमीश्वराय समीरितं नेत्रं सदाशिवायोक्तमस्त्रं सर्वात्मने स्मृतम् षडं-
गान्येवं कृतानि यथास्थाने प्रविन्यसेत् शुक्लां विद्युत्प्रभां नीलां धवल
कायैर्मुखैस्त्रीक्षणैर्युक्तामिंदुनिबद्धरत्नमुकुटां तत्त्वात्मवर्णात्मिकां
सावित्रीं वरदाभयांकुशकशाशुभ्रं कपालं गुणं शंखं चक्रमथारविंदयुग
लं हस्तैर्वहंतीं भजे प्राणायामत्रयं कृत्वा गायत्रीं संध्ययो जपेत् सप्तव्या
हृतिसंयुक्तां गायत्रीं शिरसान्वितम् त्रिरुच्चरेन्नपि या प्राणान्धारयेद्यता
मानसः प्राणायामोयमाख्यातः समस्तदुरितापहः व्याहृतित्रयसंयु
क्तां गायत्रीं दीप्तितो जपेत् तत्वलक्षविधानेन मिताशी विजितेंद्रियः हीरो
दनं तिलान्कृर्वीत्क्षीरं दुग्ध्वा सं हराव एषकस्य हस्तं वितयंत्रकृयात्स्वयंसिद्ध

शा॰
१७६

176

ये विधाय मंडलं विद्वान्त्रिकोणोज्वलकर्णिकम् सौरपीठं यजेत्तत्र दीप्ता
दि नवशक्तिभिः मूलमंत्रेण क्लृप्तायां मूर्त्तौ देवीं प्रपूजयेत् कोणेषु त्रिषु
संपूज्या आद्यास्तिस्रः शक्तयो वह्निः आदित्याद्यास्ततः प्रज्या उषादिसहिताः क्र
मात् ततः षडंगान्यभ्यर्च्य केसरेषु यथाविधि प्रभाकरिणी प्रभां च पश्चान्नि
त्यां विश्वंभरां ततः विलासिनी प्रभावत्यौ जयां शांतां यजेत्ततः कांतां दुर्गां
सरस्वत्यौ विद्यारूपां ततः परं विशालां संज्ञितामीशां व्यापिनीं विमलां य
जेत् तमोपहारिणीं सूक्ष्मां विश्वयोनिं जयावहां पद्मालयां परां शोभां भ
द्ररूपां ततोर्च्चयेत् ब्राह्म्याद्याः मातरस्तासां वाह्येऽर्च्चयेत्ततो लोकपालास्ततः ततोभ्य
र्च्येद्वज्राद्यांस्तेषां बाह्ये यथाक्रमं आयुधैः सह इत्थमावरणैर्देवीं दशभिः परिपूजयेत्
धर्मार्थकाममोक्षाणां भोक्ता स्याद्द्विजसत्तमः तत्वसंख्यसहस्राणि मंत्रविज्जुहु

यान्नितैः सर्वपापविनिर्मुक्तो दीर्घमायुः सविंदति आग्नेयेमाज्यहृद्विपाके
वलेनाघमर्षिणा हवींषिकेस्तिलैर्मिश्रैर्जुहुयाद्विसहस्रकं प्रभगाद्वैस्त्रिम
धुरैर्जुहुयादयुतं ततः महाकालस्तीभवेन्नस्वपापान्मोपानात्रसंशयः त्रयस्त्रि
ये प्रजुहुयात्मस्तैर्ब्रह्मलब्रह्मचारिभिः बहुनाकिमिहोक्तेन यद्यावत्साधसाधि
ता हि जन्मनामिप्यवविद्यामिच्छाकामदुघा सदा आग्नेयमभिधा स्यामितन्त्र
यं सर्वार्थसिद्धिदं जातवेदसे सुनवाम सोममरातीयतो निदहाति वेदः स
नः पर्षदतिदुर्गाणि विश्वा नावेव सिंधुं दुरितात्यग्निः मारीचिः काश्यपः
प्रोक्तो मुनिरस्य महामनोः त्रिष्टुप्छन्दो देवता च जातवेदोग्निरीरितः नवभिः
सप्तभिः षड्भिः सप्तभिः पुनरष्टभिः सप्तभिर्मूलमंत्रार्णैः षडंगानि च पिशीरितः
अंगुष्ठगुल्फजंघासु जानुनोरूरुयुग्मके कटिनाभिहृदि स्तनयोः पार्श्व

शा· ८७ 177

योर्हृदयोः पृष्ठतः स्कंधयोर्मध्ये बाहुमूलोपबाहुषु प्रकूर्परप्रकोष्ठेषु म
णिबंधतलेष्वथ भुवनासाक्षिकर्णेषु मस्तमस्तिष्कश्रूढेष्व क्रमेणाविन्य
सेद्वर्णान्मंत्री मंत्रमभुक्तवान् शिरोललाटनयनकोणिघ्राणनासास्यथ स
कंठबाहुहृत्कृतिकटेगुल्फोरुजानुषु जंघयोः पादयोर्न्यसेत्स्मरान्यस्यम
नोः सुधीः विद्युद्दामसमप्रभां मृगपतिस्कंधस्थितां भीषणां कन्याभिः क
रवालविटविलसद्दस्ताभिरासेवितां हस्तैश्चक्रधरासिखेटविशिखांश्चा।
पंगुणान्तर्जनीं बिभ्राणाममलात्मिकां शशिधरां दुर्गां त्रिनेत्रां स्म
रेत् मंत्रवर्णसहस्राणि जपेन्मंत्री विशालधीः तदंते तिलसिद्धार्थैर्विश्र।
मूलैः समिद्वरैः तीरद्रुमाणामाज्येन हविषाग्निहेतान्वितैः चतुश्चत्वारिंश
दाग्रे चतुःशतसमन्वितम् चतुःसहस्रं जुहुयाद्रचिते हव्यवाहने मंडले।

सर्वतोभद्रे षट्कोणांकितकर्णिके विधिनावरणमार्गेण पीठदेव्याः प्रपू
जयेत् जयाख्यां विजयां भद्रां भद्रकालीमनन्तरम् सुमुखीं दुर्मुखीं सं
व्यां पश्चाद्व्याघ्रमुखीं पुनः अथ सिंहमुखीं दुर्गां नवशक्तीः प्रपूजयेत्
आसनं सिंहमंत्रेण दद्यात्तेनैव देशिकः मूर्त्तिं संकल्प्य मूलेन तस्यामावाह्य
पूजयेत् षडंगानि यथापूर्वं केशरेषु प्रपूजयेत् सुधीः अग्न्यादिपादहृत्कोणपत्रा
मूर्ध्नि योर्व्यावह्निः पुनः जातवेदाः सप्तजिह्वो हव्यवाहनसंज्ञकः अश्वोद
रजसंज्ञोऽन्यः पुनर्वैश्वानराह्वयः कौमारतेजाः स्याद्विश्वमुखो देवमुखः ।
स्मृतः ततो भूसलिलाग्नीशात्मने नात्रमोन्वितान् चतुर्दिक्षु समभ्यर्च्य
कोणेषु तत्कालाः पुनः पूर्वाद्यादिक्षु संपूज्या जयाद्या वर्मशक्तयः जा
गतीतपनी वेदगर्भा दहनरूपिणी सेंदुखण्डा शुभ्रहंसीनमस्यारिणपणंतरं

शा·
१७८

178

वागीश्वरीमदवहामोमघपामनोजवाः मरुद्वेगारात्रिसंज्ञातीव्रकोपा।
यशोवतीलोघात्मिकाघनद्विंसंदद्यावत्सपिद्दारिणी निस्क्रियावेद्माता·
तमसरादमनप्रिया सम्माराध्यानेंदिनीचपरारिपुविमर्दिनी षष्ठीचवंदडिनी
तीग्माङ्गीगायत्र्यनंतरम् निरवद्याविशालाक्षीस्वासोहाहाचवादिनी
वेदनावह्निगर्भाख्यासिंहवाहाह्वयातथा फर्योद्भविषहापस्मादिरं सानाप
हारिणी सकृदोषाग्निसंपन्नाचत्वारिंशास्तदुनाः लोकपालास्ततोभ्यर्च्य
हज्ञाद्यायुधसंयुतान् रम्यंजपादिभिः सिद्धे मंत्रेस्मिन्साधकोत्तमः आग्नेय्या
स्वाधिकारीस्यात्तद्विधानमुदीर्यते आग्नेय्यास्त्वमिति प्रोक्तं विलोमपठितोम
नुः पूर्वोक्ताप्येवमुख्यायामंत्रस्यास्यपरिकीर्तिताः प्रतिलोमक्रमादस्यः।
षडंगानिप्रकल्पयेत् वर्णन्यासपदन्यासौ विदध्यात्प्रतिलोमतः ध्यानमेद्दा

न्विनीनायात्गुर्वादेशात्तथान्यथा सर्ववर्णपङ्क्तिभिः स्यात्तत्क्रमात्सर्वसंवे-
धा पञ्चगव्यस्य पञ्चकेन वर्णानां समसिद्धये सर्वैर्न सर्ववत्कुर्यात्क्रमात्कृतीस्तु
प्रतिलोमतः सर्वत्र देशिकः कुर्याज्ज्ञात्वा सम्यग्गुणानयम् क्रूरकर्माणि कु-
र्वीत प्रतिलोमविधानतः शान्तिकं पौष्टिकं कर्म कर्तव्यमनुलोमतः प्रयोग-
काले प्रजपेद्दैपादान्विलोमतः शोधितो जायते पञ्चात्मसंशोध्य विधिना
तुना न्यायः पंचास्वरः पादो दायो ज्ञानेन्द्रियात्मकः भ्रमायोन्यः पञ्चवर्णः
स्मृतः कर्मेन्द्रियात्मकः न्यायस्तृतीयः पञ्चार्णः पञ्चभूतमयः स्मृतः न्या-
यः समस्त्स्वरः पादो चतुर्थो धातुरूपकः टः सर्वपञ्चमः पादक्रमिशः षड्स्व-
रः तो वर्णादिः षड्भेदान्यः ह्रादकौशिकमयोमतः सोः सर्वः पञ्चार्णान्यः
शब्दादिमयईरितः से वर्णाद्यहमोज्ञेयः पञ्चार्णाविवचनादिकः एवं तत्व

शा॰
१८९

समायोगात्पादहस्तसिरुदीरिता तन्मध्यादान्तरोत्पन्नास्ता वत्सोवह्निदेवताः
प्रधानमूर्तिप्रतिमाः स्वस्ववर्णोदितप्रभाः प्रज्वलत्केशवदनाभीमदंष्ट्राभ
यावहाः देवतादिंद्रियोत्पन्ना ऊर्ध्वदृष्टय ईरिताः देवताभूतपादीस्यात्तिर्यग्व
क्त्राः प्रकीर्तिताः धात्वन्नपानतरोत्पन्नाउभयाननशोभिताः ऊर्मिजाकुक्कुटवदनाः
केशोद्याः तिर्यगाननाः एताः क्लीताः स्मृताः सर्वाद्दिंद्रियाप्योर्ध्ववाहिन्यः अधः
तिर्यङ्मुखोपेताईरितावर्गे देवताः आभिस्त्वोः स्मृताः सौम्य एताङ्मुखोत्प
कर्मणि आभ्योसंख्याः समुत्पन्ना देवताज्वलिताननाः याभिर्मर्त्रीद [?] देहत्थो
राज्यं समारिकाननम् अस्त्रमन्त्रग्ध्यनन्तत्त्वेष्वारभेतविचक्षणः आस्वेरगुप्रयु
ञ्जीतदेवतानास्वसंहरेत सर्वोन्नतांग्यपञ्चाङ्गरणाद्यघरोहिणी उमातिम
तुषान्याऊर्जत्वचापिमनीषिणः ज्येष्ठा शान्तिर्विद्या स्वलंधनिद्राक्षयघटन्निकाः

179

चित्रामघाविशाखास्तुसस्तारारात्रसदेवताः अश्विनीरेवतीपुष्यस्वातीहस्त
पुनर्वसु अनुराधामृगशिरःश्रवणंदेवतारकाः उपक्रमेत्तन्त्रंदास्तुरिक्ता
स्वस्त्रंविसर्जयेत् भद्रास्वाहरणंकुर्यात्जपान्स्वस्त्यंतमुत्तमम् उपक्रमोभौमवारे
शनिवारेविसर्जनम् प्रतिसंहरणंवारेगुरोःशुक्रस्यवाभवेत् स्थिरेषुरा
शिवारंभस्तेषुस्याद्विसर्जनं अस्त्रसंहरणंकुर्यात्भयेषुविचक्षणः कृष्ण
पक्षेतुलेनास्त्रंविसृजेद्रिपुनाशनं शुक्लपक्षेक्रमाद्स्त्रपुनरात्मनिसंहरेत्
भावनामात्रसंहारौकुर्यात्तन्नहृदयेसुधीः पश्चिमाभिमुखोभूत्वाकर्मसर्व
त्रसाधयेत् नक्तंवैहुतशकलान्साध्यासाध्याकर्मसंयुतान् ततःसंग्राह्यरो
पेतान्त्रमंत्रीमंत्राणिसंख्यया जपकुर्यात्दर्पितेनक्रौमारश्येदिशुमात्मनः कृष्णाष्ट
मीसमारभ्ययावत्कृष्णाचतुर्दशी धनवविषहृत्वातावत्भूरुहोमाद्यानसमिद्धरान्

भा॰
१८०

राजीतैलेनसंसिक्तान्पृष्ठकुस्सप्तसहस्रकम् जुहुयात्संयतोभूत्वा रिपुर्य
मपुरंव्रजेत् सप्तरात्रंप्रजुहुयात्सिद्धार्थस्नेहलोडितैः आर्द्रवस्त्रोविधि।
कालेमरिचैर्मन्त्रनाम्रुना निशृष्यतेज्वरेणारिः प्रलयाग्निसमेनसः ताल
पत्रेसमालिख्यशत्रुनामयथाविधि आग्नेयास्त्रेणसंवेष्ट्य कुंडमध्येनिखा
यतत् जुहुयान्मरिचैः क्रुद्धोज्वराक्रान्तःसजायते तदादापत्तिपेन्नोयेशि
तलेसवशोभवेत् · पिष्ट्वामार्गबीजानिमरिचंमधुसंयुतं अतुसे।
लवणेनाथनिक्षिप्यकाप्येततः अरत्नमात्रप्रतिकृतेर्वदनेहृदयेनसि
किञ्चित्किञ्चिन्निक्षिपेत्तोये इत्याकारस्त्वरान्वया आग्नेयमुच्चरन्मंत्रं सोपिरा
ज्वरितोभवेत् कृपितेमसिनांक्तिस्वाहन्यात्स्वच्छंनयत्ततः तीक्ष्णस्नेहेनसा ८०
लिप्तंशत्रोःप्रतिकृतिंनिशि तापयेद्दीपितेवह्नौप्रतिलोममन्त्रंजपेत् ज्वरे।

180

णं वाध्यते सद्यो होमाद्दस्यमृतिर्भवेत् सामुद्रे सालिले हिंगु विषजीरक।
लोलिते क्वथिते उन्मत्तलीसाध्यनन्दनतरुनिर्मितास् अधोवक्त्रां विनिःक्षि
प्य चह्न्याविषतरुस्थया तद्भिरस्ताडनेर्क्रुयीज्जपेद्मविलोमतः सप्ताहा
न्मरणं याति शत्रुर्ज्वरविमोहितः आदित्यरथनागेन्द्रस्ताच्छिन्नतद्धि घाटन
म् तद्गैतैलेन लिप्तांगं दग्धं भ्रातृमरीचिभिः अधोमुखं विनिजरिपुं ध्यात्वाक्ष
पित वारिणा तर्पयेन्मातृमालोक्य शत्रुर्मृत्युप्रियो भवेत् विभ्रंतीमुशलं स्व
लं ध्यात्वा पत्कालचनप्रभां कार्पासतीजैर्निंवस्य पत्रैर्मेघीच्छूनस्नतैः कृत्वा
विहेष यन्त्रन्नस्थाणावेनदेशिकः विमाणान्तजेनीस्थलं ध्यात्वा दुर्गभयंक
री माहिषीच्छूतसंसिक्तैः पत्रवैर्विषद्रुमजैः कृत्वा रिपोः तलणात्सैन्यमुच्चाटय
ति मेव वित् ध्यात्वा देवी उग्रा प्रोक्ता चक्रभिर्मरिन्वान्वितैः अजारुधिरसंसि

शा·
१८

ह्रैं ज्वं जयायाद्दिवसत्रयम् रिपोरुच्चाटनं कुर्यान्नान्यथानात्र संशयः अग्निप्र।
लकरां दुर्गां ज्वलंतीमनलयाग्निवत् ध्यात्वा सर्षपतैलाक्तैर्बीजैर्धत्तूरसंभवैः
कृत्वा विमोहयेच्छत्रून्मरीचैर्वाससर्षपैः कालांजननिभां दुर्गां शूलखड्ग।
धरां स्मरेत् नक्तव्रतकृतसंभूतैर्व्रणकृत्स्नेहसंप्लुतैः समिद्वरैः प्रजुहुयाच्छ
त्रून्मासेन वैरिणां सिंहाधिरूढां ·· · धावमानां रिपुंप्रति पाशांकुशकार्मुक
निषंगिकां वह्निज्वालाप्रवालाकुलां कुर्वन्तीं संस्मरेद्दुर्गां तर्पयेद्रक्तवारिणा
मासं विवसमालोकाद्रिपोरुच्चाटनं भवेत् अथ दुर्गामयो यदि गदाहस्तां विचिं
तयेत् विद्युद्दामसमानाभां महिषीचूतसंप्लुतैः पुलाकैर्जुहुयाद्विप्रो विधीत।
कृसमिद्वरैः कोद्रवैश्चयवाशाकैः सेनायास्तंभनं भवेत् आत्तपाशांकुशां रक्ता
गाभां दुर्गामंत्रं स्मरेत् लौलैः समधरैः साध्यहस्तकाष्ठैर्धिनेनले जुहुया

त्रिशिखमाहात्म्यं श्री विदध्येत्स्वरूपात् पाशांकुशधरां रक्तां विश्वदुर्गां विचिंतये
त् फलिनीकुसुमैः कुंडे होमं दत्वा भः मधुत्रितैः ज्ञकया त्रिशिखे मंत्री तस्य
विश्वं वशं भवेत् शरच्चंद्रनिभां देवीं विगलत्परमामृतम् पाशांकुशधरां ध्या
त्वा सिद्धदुर्गां समिद्वरैः वेतसैर्मधुरासिक्तैर्जुहुयाद् हृदि सिद्धये कृपा लंडि
पिवेपा: मंकुशं विभ्रती करैः जपाकुसुमसंकाशां मग्निदुर्गां विचिंतये
त् कृत्वा लवणमुत्तल्पाम धरवनयतु कृपा आकर्षेद्धा विलतां संध्यां मंत्रवि।
त्रात्र संशयः अतिदुर्गैर्यमस्या या तदंता त्रिपुटी रिता दुर्वर्णा ताप्यगा एषा
यागाणि दुर्गा समीरिता विश्वाद्याणे नवशालासा विश्वदुर्गा समीरिता सिं
द्धाद्या सा वकारांता सिद्धदुर्गा निगद्यते संताम मध्यादिका मेतामग्निदु।
र्गां विदुर्बुधाः अंगन्यासं पुरा कृत्वा स्वगंधिकुसुमादिभिः देवीमभ्यर्चये।

शा॰
१८२

182

त्रितयं प्रागुक्तेनैव वर्त्मना आहरेद्वा त्रिमधुवलिस्मरणात्सर्वसिद्धिदं कृत्वारो
गग्रहद्रोहन्मूनादीन्नाशयेदयम् यथावदग्निमाराध्य गंधपुष्पैर्मनोहरैः
स्थित्वा तस्याग्रतो मंत्री जपेल्लक्षमनन्यधीः अपोयं सर्वसिद्धौ स्यात्राज्ञा कार्या
विचारणा लवणैर्मधुरासिक्तैर्जुहुयात्सप्तमोदकैः मंत्राणां स्मरणायामे
श्रीरिपुमात्मवशं नयेत शालीतन्दुलसंशोध्य हुत्वा कुर्वन्ति तं तु त्वात्र जपि
त्वा पञ्चगव्येषु संस्कृते द्रव्यतान्हने चरुं पचेज्जपल्लक्षमनन्यार्थ्यभुवनः सुधीः अ
र्चयित्वा विशदधीर्देवीमग्नौ यथाविधि जुहुयाच्चरुणानेन माज्येनाहसहं
स्रकस् पात्रे संपातं तेन कुर्यात्साध्यं तत्प्राशयेत्तु नः शिष्टं तेनिखनेद्वारि संपातं
प्रांगणान्तरे कृत्वा रोगा विनश्यन्ति सद्भूतग्रहामयो परैः कृत्यादिता कृत्या
नत्वानेवमनयेत व्रीहिभिर्हृदि विषाणीः पयोहुतसमिद्भिरैः आज्यैर्मधुत्रयो

१८२

वैतैरेतैर्ईशानान्तेष्टघ्नं न्यकुर्यात्सपदां भूमिः साधकोभवति ॥ एवं भास्करे
मेषराशिस्थिते मंगलोत्तरायणोदिने नद्यां सागरगामिन्यां स्नात्वा तु स्कलाभरि
उद्धृत्य तासां सिकता संशोध्य परिशोधयेत् तस्मात्ताः पञ्चगव्येन संस्कृते द्र
व्यवाहने मर्जयेत्मन्तुनाभि हैदर्भाभ्यामनक्तस्याप्य सिंहासे सधनुस्यैर्केकु
सपद्ते ह्मीतियो विशाखोकृतिकामूलहस्तोत्तरमघास्तथा रोहिण्यां
श्रवणे राज्ञौ मंरवाक्पतिदेवतो स्थापयेत्तेषु ऊर्द्धीन सिकता स्थापनं सुधीः
गृहग्रामादिराष्ट्राणां रक्षार्थं सिकताः शुभाः प्रस्थाष्टक ह्ले टोन्मानासाध्या
दिशुद्धटे ॥ नवस्तुप्रतिपेड्गस्थाः से शुसम्पूजयेत्क्रमात् मध्यादिदेवीमा
स्वाणिकपालांतानिदेशिकः शंखचक्रमसिंचैदवाणेचापंत्रिशूलकं कपालं
स्वस्वमंत्रेण संपूज्य स्ववर्तिं हरेत् नक्तञ्चरुद्रराशीनांलोकेशानांवलिंहरेत्

शा॰
१८३

183

विहितायवत्रहतेयवर्द्धतेतत्रसंपदः द्रव्यवृद्धमहारोगचौरभूतसरीसृ।
पाः यमुनाहितवेयांतिविधिनानात्रसंशयः सिकतानांविशुद्धानांविका
रजातुवर्णरुषीः पद्मरागाकृतिपात्रब्राह्मणनिर्मिते निहित्यविधिनायत्र
स्थापयेत्तत्रसंपदः दिनेदिनेप्रवर्द्धन्तेकालतुष्ट्यादिभिःसह महोत्पातानिवि न
श्यंतिकृत्वाद्रोहामयाग्रहाः चतुरंगव्याघ्रमनोज्ञवास्थापनेविधिनात्तुना गो
मूत्रंप्रस्थमानंस्याद्धोमयानितदर्द्धकं आज्यात्सप्तगुणंक्षीरंगोमूत्रत्रिगुणंद
धि गोमूत्रेणसमंसर्पिःसर्वंवासमसुच्यते गावःस्युःकपिलाश्वेतहेमधूम्रा
रुणप्रभाः अभावेगादिनाःसर्वाःसर्वंवाकपिलोद्भवम् एकोनपंचसंख्यो
क्तेफलकेब्रह्मशाखिनः विहायकोणकोणानिशङ्क्याद्यंजातवेदसं दि[illegible]त्र
ग्वितासमध्यकोष्ठादिग्भजयेत्तत्रदेवताः कृत्वाहोमंसमंपातंनिधेनेनयथा।

त्वा दद्याद्बलिं यथापूर्वं समस्तसम्पत्कीर्तिं फलस्य मध्ये मायासहक्रोडेष्व
पादान् स्पृशो कृत्वा मातृकासम्पुटीकृतं भूविंबस्य सर्वभूतामयघ्नैरस्त्राद्यैः
श्रीकीर्त्तिं दद्यश्चैतत् आग्नेयास्त्रं स जानाति विसर्गादानकर्मणोः यः उ
मात्रं गुरुणा शिष्यस्यास्याधीनं जगत्त्रयम् ॥ इति श्रीशारदातिल
के गायत्र्यभिधानाम एकविंशः पटलः ॥ २१ ॥ अथोदितानास्त्रं कृत्वा
स्वदेहे शत्रुविमर्द्दनं अतिदुर्गामन्त्रं प्राकृदिंतास्त्रमन्त्रविक्रमाः प्रतिलोमा
निमं मन्त्रं कृत्वास्त्रं परिचक्षते दिनास्त्रस्य षडङ्गानि प्रत्युलोमादिनाग्निदुः
कृत्वास्त्रस्य षडङ्गानि प्रतिलोमादिनाग्निदुः भानुविंबगतं शत्रुमधोव
क्त्रं विषाद्वतं ध्यात्वाहृदिस्थितयास्त्रं हत्वा भावयन्सुधीः ध्यात्वा धारे निपेत
सद्यः प्रस्फुरत्कालपावके दिनत्रयाज्ज्वराक्रान्तो आयुः प्राणान्विमुञ्चति ॥

शा॰
१८४

दिनास्त्रेण प्रविष्टांगं स्वाधिष्ठानगतं रिपुं पंचवायुसमिद्धेन वह्निनाद
ग्धविग्रहं ध्यायन्मंत्रं जपेत्सद्यः स भवेद्यमवल्लभः मणिपूरगतं शत्रु
मग्निनाडीभिनिग्रहम् ध्यायन्दिनास्त्रं प्रजपेत्स मृत्युवशतां व्रजेत् अना
हतादितः शत्रुर्विदग्धो मंत्रवह्निना पाशेन बध्वा शीघ्रेण नीयते यमकिंक
रैः विशुद्धस्थानगो वैरी दिनवाणेन पीडितः अधोमुखः स्मृतस्तूर्णं परासुः
स्यादिनश्यात् आज्ञायां निहितं शत्रुं दह्येज्ज्ञानाग्निनाधिया पुत्रमित्रकल
त्रादीन्हित्वा मृत्युमुपाश्रयेत नाभिमात्रोदके स्थित्वा ध्यायन्निंवदिनेशि।
तुः वैरिणां दग्धसर्वांगं मंत्रमष्टोत्तरं शतं जपेत्सप्तदिनाद्वीक्ष यमलोकं
स गच्छति आरवारं समारभ्य सप्ताहं प्रजपेन्मंत्रं सूर्योदयं समारभ्य याव
दस्तमयो भवेत् सन्निपातज्वराविष्टो यमग्रस्तो भवेदरिः स्थित्वाङ्गगौ।

४

लयेमंत्री त्रिरात्रं वर्जितारातः दिनत्रयेण विद्धांगं वैरिणं प्रविचिंतय
न् जपेन्मंत्रमिमं शत्रुज्वरं नाम रणं व्रजेत् स्पृष्ट्वा दुर्गां जपेन्मंत्रमन्
श्रुविरिंनस्मरन् शूलप्रोतं निजारिं तु दिनाष्टेन मृदीयितं ज्वरेण महता
विष्टो जायते सौरयमातिथिः रविमंडलगं पात्रं दृष्ट्वा तद्रूपपत्रगैः वि
षाग्निरग्वा सर्वांगं ध्यायेद्वैरिणं तरारिणा नर्पयेद्दिनत्रयेण स्याद्दशेऽय।
मवल्लभः शनिवारागतया ज्वालया ग्रस्तविग्रहं रिपुं ध्यात्वा जपेन्मंत्र
सक्रीडति यमांतिके ग्रहयुक्तार्कविंबस्थं विद्धं मंत्रमयैः शरैः प्रतिप
द्यनिजं शत्रुं जपेद्युतमस्त्रवित् रिपुं नयति शीघ्रेण यममंत्रो यमालयं
प्रलयानलसंकाशं कालरात्रिमिवापरां शूलपाशधरं घोरां सिंहस्कंध
निषेदुषीं सवितृमंडलांतस्थां रक्तनेत्रत्रयोद्धतैः विस्फुलिंगैर्दहंती

श्री॰
१८५

रिपुमांकुलविग्रहं स्फुरद्दष्टाधरां नृत्यभ्रुकुटीभीषणाननां त्रासयंती
निजं शत्रुं तर्जन्याभीमरूपया दंष्ट्रामयूखजालेन द्योतयंती दिगंतरं शूले
नवैरिणो वक्षो दारयंती भयंकरी जपेद्धि नवयं मंत्रं मारयेद्रिपुमात्मनः
अस्त्रमंत्रकृतन्यासः प्रलयाग्निसमप्रभां रक्तवस्त्रधरां क्रुद्धां रक्तनेत्रत्र।
यान्वितां सिंहाधिरूढां धावंतीं धावमानं रिपुं प्रति खड्गेन तच्छिरश्छित्वा
हृणोद्योमस्य लग्नां ध्यात्वा दुर्गां जपेन्मंत्री त्रिदिनं वर्जिताशनः अने
नैव विधानेन रिपुर्मृत्युप्रियो भवेत् कर्माण्येतानि कुर्वीत दिवसे न तु रात्रि
षु पश्चिमाभिमुखं मंत्री मजीवं मद्विषं तुरः निवोपयतमपमिरसिकुंडं कृ।
त्वा त्रिकोणकं तस्मिन्समेधिते वह्नौ घृघ्या वद्दे विशिकोत्तमः सत्रिकोणत्र
समंत्राणि न्साध्यनाम समन्वितान् अजारक्तेन संसिक्तान्कारस्करसमि।

द्वरान् सहस्रं जुहुयाद्देवीं ध्यात्वा सवितृमंडले प्रलयाग्निसमां घोरां द्वा
त्रिंशद्भुजशोभितां उग्रदायुधसंदीप्तां नृत्यंतीं सिंहमस्तके महादंष्ट्रां महा
भीमां ज्वलत्केशीं नरमुंडिनीं रक्तांबरां सवदनां घूर्णितनेत्रविलोचनां अने
कविधिवाशत्रुर्महाज्वरनिपीडितः विमुंचति निजं देहं शत्रुमित्रादिभिः सह
ऊर्ध्वशुक्लांभसोमंत्रीलं वषिलाभुजंगमे भानुबिंबगतां दुर्गां सहस्रादित्य
सन्निभां सहस्रपाणिचरणां सहस्राक्षिशिरोमुखीं सहस्रनागवक्त्रांगीज्ञा
सयंतीं जगत्त्रयं ध्यायेत्तेन सर्पास्येन तर्पयेत् सुवारिणा शमनः कालपा
शेन वैरीं मुंचेत्स्वजीवितं मध्याह्नार्कां ज्ञानशस्त्रां नदंतीं नरसिंहवत् घोरसिं
हसमासीनां महाभीषणदर्शनां शूलप्रोताहितां ध्यायन् जपेन्मंत्रमनन्यधीः
तर्पयेत्सतोयेन सर्पवक्त्रे दिनत्रयं यमस्य भवनं गच्छेदरातिर्नात्र संशयः

शा° १८६ 186

आत्तवृत्तप्रतिकृतिं प्रतिष्ठितसमीरणां अस्योदके विनिःक्षिप्य विधाये।
विधिना ततः अर्कज्वलनसंकाशां खड्गखेटकधारिणीं नयनत्रयनिर्ग-
च्छद्विस्फुलिंगशताकुलां सिंहस्थां सर्वभूषाढ्यां त्रैलोक्यभयदायिनीं
खड्गहस्तादिकां ध्यायन्जपेदयुतं मन्त्रं विधानेनामुना शत्रुर्ग्रस्तो भवति मृ-
त्युना प्रकल्प्य दुर्गां यन्त्रे त्रिकोणे ऊं दुं मन्त्रम् तत्र संज्वलितेन ओं महिषीश-
कृताकृतां पतन्तीं गजरक्तां तां प्रतिष्ठितसमीरणां छिन्नां छिन्नां गजकृ-
पाकृष्टं मद्गरं च जेन ध्यात्वा दुर्गां प्रनृत्यन्तीं महिषोरस्थलां तरे शूलेन
महिषस्यांगं भिन्दतीं घोरदर्शनां अट्टहासैरजस्रोत्थैर्भीषितासुरसैनिकां
प्रलयानलसंकाशां भ्रमन्नेत्रत्रयान्वितां संदष्टाधरसंभिन्नारदंष्ट्राभीमकरालव- ६
क्त्रजां खड्गखेटकयुक्ताभिः कन्यकाभिः समावृतां अनेन विधिना शत्रुः प्रया।

नियमसन्निधिं दिनास्त्वमेवं कथितं शत्रुनिग्रहकारकं कृत्वास्त्वचोदिता
न्कुर्य्यात्प्रयोगान्मंत्रवित्तमः आधाराद्रुत्थितां देवीं ॐ उत्नी सर्पवत्पिंगी सु
षुम्नारंध्रमार्गेण यान्तीं व्योमस्थलं ततः स्रुवेण शत्रुमादाय निहत्यास्वगृहं
प्रति ज्वलत्कोपानलैर्दीप्तां विचिंत्य प्रजपेन्मंत्रं सप्तभिर्दीनसैः शत्रुर्मृत्यु
माप्नोति मोहितः अंगारवारे चिताग्नौ सर्वपस्नेहलोलितं सिद्धार्थऊडवंज
वंज्जुहुयात्सत्तमात्ततः कृत्वास्त्रज्वालया रक्तो रिपुर्यमपुरं व्रजेत् चतुर्द
श्यामर्द्धरात्रे चितास्थीन्यहं साधकः भल्लातकतैललिप्तानि चिताग्नौ जुहुया
ततः अनेनविधिना शत्रुर्मृत्युमेष्यति कान्तरः नृपास्थिनिर्मितां पात्रीं पूर्णां
तैलपरिस्रुतां प्रतिमां स्थापितप्राणां जुहुयान्निशि साधकः छित्वा छित्वा
ज्वरकेन सप्ताहान्म्रियते रिपुः श्मशानवालुकास्थसाप्तसानिस्तुतं जपेत

श्री॰
१८७

187

विकिरेन्मस्तद्रागादौ कृत्वास्वक्षस्थितेजले नदीवं पीतमचिराद्विहंति
सकलान्नृजलान् कुर्सांगारचतुर्दश्यांप्रजः प्रेतभस्मभिः मार्दिघा
ज्येन तुलितैस्तन्मंत्राक्षरसंख्यया निर्मायशुलिकापतः सम्यकूज
नसमीरणाः चितिकाष्ठैर्वितेवङ्कौ जुहुयाद्दृढमानसः चतुर्दशीत्रया
द्वोंकुशत्रुर्भस्मवशोभवेत् प्रमशानभस्मसिद्धार्थान्यंचगव्येविनिःक्षि
पेत् मार्दिघेसंस्मरन्देवीकालाग्निसदृशप्रभां मर्जयेत्सज्जयेत्समेत्र विष
काष्ठैर्चितेनले दुर्गागारेप्रजुहुयाद्दिनेनायुतमस्त्रवित् पुनरावायत
नसमसेनाग्यांवैरिणःक्षिपेत् सासेनान्तङ्घाभिर्ज्वरशोगविमोहिता
आयुधानिपरित्यज्यग्रहकालेपलायते गेहग्रमार्दिषुक्षितंकुर्याडुच्चाट
नंत्तणान् समाखवारेकुलिकेदुर्गावेश्मन्यशर्कराः मसमाहृंश्रदिग्वजें

गृहीत्वा प्रजपेन्मन्त्रं महिषीपंचगव्येषु भर्जयेत्तां यथाशुरा भूयो जपित्वा
विकिरेन्नेत्रयामध्ये ह्रिमाः सदेशो नश्यति त्रिपंदग्योमंत्रभवाग्निना
त्रस्वरं रसीमर्कटिकाकरक्रोशनिकात्रयं भौमवारे वज्रलिके गृहीत्वा
प्रजपेन्मन्त्रं चलईशपारिपोगेहे निखनेत्प्रजपन्मन्त्रं मार्ईकलत्रशुशोरे
रुत्सादो जायते रिपोः एकैकं वा खनेन्मंत्री मंडला तत्फलं भवेत् बुडविंडु
घट्टघृतलग्नां निखनेद्रोदनान्वितं स्पृष्ट्वा तां प्रजपेन्मन्त्रं कुंभाष्टम्यां निशा
हूतः शाखोनीमस्समायुक्तं श्मशाने निखनेद्दिमाय्य प्राणस्येन विद्रुः शीघ्र
मउड्डनः सबांधवः कपालशकलान्मंत्री कृत्यास्थाहरसंख्यकान् संस्पृ
श्य प्रजपेन्मन्त्रं प्राणस्थापनपूर्वकं कुंभांगारचतुर्दश्यां श्मशाने विह
ह्वलजैः मज्जयात्दजरकाकान्कृत्यास्वज्वालपाद्दतः रिपुर्यमपुरंगच्छे

शा० १८८

188

न्महाज्वरविमोहितः । अजरक्तेन संपूर्णे कलशे निःक्षिपेद्दृढं कपालेन
पिधायैनं छादयेद्रक्तवाससा । पूजयेद्रक्तपुष्पाद्यैः स्पृष्ट्वा तमष्टुतं जपेत
भौमवारे निशामध्ये कारस्करसमेधिते । श्मशानवह्नौ जुहुयाद्दक्षेद्य
मष्टुं वैरिणः । साध्यनक्षत्रवृक्षेण कृत्वाङ्कमप्रस्थरयेत् । माहिषैः पंचगव्यै
स्तैर्विडालनखैर्निःक्षिपेत् जपपूजादिकं सर्वं यथापूर्वं समाहितः । कार
स्करैधिते वह्नौ कृत्वा स्वेन समेधिते । अयुतं व्रणतैलेन हुत्वाने तं द्वारेषु
नः । ग्रामस्तकं स्पृष्ट्वा जपेन्मंत्रमनन्यधीः । जुहुयाद्विधिनानेन त्रिदिना
न्म्रियते रिपुः । स्वदेहं महिषीवत्समेकरात्रमुपोषितं । पाययेन्महिषीसर्पिः
प्रसन्नं मंत्रेणाभिचितं । ऊपेरावहमवांगस्यापितप्राणमंजसा । कारस्कैधि
ते वह्नौ व्रणतैलेन मंत्रवित् । होमं कृत्वायुतं वत्सं जुहुयाद्यतमानसः । एकेन

८८

रिवमेनाविर्गवेद्यमथुरस्तवे त्रिकोणकुंडे निहिते वह्नौ मंत्रेण दीपिते
अर्चिते गंधपुष्पाद्यैर्घृतेन जुहुयात्क्रमात् राजीभल्लातकतिलतैलैः सम
रिवं ततः प्रसृतिसमयंत्रांशमहिषीस्यापिलानिलां प्रजितांगंधपुष्पाद्यैः
स्पर्शान्वर्जयेन्नतां जपेत् मस्तकाद्योनिपर्यंतं यियावत्समंत्रं स्मरन् आ
कृष्यदृश्ये पतितं जुहुयाद्दीपितेनले एवं कृते समस्त्यत्वा कृत्यादीमाजताश
नात् भवत्येव चिराल्लक्ष्मीस्वरेणापि रक्षिते पुनरग्नौ निशान्ते षाकर्णीरम
पिकोत्तिणी एवं विधानि कर्माणि यः कुर्यात्मंत्रवित्तमः सजपेदात्मरक्षां।
एमंत्रानुभूते जयादिकाः अथातो लवणमंत्रस्य विधानमभिधीयते अगाद्या
कृयितामर्वं लवणं भूमिसर्विका लवणादिहितीयान्यादशाद्यापरकी।
र्जिता तदन्याद्याचतुर्थीस्याद्याते पूर्वेति पंचमी मंत्रोयमा लवणंभसितीं

पा॰
१८९

189

ह्रोमसि उग्रोसि हृदयं तथा लवणस्य पृथिवी माता लवणस्य वरुणः पिता
लवणं दहति पचति पाचयति लवणं छिनत्ति भिनत्ति लवणो हूयमाने तेजो
नो निद्राकृतो भवतिः अमुकस्य दह गात्राणि दह मांसं दह त्वचं दह त्वगास्थिम
ज्जानि अस्थिभ्यो मज्जिका दह यदि वसति योजनशतेन दीपांतरे वा शतांतरे संद
ग्धा वशमेष्यति हं अग्ने लवणेन तेजसा यातेरात्रिर्महाविः सा ते रात्रिर्महा निशा
नगरे लोहप्राकारे कृष्णसर्पेण नागिने याता त्रिशल्यविद्धस्य शल्याग्रारोपित
स्य च सा ते रात्रिर्महा रात्रिर्या रात्रि रस्तु कं विना अंगिरा ऋनि राख्यात छंद
स्त्रिष्टुबुदाहृतं अग्नी रात्रिः पुनर्दुर्गा भद्रकाली च देवता विदि मंत्राक्षरैरं
घ्रा स्वं ङ्गानि समाहितः पंचभिर्हृदयं प्रोक्तं त्रिभिर्वर्णैः शिरः स्मृतं पंचव। १८९
र्णैः शिखा प्रोक्ता कवचं करणात्त्वरैः पंचभिर्नेत्रमुदितं युगलेनास्त्रमीरितम्

तारस्त्रिरिह्रंपंपश्चाच्छ्रोंशालिनरदंनतरं महत्त्वरायांतेंझूयादस्त्रकंमेनतः

परं नवमामानपरह्रंह्रंचिरिमंत्रउदाहृतः चतुर्विंशत्यक्षराह्यासर्वकामफ

लप्रदः नवकुंकुमसत्रिभंत्रिनेत्रंरुचिराकल्पशातंजजामिवह्नि स्रुकवशार्कि

वरामयानिर्दोर्भिर्दधतीरक्तसरोरुहे निषण्णां कालांबुवाहद्युतिसिंदुवक्त्रां

हारावलीशोभिपयोधराढ्यां कपालपाशांकुशशूलहस्तां नीलांबरां यामभवे

नीनमामि नीलांबुराभामरिपंचशूलखड्गाढ्यहस्तांतरुणेंदुचूडाम् श्री

मांत्रिनेत्रांजितशत्रुवर्गांडमरुंस्मरेत्तुंगनितंबगात्रां हंकंकपालंडमरुंत्रिशूलं

संबिभ्रतीचंद्रकलावतंसा पिंगोर्ध्वकेशीसितभीमदंष्ट्रा भूयाद्विभूत्यैममभद्रका

ली अस्य कूर्पचकंजपेत्लक्षमथ कुंमत्रितनदशांशतः हविषाहुतजुहेनजनकथार्थवि

देवले एवं कृतपुरश्चर्यः प्रयोगेशलोभवेत प्रयत्नियामवतीध्येयेवशणाकृ

मा॰
१५०
190

र्वणकर्मयोः स्मरेद्दुर्गां भद्रकालीमंत्री मारणकर्मणि जातप्रमाणेस।
लिले स्थित्वा निशि मंत्रं जपेत् अनेनवांछितः साध्यो किंकरो जायते ध्रु।
वम् नाभिमात्रोदके स्थित्वा जपेन्मंत्रमिमं सुधीः अष्टोत्तरसहस्रं यस्त
स्य साध्यो वशो भवेत् शिक्रूपं चकं जपेन्मंत्री कंठमात्रां भसिस्थितः सप्तभि
र्दिवसैर्भूपाल वशयेद्विधिनामुना विलिख्य तालपत्रेतं साध्यनाम्नाविद
र्भितं निक्षिप्य क्षीरसंमिश्रे जले तत्क्षणाय ये त्रिशि वश्यो भवति साध्यो स्य।
नात्र कार्या विचारणा तालपत्रे लिखित्वैवं भद्रकाली गृहे स्थिते नेन वशणाय
सर्वजंतूनां प्रयोगोयमुदाहृतः ताम्रपात्रे समालिख्य मंत्रं साध्य विदर्भितं ता
पयेत् खादिरे वह्नौ मासं वश्यो भवेन्नरः त्रिकोणं कुंडमासाद्य सम्यक्कृशान्वो
ज्ज्वलनं तस्मिन्होमं प्रकुर्वीत संस्कृते हव्यवाहने प्रस्तान्स्यगशकुरयेन समेरो

१६९
१९

ध्नलवणैस्सुधीः स्वचूर्णितं प्रजपक्रियान्मासाद्वा साधयेज्जगत् दधिमध्वाज्य
संसिक्तैः सैंधवैर्जपक्रियान्नया वशयेत्सकलान्देवान्न चिरात्किमु पार्थिवा ।
न् विशुद्धलवणप्रस्थं विभक्तं चतुर्धा पृथक् एकैकमं प्रजपक्रियाद्दत्वा पंचा
द्दमादरात् यस्य नाम्ना सवश्यः स्यादनेनैव न संशयः शुद्धं लवणमादा
यज्जपक्रियान्मधराज्वितं कृत्वं पंचाशदाकृत्वा वशं नयति वांछितं नित्यं शु
द्धेन लोणेन कृत्वा शत्रून्वशं नयेत् मधुत्रययसंयुक्तैर्लवणैः साधकः चूर्णि ।
तैः जपक्रियाद्दहयेन्नारी नराज्वरपतीनपि संचंक्रमसरतीयादिप्रजपेद्यावद
ष्टमी पुत्तलीः पंचजवीतसां गोपांगाः समाः शुभाः एकासाध्यष्टमेणस्याद
न्यापि एमयी मता चक्रिद्दत्तस्वदान्यासादन्वासिक्तमयीसरता लवणे
योनसंभूतं चूर्णितं परिशोधितं ॐ ठं वं प्रोत्तयेत्तीरदध्याज्यमधुभिः क्रमात्

शा॰
१५८

गुडाज्यमधुभिः सम्यक्मिश्रितेनास्तु नातनः ऊर्ध्वं तिष्ठत्पुत्तलीं सौम्यां सर्वांग
यवशोभितां प्राणमंत्रकृतं यंत्रमांसां हृदि विनिःक्षिपेत् प्राणस्थापनाम्
निष्ठाप्य पूजयेत्कुसुमादिभिः पश्चात्कुशाष्टमीराज्ञौ धाममात्रेणातेम॥
नि विधाय मातृकान्यासं मंत्रन्यासमनंतरं विदिमंत्रसमुद्भूताश्चतुर्विंश
तिसंख्यकाः नाराचान्विन्यसेद्वर्णान्स्थानेषु तु समाहितः मूर्ध्नि भाले दृशोः
श्रुत्योर्नासास्यचिबुकेषु च कंठहस्तनयुग्मेषु जठरे नाभिकटिहृदये मेढ्रे
पायौ प्रविन्यस्य शिष्टवर्णांश्च तत्पदयं ऊरुद्वये जानुयुगे जंघायुग्मे पदद्वये
एवं विन्यस्य सर्वांगो रक्तमाल्यानुलेपनः रक्तवस्त्रधरः शुद्धः पुत्तलीं दारु॥
णां कृतां अधोमुखीं खनेत्कुंडे पिष्टजामासनादधः सूत्रमंत्री प्रतिमां पार
देशान्यस्येत्तथात्मनः मध्ये बिलिष्टमंत्रीं क्षोभिकं ऊस्यां ईप्रलंवयेत् तवाणि

191

१५८

नकृतं पश्चात् तु तन्नीं संस्पृशन् जपेत् अङ्गपंचकं यथान्यायः होत्रंच
सहस्रकं संहत्य विविमंत्राणां नवग्रहस्थानस्थानैर्न्यसेत् ध्रुवं शुद्धं संधिपु।
पादजंघाजानुरूपायुग्मं लिंगदेशे तु नाभौ जठरे हृदयांगुजे स्तनहृदये
कंधरायां चिबुके वदने तु नः घ्राणयोः कर्णयोरल्लोमल्लोरश्मूर्ध्नि विन्यस्त
त अग्निमाधाय संदीप्य साध्यन् तत्र दारुभिः तस्मिन्नभ्यर्च्य मंत्रेशं कामदेवतां
तथा पात्रके ऋषीन् राजीवध्यादि ईस्यां हृदयमेतत्वधीः मंत्रैरेतैः प्रयोगा
दावंते संयतमानसः नमनेनाप्यमित्रघ्नं निशायां हुव्यवाहन हविषां मे।
वरदेन तमोभवतया सह जातवेदो महादेव नमज्जातं नदस्व स्वाहापते
विश्वभर्त लवणं दहशत्रुहन ईशे शर्व विशां वीणि ग्रस्तं स्तुतं तथा जगत् महा
देवि नमस्तुभ्यं वरदे कामदे भव नमो मयि महादेवि महादेवस्य ह्रते

शा· १९२

192

त्रियामे पुरुषं हत्वा वशमानय चंडिके दुर्गे स्वर्गादिरहिते दुर्गसंरोधनार्गले
चक्रशंखधरे देवि विष्णुरूपात्रुभयंकरि नमस्ते दक्षशत्रुं मे वशमानय चंडिके
शाकंभरि महादेवि शरणं मे भवानघे भद्रकालि भवाभीष्टे भद्रसिद्धिप्रदा।
यिनि सपत्नान्मे हन हन दह शोषय शोषय शूलासिशक्तिवज्राद्यैरुल्कोपा
ल्कमारय महादेवि महाकालि रत्तास्मान्नत्नतालिके साध्यं संस्मरणे निर्भि
ग्रघुनती मन्त्रधाततः ऋरूपंचकं समुच्चार्य्य जुहुयाद्देवि तेन ते प्रथमो दक्षि
णः पादस्तत्करस्तदनंतरं शिरस्तृतीयमाख्यातं वामहस्तस्ततः परं मध्या
ऽर्धंपंचमः स्याद्दक्षो वांशः षष्ठ ईरितः सप्तमो वामपादः स्यादेवं भागक्रमः स्मृतः
सप्तसप्तविभागो वा प्रोक्तो वैष्णवयथाविधि कृत्वैवमर्चयित्वाग्निं प्रणमेद्देव
ततः यजमानो धनैर्धान्यैः प्रीणयेद्गुरुमात्मनः अनेन विधिनामंत्री वशयेद

१९२

सुरासुरान् किंपुनर्मनुजान्भुयान्नमात्मानंरयोचितः मारणे सर्वसंप्रे।
क्ष्मे पुत्तलीं ना चतुष्पथे निवेशयेद्यथा सर्वसाधकेन्द्रो विधानवित् अपरा।
वक्ष्यमाणेन विधिना नेन कल्पयेत् वाराहया रावतविट् तिलशुभ्रा अष्ट।
णारामठैः व्रणचूर्णं च सिद्धार्थसाध्यवामांघ्रिरेणुभिः मद्दिषीमूत्रसंमिश्रैः
सर्वैः कल्कवणान्वितैः विधाय पुत्तलीं सम्यक्प्राणस्थापनमात्रेण तु जप
पूजादिकं सर्वं कुर्यात्मात्कल्कवर्त्मना ततः सर्वोदिते अङ्डे शाद्वौ प्रज्वलितेन
ले दुर्गां वा भरकालीं वा समाराध्य यथाविधि धारयन्निशितं खड्गं सव्य
हस्तेन साधकः तामपादे समारभ्य रत्तिणं छुवसानकं छित्वा छित्वा प्रज्व
ध्यात्वा विनाहारो जितेन्द्रियः कृष्णाष्टमीं समारभ्य यावत्कृष्णचतुर्दशी अनेनैव
विधानेन होमं कुर्यात् हिधानतः त्रिसप्ताहप्रयोगेण मारयेदिपुमात्मनः का

शा॰
१९३

193

रस्करोप्यधात्री स्यादुदुंबरतरुः शुभः जंबूखदिरकुम्भाख्यौ वंशपिप्पल
संज्ञकौ श्रीवटविल्वार्जुनाख्यौ विकंकतमहीरुहौ वकुलः सरलः सर्जो
वंजुलः पनसार्ककौ शमीकदंबनिंबाम्रमधूकाम्लकशाखिनः आ
म्रत्वादिकं संस्कुर्यान्मंत्री यथापुरा अमुनामनुना सम्यगभीष्टफलसा
धने सदृशो नास्ति मंत्रोन्यः सत्यमेतन्नचान्यथा ॥ इति श्रीशारदातिल
के द्वाविंशः पटलः २२ ॥ अथात्रैयंबकं मंत्रमभिधास्याम्यनुत्तमं यं
जपंतं नरं कालः स्वयं जीवितुमक्षमः वसिष्ठोस्य मुनिः प्रोक्तः छंदोनुष्टु
बुदाहृतं देवतास्य समुद्दिष्टा त्र्यंबकः पार्वतीपतिः विभक्तैर्मंत्रवर्णैः स्या
त्षडंगानां प्रकल्पना हृदयं त्रिभिराख्यातं चतुर्भिः शिर ईरितं शिखाष्टा
भिः समुद्दिष्टा नवभिः कवचं मतं पंचभिर्नेत्रमाख्यातमस्त्रं त्रिभिरुदीरितं

१९३

पूर्वपश्चिमयाम्योत्तरवक्त्रेषु तदनन्तरं ईशो गलास्ये भालेषु नाभिहृत्
पृष्ठजठरेषु लिङ्गयायूरुमूलान्तजानुयुग्मेषु तत्पर नहत्त्रयुग्मे स्तन
योः पार्श्वयोः पादयोः पुनः पाण्योर्नासिकयोः शीर्षमेव वर्णान्न्यसेत्क्रमा
त् पदान्येकादशन्यसेच्छिरोभ्रूयुगलाक्षिषु वक्त्रे गंडयुगे भ्रूयोर्हृदयेज
ठरेषु पुनः गुह्योरुजानुपादेषु न्यासमेवं समाचरेत् हस्ताभ्यां कलशाद्यु
यासृतरसैरास्नापयंतं शिरो हस्ताभ्यां तो दधतं मृगाक्षवलये हस्ताभ्यां वरदं त
परं अंकन्यस्तकरद्वयामृतघटं कैलासकान्तं शिवं स्वच्छाम्भोजगतं नवे
न्दुमुकुटं देवं त्रिनेत्रं भजे जपेन्मन्त्रमिमं लक्षमेवं ध्यायन् जितेन्द्रियः ज
हुयाद्दशांशमिद्धैः क्षीरघृतद्रुतसंयुतैः बिल्वपलाशखदिरैर्वटचन्दनस
र्षपैः होमं पूजयेद्विरेखिपुनः हर्वोनानिवितः क्रमात् पंचाक्षरोदितपीठे

शा·
१५४

194

पूजयेद्धृदम्भोजे मूर्त्तिं मूलेन संकल्प्य वक्ष्यमाणेन वर्त्मना सर्वमंगा
निसंयज्य पश्चान्मूर्त्तीः प्रपूजयेत् अर्केन्दुवसुधातोयवह्नीरविपदा।
त्मनः द्वितीयावरणे पूज्या मूर्ध्न्यष्टौ क्रमादिमाः रमा राका प्रभा ज्योत्स्ना
पूर्णोषा पूरणी सुधा अष्टाविमाः क्रमात्पूज्यास्तृतीयावरणे पुनः विश्वा
विद्या सिता प्रह्वा सारा संध्या शिवा निशा चतुर्थावरणे पूज्याः शक्तयो
ष्टौ क्रमादिमाः आर्या प्रज्ञा प्रभा मेधा कीर्त्तिः शांतिर्धृतिर्मतिः पंचमावरणे
पूज्याः क्रमादेतास्ततः परं धरोमा पार्वती पद्मा शीतामोद्या जयाम...
षष्ठावरणगाः पूज्या लोकपालास्ततः परं एवं कृते प्रयोगार्हो जायते यं
महामनुः अष्टोत्तरजपाद्विल्वसमिद्भिः संपदे सुधीः जुहुयाद्ब्रह्मवृक्ष। १५८
स्य समिद्भिर्ब्रह्मतेजसे तिलादिर्वैरयुतं हुत्वा कीर्त्तिपुष्टिमवाप्नुयात् वस्त्र

स्य समिधो जुहुयादयुतावधि धनधान्यसमृद्धः स्याद्धविरेतौव साधकः
तिलैस्तत्संख्यया कृत्वा सर्वपापैः प्रमुच्यते सिद्धार्थैरयुतं कृत्वा शत्रून्वि
जयते नृपः अनेनैव विधानेन नश्येन्मृत्युरकालजः पायसेन कृतो होमो
रत्नाश्रीकीर्तिदायकः शुद्धान्नशर्कराज्येन कृत्वा कृत्यां विनाशयेत् तेनै
मेव कृतो होमः शांतिः श्रीसंपदावहः दधिहोमेन सततं कुर्याद्धि द्वेषिणो
रिपूः प्रत्यहं जुहुयान्मंत्री दूर्वयाष्टोत्तरं शतं आमयान्निखिलान्जित्वा
दीर्घमायुरवाप्नुयात् जुहुयाज्जन्मदिवसे पायसाज्यैर्हुतान्वितैः रक्तान्न।
विंदितांल्लक्ष्मीमारोग्यमतुलं यशः गव्यदुग्धहुताभ्याभिर्दूर्वाभिर्जुहुया
द्वशी सविंशतिशतं सम्यक् स्वजन्मदिवसे सुधीः आमयैः शकलैर्मुक्तो।
जीवेद्वर्षशतं सुखी काश्मरीसमिधः सर्पिः पयोन्नं विंशतिः शतं जुहुया

८

ब्राह्मणान्नेते भोजयेत्स्मधुरान्वितैः प्रीणयेद्बहुधान्याद्यै रात्मनो गुरुमा
दरात् अनामयमवाप्नोति दीर्घमायुः श्रियामद सद्धृतेन पयोन्नेन जवा
पर्वणि पर्वणि राज्यश्रियमवाप्नोति षण्मासान्नात्र संशयः लाजैर्विशुद्धै
र्जुहुयात्कन्यार्थी लभते वरम् तीरद्रुमसमिद्धोमाद्ब्राह्मणादीन्वशं नये
त् स्वात्वा सहस्रं प्रजपेदारिद्र्याभिभूतो मंत्रं आधिव्याधिविनिर्मुक्तो दी
र्घमायुरवाप्नुयात् अनेन मंत्रेना सर्वं साधयेदिष्टमात्मनः गायत्री त्रिष्टु
बनुष्टुब्वर्णैः प्रोक्तः शान्तात्मनः सर्वकामप्रवर्तन्याद्याः परं तेजोस्य देव...
हृदयं दशभिः प्रोक्तं रुद्राणैः शिरईरितं द्वाविंशत्या शिखा प्रोक्ता नावद्भिः
कवचं मतं स्यात्संचरशाभिर्नेत्रमस्त्रं सप्तदशाक्षरैः वर्णन्यासादिकं सर्वं अ
योत्सर्वोक्तवर्त्मना सर्वमानविवर्जितं स्फूर्तिगिरामाद्यं जगत्कारणं व्याप्त

195

१९५

स्थावरं जंगमं चापि निवर्तैर्यान्ति निहर्त्तेंद्रियैः अर्काग्नीद्धमयं शतानां हवनं सुस
रात्मकं संततं नित्यानंदगुणालयं गुणापदं वदामहे तन्महः तत्समानं जपेदे
कमासं तेन साधका जुहुयाहुतसिद्धेन मंत्रविद्धि जितेंद्रियः सौवर्णीं तेय
जेत्सम्यग् वक्ष्यमाणविधानतः आद्यामाहुतिमभ्यर्च्य सर्वतुंगेर्देशिकोत्तमः
गायत्रीशक्तिभिस्तिस्रः पूजयेदाहुतीः क्रमात् आहुतिः पंचमप्रोक्ता त्रिष्टुब्बु
हृत्शक्तिभिः अनुष्टुप्शक्तिभिः प्रोक्तमाहुतीनां चतुष्टयं इंद्राद्यैर्दशमीप्रोक्त
वज्राद्यैस्तत्परा मता एवं सिद्धे मनौ मंत्री भवेद्भास्करसन्निभः सुधालते
वैः खंडैर्जुहुयात्त्रीश्वसंयुतैः दीर्घमायुरवाप्नोति षड्भिर्मासैर्विधानवित् द्वा
कोत्पलैस्त्रिमध्वाक्तैर्जुहुयात्सर्वसंपदे श्रीप्रसूनैर्जुहुयाद् रमा यावत्सतिर्भ
वेत् सहस्रं जुहुयान्नित्यं मासमेकं तिलैः शुभैः भातुसं[illegible]न्हिजानिस्तंभोज

शा·
१९६

196

येन्मधुरान्वितं सर्वपापविनिर्मुक्तः सर्वरोगविवर्जितः कृत्वा होमं ग्रहांश्च
रोगान्हित्वा दीर्घं स जीवति प्रातः स्नानरतो मंत्री जपेत्त्रिसंध्ययातं शतं भानु
मालोकयन्सम्यक् स जीवेच्छरदां शतं तारव्याहृतिसंरुद्धं जपेन्मंत्रं रतान्वहं
नित्यमष्टोत्तरशतं निःश्रेयसफलाप्तये गायत्र्यार्द्धं जपेन्मंत्रं सर्वपापक्षि
त्यै सर्वशत्रुविनाशाय त्रिष्टुबाद्यमिमं जपेत् अनुष्टुबाद्यं प्रजपेदायुरा
रोग्यसिद्धये शान्तस्तरो मन्तुः प्रोक्तः समस्तगुरुभार्गवः अस्य चाभिधानं वारु
णं यथावदभिधीयते अग्नेर्देसामनुद्दिष्टाध्वनास्वाद्यामनीषिभिः व
षिष्ठो मुनिराख्यातश्छंदस्त्रिष्टुबुदाहृतं वरुणो देवता प्रोक्ता स्तद्वर्णैरंगक
ल्पना अष्टभिर्हृदयं प्रोक्तं सप्तभिः शिर ईरितं शिखा षड्भिर्णैराख्याता वस्वर्णैः
कवचं मतं सप्तभिर्नेत्रमाहिष्टमस्त्रं षड्भिरुदीरितं सात्रेण संधिमुपदेशेर्द्दं

१९४

धाधारनाभिषु कंठौष्ठे हृदि कर्णे गले बाहुमूलसंधिषु वक्त्रे कपोल ना-
सात्रिकर्णभ्रूमध्यमस्तके । शिरसि नागयोर्न्यसेन्मंत्रवर्णान्यथाविधि एवं
रूपं भूयः कृत्वा सन्निधानं पाणौ कृत्वाभीतिवरान्ध्यानं मुक्ताविभूषांचितसा।
वेगाढं ध्यायेत्समस्तं वरुणं विभूत्यै लक्षमेकं जपेन्मंत्रं पायसेन दशांशतो हु-
तः सर्पिषाक्तेन तज्जपान्मंत्री मंत्रस्य सिद्धये धर्मादिकल्पिते पीठे वरुणं स-
म्यगर्चयेत् कृत्वांगावृत्तिं नवेशेषु नागैकं ततः तक्षकं पुनः कर्कोटकं ततः पद्मं
महापद्ममनंतरं शंखपालान्कुलिकौ सम्यक् पत्रेषु प्रपूजयेत् इंद्राद्याना-
युधान्येवमर्चयेत्तदनंतरं वरुणं पुरतो जपेन्मंत्रं प्रत्यहं साहस्रकं शांत जपेन्नावे
नलभते महतीमव्ययां श्रियं सितेक्षुशकलैर्मंत्री जुहुयात्तु तदस्त्रिभिः च
तुर्दिनं दशशतं वरुणं सुतो महाश्रिये समिद्भिर्वेतसोत्थाभिः क्षीराक्ताभिर्दि।

१८४

त्र्यक्षं जुहुयाद्धृष्टिसंसिद्धो मंत्रविद्विजितेंद्रियः अनेनविधिनामंत्री स—
र्येशतमिषुगाते चतुःशतं हुतशुतं पायसं जुहुयाद्वशी ऋणनाशाय
संपुष्टैवश्यारोग्याभिवृद्धये गुरुवारे कृतो होमः पायसेन ससर्पिषा
महतीं संपदं कुर्यात्त्रायाधेत्सकलापदः शालिभिर्हुतसंसिक्तैः सरिदंत्त।
रितः सुधीः चाद्रं चतुःशतं कृत्वा संभजयेत्परसे त्यकं सायं प्रत्यक् स्रुवीव
द्धिमाराध्यप्रजपेन्मंत्रं चतुःशतं विसृज्येत मंत्री सर्वैरुपद्रवैः मंत्री प्रत्यू
हःस्रुवो भ्रात तर्पयेद्विमलैर्जलैः सर्वोपद्रवनाशाय सममंत्राभ्युदयाय
पै वक्रनाग्निमिहोमैन मंत्रेणानेन साधकः साधयेत्सकलान्कामान्जप
होमादितत्परः प्राणप्रतिष्ठामंत्रस्य विधानमभिधीयते येन प्रागीरिता
मंत्राः प्राणवंतो भवंति ते पाशांकुशपुटाशक्तिः वाग्लीविंदुविभूषितः पा

घाः समसमकारणांता व्योमसंवेद्यंड संस्थितं तदंतेन्हं समंत्रः स्यात्ततो गुह्य
पदं भवेत् प्राणा इति वदेत्पश्चात् इह प्राणास्ततः परं अमुष्य जीव इह
तः स्थितो गुह्यपदं भवेत् सर्वेंद्रियाणि अमुष्यांते नाड• मनश्च ॥ तदंत
तः श्रोत्रघ्राणपदे प्राणा इहागत्य सुखं चिरं तिष्ठंतु स्वाहेति च मंत्रे प्राणसं।
ज्ञो यमीरितः प्रत्यङ्मुखपदं सर्वेषामाद्यान्नियोजयेत् प्रयोगेषु समा
ख्यातः प्राणमंत्रो मनीषिभिः ब्रह्मविष्णुशिवाः प्रोक्तास्तु नयस्तत्र वे।
रिभिः उत्कृष्टगणितंसमामर्त्वटछंदो विशारदैः चैतन्यरूपा प्राणाग्न्याद्ये
वता शक्तिरीरितः कवर्गेणाविरचलस्वं भूतैर्हृदयमीरितं शिरस्तु चवर्गेण
ज्वाद्यैरीरितं तदनंतरं ज्ञानेंद्रियैष्टवर्गाद्यैस्तन्त्रिका परिकीर्तिता कर्मे
न्द्रियैस्तवर्गाद्यैः कवचं परिकीर्तितं वचनाद्यैः पवर्गाद्यैर्विलोचनमुदी।

रितम् तुष्ट्याग्नेयादिसंपुटैरस्त्रमन्त्रसमीरितम् ग्रात्मनैनाः सम्यात्प्रेत्र
ता श्रेगासंज्ञाः सजातिभिः नाभेश्चरणपर्यंतं पाशबीजं प्रविन्यसेत् हृद
याज्ञाभिपर्यंतं शक्तिबीजं ततः परं मूर्द्धादिहृदयं यावदंकुशं विन्यसेत्ततः
हृदये धात्वष्टन्यसेद्याद्वीन्सप्त यथाक्रमं प्राणेजीवेततो न्यसेद्धंसवर्ण
हृदंघूघक्रं ऊर्ध्वव्यापकमेतेन समस्तेन विधानवित् ततो विचिंतयेद्देवी
जीवभूतां जगन्मयीं रक्ताब्धिपोतारुणपद्मसंस्थां पाशांकुशाविक्षुशरा
सबाणाँ शूलंकपालं दधतीं कराब्जैः रक्तां त्रिनेत्रां प्रणमामि देवीम् च
ध्यात्वा जगद्धात्रीं लक्षमेकं जपेन्मंत्रं जुहुयाद्दशांशेन चरुभिर्हुतसंपु
तैः षट्कोणत्रिशक्तिपीठे विधिनानेन पूजयेत् अर्चयेत्त्र हृत्षट्कोणे
षुब्रह्माणं विष्णुमीश्वरं वाणीं लक्ष्मीमुमां पश्चात्षडंगानि च पूजयेत्

दलेषु मातरः पूज्यास्तद्बाह्ये लोकनायकाः एवं संपूजयेद्देवीं सांगं पिकु
सुमादिभिः इति संसाधितो मंत्रः षट्कर्मफलदो भवेत् स्थापयेन्म।
नुनानेन प्राणान्सर्वत्र देशकः बीजांते शुष्य शाह्वान्न मादौ हनीः प्रयो
जयेत् मृतावैवस्वतात्र्ययो जीवह्वा प्राणदातनः आरुष्या ग्रसनी
त्रमादाविस्फुलिंगिनी देवप्रतिहारी ये ताः प्राणहन्त्यो नवस्मृताः पो
शेनवद्धत्तेह स्यशक्त्या स्वीकृतचेतसः अंकुशेनाहृतस्याभिः साध्यस्या।
सन्नमाहरेत् द्वादशांगुलमानेन कृत्वा साध्यस्य पुत्तली तस्यां प्राण
त्सकं यंत्रं सकीर्टं हृदयेन्यसेत् निशीथसमये साध्यस्मृमेतस्य दंडजे
दलेषु वायुवन्हीशवरुणानामतःपरं ईशानात्तसशीतांशुयमानां क।
णिकांतरे पादौन्हंससमायुक्तान्भृंगाकारानतुस्मरेत् शिरोबिंदुम

१२८

शा· १५६

शुद्धान्तं तत्र संवहद्विग्रहात् एवमात्महृदंभोजभृंगीरूपाधिया स्मरेत्तां च
आत्महृत्पद्मगा भृंगीः प्रस्थाप्य ता सवर्त्मना एकैकं साध्यहृत्पद्मा
गाने कैकं समानयेत् श्रुतल्यां स्थापयेत्त्वमंत्रीस्वचित्तेवाविधानवित् तेन
क्लेदयन्कवीनवह्निबीजेन संपतः आकृष्टा साध्यहृत्पद्मात् नतं तत्र भये
द्भुवा एवमेकादशाहुतीः कुर्यात्सर्वेषु कर्मसु वश्याकर्षणयोर्या दी
नरूपाणां स्मरेत्सुधीः मोहविद्वेषयोर्धूम्रा आकृष्य स्थानमारणकर्माणि पी
तान्संस्तंभनेध्यायेत्प्राणाकर्षणकर्मवित् आकृष्टा साध्यहृत्पाणा
स्थापयेदात्मनो हृदि कृत्वा कर्मसु श्रुतल्यां तेषां स्थापनमीरितं प्राणा
साध्यस्य मंडूकानात्मनस्तु भुजंगमान् संस्मरेत्तत्र निशाणस्तदाक्रूरे
षु कर्मसु वाय्वग्निशाक्तवरुणस्वर रात्रिसंदृश्येनेशापचलिलिविनैरय्याद्दि

199

१५४

वर्णैः विहितैकैः स्तगातद्दंमसमेतमाध्यंप्राणात्मायंचसमग्रवर्णाद्व्रतंधवा
स्यं ३ अंश्प्रयोगकुशलो मनुनानेन मंत्रवित्‌ वशयेत्सकलान्देवान्किं
पुनः पार्थिवान्जनान्‌ आवाहन्यादिका मुद्राः प्रवक्ष्यामि यथाक्रमं याभि
र्विरचिताभिस्तु मोदंते मंत्रदेवताः सम्यक्संपूरितैः पुष्पैः कराभ्यां कल्पि
तोंजलिः आवाहनी समाख्याता मुद्रा देशिकसत्तमैः अधोमुखी कृता सैव
प्रोक्ता स्थापनकर्मणि आश्लिष्टमुष्टियुगला प्रोन्नतांगुष्ठयुग्मिका सं
निधाने समुद्दिष्टा पुरेयं मंत्रवेदिभिः अंगुष्ठगर्भिणी सैव सन्निरोधयसामी
लिता उत्तानौ द्वौ हृतौ मुष्टी संमुखीकरणे स्मृता देवतांगे षडंगानां न्या
सः स्यात्सकलीकृतिः सव्यहस्तकृता मुष्टिर्दीर्घाधोमुखतर्जनी अव
गुंठनमुद्रेयमभितो भ्रामिता मता अन्योन्याभिमुखाश्लिष्टकनिष्ठानामिका पुनः

शा॰
२००

तथाचतर्ज्जनीमध्याधेस्तुमुद्रासमीरिता। अस्मृतीकरणं कुर्यात्तया देवि। च
कसन्नमः अन्योन्यग्रथितांगुष्ठा प्रसारितपरांगुली महामुद्रेयमुदिता।
परमीकरणे बुधैः प्रयोज्या पेदिमामुद्रा देवतायागकर्मणि आदित्तां तार
णयोगिवाद्दन्नमालेति कीर्तिताः तद्वर्णमय्यैर्मणिभिर्जपमालां प्रकल्प
यत् रुद्राक्षमालिकास्तेजपेन त्वमनोरथाम् पद्मानैर्विहिता माला श
त्रुणां नाशिनी यता कुशग्रन्थिमयी माला सर्वपापप्रणाशिनी पुत्रजीवफ
लैः कृता कुरुते पुत्रसंपदः निर्मिता रूप्यमणिभिर्जपमाले प्सितप्रदा हि
रण्मयी विरचिता माला कामान्प्रयच्छति प्रवालैर्विहिता माला प्रयच्छे
त्वच्छलं धनं सौभाग्यं स्फाटिकी माला मौक्तिकैर्विहिता श्रियं निर्मिता रांव
मणिभिः कुरुते कीर्तिमक्षयां सर्वैरेतैर्विरचिता माला स्यात्सर्वकेयत्राणा

१५४
२००

200

अथाभिधास्यते ह्यस्मिन्सम्यक्षट्कर्मलक्षणं सर्वतंत्रानुसारेण प्रयोग-
फलसिद्धये शांतिवश्यस्तंभनानि द्वेषणोच्चाटने ततः मारणांतानि शंसं-
ति षट्कर्माणि मनीषिणः रोगकृत्याग्रहादीनां निरासः शांतिरीरिता व-
श्यं जनानां सर्वेषां विधेयत्वमुदीरितं प्रवृत्तिरोधः सर्वेषां स्तंभनं समुदाहृ-
तं स्निग्धानां द्वेषजननं मिथो विद्वेषणं मतं उच्चाटनं स्वदेशादेर्भ्रंशनं परि-
कीर्तितं प्राणिनां प्राणहरणं मारणं समुदाहृतं स्वदेवतार्तुकालादी-
न् ज्ञात्वा कर्माणि साधयेत् रतिर्वाणी रमा ज्येष्ठा दुर्गा काली यथाक्रमं षट्-
कर्मदेवताः प्रोक्ताः कर्मादौ ताः प्रपूजयेत् ईशचंद्रेंद्रनिरृतिवाय्वग्नीनां दि-
शो मताः सूर्योदयं समारभ्य घटिकादशकं क्रमात् ऋतवः स्युर्वसंताद्या
अहोरात्रं दिने दिने वसंतग्रीष्मवर्षाख्यशरद्धेमंतशैशिराः हेमंतः शा-

१००

शा॰
२०१

तिको मोक्षो वसंतो वश्यकर्मणि । शिशिरस्तंभने ज्ञेयो विद्वेषे ग्रीष्म ईरि-
तः । प्रावृडुच्चाटने ज्ञेया शरन्मारणकर्मणि ॥ पद्मास्वस्तिकभूयो विक-
टं कुक्कुटं शुभः वज्रं भद्रकमित्याख्यासनानि मनीषिणः । मृगमुद्राक्रम-
तो ज्ञेयाः पद्मपाशाग्रदाहृयाः । मुशलाशनिखङ्गाख्याः शांतिकादिषु क-
र्मसु ॥ जलं शांतिविधौ शस्तं वश्ये वह्निरुदीरितः । स्तंभने पृथिवी शस्ता वि-
द्वेषे व्योम कीर्तितं । उच्चाटने स्मृतो वायुर्भूयो ग्निर्मारणे मतः ॥ तत्तद्भूतोद-
ये सम्यक् तत्तन्मंडलसंयुते । तत्तत्कर्म विधातव्यं मंत्रिणा निशितात्मना ॥
शीतांशुसलिल [illegible] व्योमवायुहविर्भुजां । वर्णास्तु यंत्रबीजानि षट्क-
र्मसु यथाक्रमं । ग्रथनं च विदर्भं च संपुटं रोधनं तथा । योगपल्लवरूपे ते वि-
न्यासाः षट्सु कर्मसु । मंत्राणां नरितान्कुर्यान्नामवर्णान्यथाविधि । ग्रथनं

201

२०१

तद्विजानीयात्प्रशस्तं शांतिकर्मणि । मंत्राणां हृदयं मध्ये स्यात्साध्यनाम तु
रेत्विवेत विदर्भपल्लवविज्ञेयो मंत्रिभिर्वश्यकर्मणि । आद्यावंते च मंत्रः स्यान्ना
म्नो सौ संपुटः स्मृतः । एष संस्तंभने प्रोक्त उक्तो मंत्रविदिभिः । नाम्न आद्यंतमध्ये
षु मंत्रः स्याद्रोधनं मतं । विद्वेषणे विधाने तु प्रशस्तमिदमुत्तमं । मंत्रस्यान्ते भवे
न्नाम योगः प्रोच्चाटने मतः । अंते नाम्नो भवेन्मंत्रः पल्लवो मारणे मतः । सितर
क्तपीतमिश्रकृष्णधूम्राः प्रकीर्तिताः । वर्णतो मंत्रसंप्रोक्ता देवताः षट्सु क
र्मसु । पंचानां त्ववने द्रव्यं चंदनं रोचना । गृहधूमविषाङ्गारा मारणे तु विषा
णि च । शेषेष्वग्निलोणपिंडाविधमनरकरस्मृतः । गृहधूममाक्षिकटुकं वि
षादिकमुदीरितं । देवताकालसद्रादीन्सम्यक्कृत्वा विचक्षणः । षट्कर्माणि
प्रयुंजीत यथोक्तफलसिद्धये ॥ इति श्रीशारदातिलके त्रयोविंशकाभिधान

२०१

शा० २०२

202

ते नामत्रयोविंशतिःपटलः २३ ॥ अथवक्ष्यामियंत्राणांभेदास्तंत्रेगुरोदि
तान् यैःसाधयंतिसततंमंत्रिणोनिजवांछितान् भानौलिखेत्स्वनामाग्नि
ते स साध्यं वर्गाष्टपत्रे स्वरकेसरराजि ते बहिःसदीर्घैर्भगवैःप्रवीतं रक्षाकरंयं
त्रमिदंप्रशस्तम् पुटीकृते भूमिपुरस्य युग्मे मायां विलिखेन्मध्यगसाधसंज्ञा
म् चकारकोणेनमहीपुरेण संवेष्टितं वश्यकरं नरेन्द्रैः मध्ये साध्यं विदर्भितं
प्रपुटितं शूलं जयं मस्तकैः तां तस्य निजसाध्यनामाभिलिखेत्किंजल्कसंस्थ
स्वरान् पत्रेष्वष्टसु नाममंत्रपुटितं वर्गान्तरग्रेष्वथो यंत्रं पद्मपुटीकृतं निग
शृङ्गयाख्यं परम् विषज्वरशिरो ग नाशनं श्रीजयप्रदम् कांतिपुष्टिप्र
दं वश्यं सर्वकामार्थसाधनम् साध्याढ्यचिंतामणिमंत्रगेहे विलिख्य वास्येन

लगेहवीतम् प्रवेष्टयेत्तद्धरिद्रवर्णमंत्रेण यंत्रं ज्वरशांतिदं स्यात् संस्रावसः

२०२

स्मावयसोमंत्रोष्णात्वरई रितः एवएवभवेद्दत्तोविषज्वरविनाशनं त्तावः
वहयषुइं ॐ रुं ॐ ह्लेमंत्रमंत्रकृतनयुगूरलयुग्मे मध्यकोणेविवरेषुलिवे
नयेत्रमाषुविनिर्दृतिभुजंगात् ॐ कारमायादिकमेवलैरित्रिवधूमंत्रवः
ह्नि रहस्ययुग्मे मध्यादिकोणेषुविलिख्यभूर्जे यंत्रंविरध्यादिषुनागहा॥
रि धत्तांकितेवह्निरस्ययुग्मेधूमावतीमंत्रलिवेल्कमेण मध्यादिकोणे
षुमरुद्गृहस्यंयंत्रंकृताशानिलवर्णवीतम् संतोमार्हीशविहंनोवीजंधू
मावतीहृदिकः धूमावतीमंत्रः श्रोक्तः शत्रुनिग्रहकारकः विषेणकनकां
भोभिः श्वेतकर्पूरकल्पितं धमशाकेनिरवेदेनकृष्णत्रत्तुचारयेत्तुतम् कृताम
गेहेहितयेलिविलावैवस्वतायहिठमंरवर्णम मध्याद्यमाकल्पितमिंड
विवेयंत्रंमहाभूतपिशाचवैरि नामातिव्यमकारकोष्ठयुगलेकोणेषुतस्या

१२

शा॰
२०३

लिखेन्मंत्रजातोऽन्तर्णं तकारमहितान्नमभावतीपत्रगाम्‌ वीतं कुर्युद्युत्रिका
दिनायरि कृतेवाद्यु त्रिगेद्धाह नंयें भ्रांत यवेन भूमिनिहितं विद्वेषणंस्याद्धिपा
म्‌ एवं कुर्युत्रिकेषु गमनतो मकें त्रिकेषु गम्‌ होरे विद्वेषकारिणि विद्वेषाद्
गकारिणि प्रेषयोरारोरयोः स्यादमुकामुकयोस्ततः विद्वेषयद्वियं ॐ
फट्‌ विद्यां कुर्युत्रिके रिता प्राकृमुदलितोरकविधिवद्‌ लिखेन्मंत्रहरेखा
वनकंठकोणयुक्ल लघुर्क्षेत्रपरगसुतेमध्यमर्वतंदनम मंत्रस्याणांनव
स्ताहस्रपरविवरे सुषवर्णान्विलिख्य श्लोक्यद्वादशार्णान्विधिवदभि
हितंमेन राजस्यंचम यमराजमहोमेय यमेदोरुणयोरथ पदयोनिपर
तेयपकनिराभय ओं ब्रां धकारायस्वाहा त्रयहात्तरोमन्त्रः प्रणवन्नी
न तो द्वीनस्व रविकृतं ततः आनन्दायवलर्वद्भेमेत्रो यं द्वादशाक्षरः विषा।

२०३

203

हृत्तस्फलकेन चर्मणि पटेथवा आलिख्योग्र विषैरेनत श्मशाने निख
नेन्निशि ज्वरेण महता विह्वलो मूर्छाकुलितमानसः त्रिदुर्गं ब्रजति पातेन यम
लोकं न संशयः एकाशीतिपदे कुम्भ ध्यरहवेसा ध्यं लिखित्तुं तुनः हूँ हूं हूं मि
तिरिग्गतास्त्र विलिविद्वीजानि पङ्क्ति श्रध पिशैहीशनिशाचरादि विलिखे
कालीमन्त्रं पंक्तिशस्तहास्येयमबीजमग्निपवनादीनं चयं च लिखेत काली
मारश्मालीकालीनमो नमो नमोनली मामोदेनतदेमोमारत्नतत्वन्वतत्वर
कालीमन्त्रयंत्रोक्तः कालरात्रिश्च वैरिणाम् यमामाटटमामायमाटमोटट
मोटमा वामोभ्रूरिरिभ्रूमोवाटटरीस्वस्वरीटट यमात्मको यमाख्यानः श्लोको
वैरिविनाशनः लिखेद्वहिविषीगारनिंबनिर्यासकज्जलैः निग्रहाख्यमिदं यंत्र १०३
काकपत्रेण कर्प्परे विभीतवृक्षे वल्मीके श्मशाने च चतुष्पथे रक्तिणः

शा॰
२०५

निलेमंत्री निवेनेदद्दरात्रके सर्वथा शत्रुरेतेन समहान्मरणं व्रजेत् नि
गृह्यते महारोगैः पतितो वा भवेदसौ पिलोयामिष्टकायास्तु यंत्रमेतत्प्र
कल्पितम् मर्कटीविषदंष्ट्रीभिः समालिप्य मधे स्तुवेत् यंत्रराजोस्य नेत्रत्रय्
यो न्यूयोग्यंभवेत् लिखेचतः षष्ठिपदेषुकालीमीशादिकन्यादियमात्म
केन श्लोकेनसंवेष्ट्याङ्कुशात्रुवायुवीजाहृतं यंत्रमिदं विदध्यात् लिप्तं विषम
सीदंष्ट्रीमर्कटीभिर्धोस्तुवेत् निवेनेद्यत्र तत्र स्यात्कृत्वाणास्तुच्चाटनं भवेत्
शस्यहानिमनाहृष्टिं गवांनाशं करोतितत् भाव्यातेकुरुमध्यतः स्मरगती
मालिख्य जंभादिकां विद्यां दिग्गतपत्रके षट्‌लिखिरेवीर्यलेशस्मरस्य को
णस्थषुसनामकं वहिरतः पाशांकुशाभ्यां हृतं यंत्रं वशपकं स्यहादिमयहं ।
इत्वज्ञाभिचारापदस्य जंभेजंभि निरुहंहं मोहे मोहिनि रुद्धयम् ग्रंथेग्रन्थिवि ।

२०३
२०४

ठंठंठं रुंधे रुन्धि निरुद्धयम् लिखित्वाकारं मलि लिखेच्छ्रीतिपत्रे स्मिन्नकपालके सं
ध्यास्वनापये देवडडैः साध्यं वशं नयेत् लिखित्वाशांतिं लिखेद्धर्मपटे वानरच
र्मणि वह्निवायुगृहावीतं श्मशानस्थं रिपुं हरेत् लिखित्वा वर्मलि लिखेद्रसं फल
के तत्तनरुम्रवे वह्निवायुयुतं नामविषाटं रुधिरेण तत चतुरे निखनेज्ज्ञमे
विद्वेषं कुरुते मिथः लिख रेफयकारौ द्वौ लकारं मध्यतो लिखेत् धत्तू
रेण तत्त्ववीतं रक्षकंठान्निवेशितम् सर्वेषां स्तंभनं कुर्यात्सत्रकार्याविवि
चारणं लिखित्वालकारं तन्मध्ये वायुबीजं समालिखेत् विषरक्तम्मसीका
कपुरीषे ध्वजवाससी श्मशाने निखितं कुर्यात्कुलोच्छेदं स्ववैरिणाम् सु
क्ता वायुमयं बीजं तत्र फट्कारमालिखेत् परे तवस्त्रे काकस्य रुधिरेणाय
थाविधिम् ईश्मिनेनिखनेत्स्याच्चेविद्वेषं कुरुते हि ताम् शास्त्रबीजमपास्य

ब्र

२०४

स्मिन्लकारं साग्निसंयुतम् विलिखेद्यंत्रमेतस्माद्धोदृत्रयसमावृतम् सर्व
रोगप्रशमनं कृत्वा दोर्द्वादिवर्णातिदम् विहायवीजं लकारं ह्रेंकारं तत्र संलि
खेत् लकारेणावृतं वाह्ये पाशांकुशावृतं भुवः ठकारेणावृतं भूयो भूमिमंड
लमध्यगम् लकारैर्विंदुसं: कैवैर्वेष्टितं तद्द्विः क्रमात् सर्गान्तमारकोवीजे
सर्वं वृत्तेन वेष्टितम् कौशेयकर्ण्यटेन्द्रु नमिष्टकाद्वयमध्यगाम् सेनाग्रेनिवे
वेदेनस्तंभनं जनतेध्रुवम् मध्ये श्रीनरसिंहवीजमथ तद्वास्ते स्वरान्केशरे
वारीशं द्युपमेत्य रिक्तविलिखेन्मध्येमंत्रं गारुडम् अंते तस्या नमरुदग्निवेदै
तिशिवेष्टालिख्य वर्गाष्टकं तयंत्रं सर्गिभिरष्टभिः परिवृतं संवर्तकं गारुडम् ॥
संवर्तकोनेत्रयुतः पार्श्वस्ताग्निसंदरी गारुडो मंत्रराज्योतो विषहृदयवि।
नाशनः स्मरन्गारुडमात्मानं मंत्रेणानेन जपन्नरः विषमालोकनैनैव हन्याञ्च।

205

गत्रुलोऽहवम् मध्ये वार्णां च भूगुसंयं विलिखेत् विधिवत् साध्यनामसमेतं
किंजल्केषु स्वराः सर्वेष्ठ दलविवरे षालिखेन्मध्यबीजं कार्हाणां च केसरे
षु हिरण्यवसु दलेषु र्णयेन्मध्यबीजं घंटं सं जीवनाख्यं सलिलगुरगंत त्वह
रोगापहारि मध्ये पिं टम चोदलादिषु लिखेद्धारीषालाराधिपप्रेताधीश
शाक्रदिक्षु विघते मध्ये च वर्णां च लिखेत् यादीन् मारुतवह्निराजसमस्ति वे
ष्टार्णां च वह्नि वेष्टयेत् काद्यैर्वामविलोचनेन कलितं पिंडाख्यं यंत्रं परम्
मनुस्वरे ऽहजेशाग्निसंयुताक्षरानतः पिंडबीजमिति प्रोक्तं पुंसां सर्वार्थ
साधनम् बीजेनानेन संजप्तं यंत्रं रक्षाकरं परम् आयुरारोग्यजननं सर्वसौ
भाग्यदं परम् चोरसर्पमृगव्यालभूतामयनिकृंतनम् गर्भरक्षाकरं स्त्री
णां षुमदंष्ट्रनाशनम् धनं समृद्धिकरो प्रेन होकवशमतत्त्वमम मध्ये ते

था:
२०६

यगृहेलकारविवरेसाणोद्यसाध्यंलिखितेमध्येष्टदलस्तद्वंसमंत्रमभितोहंसाक्षि
संवेष्टितमस्य यंत्रंभूमिगृहेणवेष्टितमिदंमूर्ध्निसदाधारितेन्द्रस्तान्त्वइमन्दाज्वरा
मयरिपुरगाद्यशः संपदम् ऐकारगर्भेविलिखित्वसाध्यंनमष्टपत्रेषुतद्विवि
लिख्येमंत्रवेष्टयेत्तेनधरापुरस्थंयंत्रमेवेदशणकंनराणाम् तारपत्रेसमालिख्य
यंत्रमेतत्तुसंजयेत् वशयेत्सकलान्मर्त्यान्नात्रकार्याविचारणा मध्येमांतेभू
गुविनिहितेनामवर्णैः प्रवीतंरंतंतेलंतान्वितमथविलिखितेद्दष्टपत्रेषुभूयः भू
विंवस्थंनिराहितमिदंसाध्यसंजीवनाख्यंशत्रुभूतंभयमपहरेद्धार्यमाणेषुजे
वाणौषुतेसाध्यगुप्तंसकारंरंतेलिखितेद्दष्टदलेषुहंसम् प्रावेष्टयेदंत्रुगृहेणवा
तेलंतातुत्रंतयंत्रमिदंज्वरघ्नम् रंतेनामतिविवित्तकारविवरेषुतंजयंयन्तरेः
तहंतदहिरष्टपत्रविवरेसाध्याहृयंसर्ववत प्रत्तकिंजल्कगुतेवस्तुदयरलेप

२०६

206

ग्रेतथैवाङ्कुशं हांविंशारल्लपङ्क्तः जेपि च तथा काद्यार्णैर्युक्ते शरे ईकारेण समा
वीतं यंत्रं भूर्जे जयाङ्कयम् सर्वरोगाभिचारघ्नं सर्वसौभाग्यसिद्धिदम् स्त्रौं रुद्रं
प्रणवद्वयं प्रविलिखेत् साध्यस्य नामान्वितं कालेषु भूरमहा वज्रं विलसमारेलि
खित्वा पुनः हं कोणेषु दिशास्त्रं वं प्रविलिखेत् साशांजशाज्वलत्वरीवीतं स्तंभनं
यमा [illegible] तिलसज्जमादि विद्याष्टकम् जंभेवह्निचये: शर्वपस्त्राजं मिनिरुद्धयम्
मोहे पानकजा या स्यान्नेजामोहिनि रुद्धयम् ग्रंथे [illegible] नम्र जोजायात तां धिनि।
रुद्धयमकम् रुं धेकूपा [illegible] पत्नी स्यात् रुं धिनि हि रुंसंयुतम् [illegible] तेनाम विलिखे
दित्त्वनिलिखेद्भूपस्तमेवाह [illegible] बमघो [illegible] जगा [illegible] लिखे
त् [illegible] विभीतफलके यंत्रं समापादितं निर्माल्ये पिहितं सदा।
विनत्तुते वाचां हिंसां स्तंभनम् साध्यारं कवचं लिखेद्धरिद्रयादिकाव्रमध्येऽ

शा॰
२०७

2

207

ततस्त्रौमन्त्रेषुमहीश्वरस्यविलिखेत्कोणेषुरंतान्वितम् वज्रेषष्ठस्वरमीतं
यपुरगंभूविंबमध्यस्थितयंत्रं त्रिविनायकोत्तरगतंन्यस्येद्भुराबद्ध्ये रह
स्यस्यान्तनिहितंयंत्रंपूजितंप्रतिवासरे संभवंऊरुतेवाचास्तेनानीमांचवैरिणां
कृत्वाशैवोष्टकसूत्रसूत्रनस्तिर्यग्गालिख्येष्टकंवाप्याह्यालिखेत्तद्विधिव।
द्विन्दुयुक्तंतत्कारं ग्रंतःपंक्तौलिखेत्तद्धारणीशिखुकोष्ठत्रयाणांकृत्वानामप्रवि
तस्मिंस्तंयंत्रमेतज्ज्वरघ्नम् यंत्रमेतत्ममभार्हैद्त्वाभ्रुतत्तलिंततः साध्यस्य
स्तिंवधीयात्सर्वज्वरविमुक्तये नारंलिखेद्दिक्षुरस्यपुरस्यतत्पार्श्वयोर्लोस्य
मध्याग्निबीजम् कोणेषुपूर्वापरयोश्चयंत्रंपाशांकुशावीतमिदंज्वरघ्नम् यं
त्रमभ्यर्च्यमंत्रेणतारपाशांकुशात्मना निवधीयाज्वरार्तस्यहस्ताद्दैज्वरशांत।
ये पिंडेलिखित्रामसमर्गंतंतविदर्भितंस्वरकेशराढ्यम् तंनाष्टपत्रेवसुधा

२०७

पुरस्यं कांतिप्रदं यंत्रमिदं ज्वरघ्नम् तारादिलहयजलद्विठवर्णवीतारं
तांतरेविलिखितानिधिनैवमाया साध्यावृतावह्निरधोवदनार्द्धचंद्रैर्युतं
शिरोरुहशिखांविनिहंतिमध्यः व्योमार्णमालिख्यसविंदुमाद्याविदर्भितं
लवत्रयपुरकोणे वसुंधरागेहयुगेविवद्धं यंत्रं समस्तज्वरनाशनं स्यात् २।
सार्णनामविदर्भितंप्रविलिखेद्दास्येहपत्रेभूर्जपत्रेस्यादष्टकारिशांतलिपिभि
त्रिंशद्दलेवाह्यतः वीतेनोयपुरेणयंत्रमुदितं भूर्जोदरेकल्पितं भूतव्याधिम
हाज्वरप्रशमनं कृत्वापटं श्रीप्रदम् चक्रेचतः वहिपदेसविंदुनेतस्य वर्णान्
क्रमशो विलिख्य रेखाशिरः कल्पितशूलपुरे यंत्रे शायीनज्वरणांतिहेतोः
पुरितभूमिपुरद्वयमध्यतः प्रविलिखेद्विनतांगिरिजापतेः प्रणवमस्य लि
खेद्दलकोणगं ज्वरहरं परमेतदुदीरितम् वर्णांलिखेच्छमपरांशकमध्येष्वथा

शा०
२०८

वह्निभूमिपुरं परस्तात् हृत्वा हृतं यन्त्रमिदं समुक्तं वशमायाति नृणां सकलानि दै
त्ये सस्वस्तिकेरहन गेहयुगे समाध्यं मायां लिखेल्ललित नागलतादलानः
पाशांकुशाह्वनमिदं निशिनापमेयो मंत्रं जपन्नजतितस्य यमेवसाध्यम् ॥
षट्कोणे निजसाध्यनामसहितं मायां लिखेन्मध्यतस्तत्कोणेषु विदर्भिता
मपि लिखेच्छ्रकं स्वसाध्याख्ययाम् वाह्ये भूमिपुरं सकोणमदनं ताह्वलपत्रेष्व
नंगं त्रोरयतः प्रियानिशिभवेत्तानस्य वश्या चिरम् शक्रोनाम लिखे
त्वमिंश मितावीजैः समावेष्टये द्वीतेशाक्तिम नो भवांकुशमनुग्रं बीजकैः पिह
के त्रपेसाध्यनरस्य जप्यवनंत्रिस्याद्रुनाम ज्वलनवादे तस्य वशं प्रयाति निय
तं साध्यः मदादामवनं कामं लिखेत्साध्ययुतं सरोजेस्वरेण सत्केशरव
र्गपत्रे ३टीरितं मन्मथयंत्रमेतत्सौभाग्यलक्ष्मी विजयप्रदायि काश्मीर

२०८

रोचनालाक्षामृगमदचंदनैः विलिखेदमले विद्वान्यंत्राण्येतानि देशिकः
भूमिस्पृष्टं शवस्पृष्टं गंधं निर्माल्यसंगतम् विशीर्णं लिखितं मंत्री यंत्रं जातु
न धारयेत् ॥ ध्यायानन्दमयीं साक्षाद्ब्रह्मस्वरूपिणीं ईडे सकलसंपत्यै
जगत्कारणमंबिकाम् ॥ आद्यामशेषजननीमरविन्दयोनेर्विष्णोः शिवस्य
च वपुः प्रतिमादयंतीम् सृष्टिस्थितिक्षयकरीं जगतां त्रयाणां स्तुत्वा गिरं वि
मलयाम्यहमंबिके त्वाम् ॥ पृथ्व्याजलेन शिखिना मरुतांबरेण होत्रेंदुनादि
नकरेण च मूर्तिभाजः देवस्य मन्मथरिपोरपि शक्तिमत्ताहेतुस्त्वमेव खलु प
र्वतराजपुत्रि ॥ त्रिस्रोतसः सकललोकसमर्चिताया वैशिष्ट्यकारणमवैमि
तदेव मातः त्वत्पादपंकजपरागपवित्रितासु शंभोर्जटासु सततं परिवर्तनेन ।
यत् ॥ आनंदयेत्कुमुदिनीमधिपः कलानां नान्यामिनः कमलिनीमथ नेतरं ॥ २

२०८

शा°
२०९

वा एकस्त्वमोदनविधौ परमेकदृष्टे तं त्वप्रपंचमभिनन्दयसि स्वःस्थां
ग्राह्याग्राह्यशेषजगतां नवयौवनासि शैलाधिराजतनयाप्यतिकोमला
सि त्र्यक्षः प्रसरपितपानसमीहितासि ध्येयासि गौरि मनसां पथि निःस्थितासि
सि आसाद्य जन्ममनुजेषु चिरादुरापं तत्रापि पाटवमवाप्य निजेंद्रियाणां
नाभ्यर्चयंति जगतां जननि प्रियं ये ते वीतिः श्रेणिकाश्रमधिरुह्य पुनः पतंति ॥ कर्पू
रचूर्णहिमवारिविलोलितेन ये चंदनेन कुसुमैश्च सुजातगंधैः आराधयंति
ति हि भवानि समुत्सुकास्त्वां तेऽखिलस्य शेषभुवनाधिभुवः प्रथंते ॥ आविश्य म
ध्यपदवीं प्रथमे सरोजे सुप्ताहिराजसदृशी विरचय्य विश्वम् । विद्युल्लताव
लयविभ्रममुद्वहंती पद्मानि पंच विदलय्य समश्नुवाना ॥ तन्निर्गतामृतरसै
रभिषिक्तगात्री मार्गेण तेन निलयं पुनरप्यवाप्ता । येषां हृदि स्फुरसि जातव

209

२०९

तेभवेयुर्मातर्मदिस्वरजनुं विनिगर्भभाजः ॥ आलंबिकुंडलभराममिराम
वक्त्रामापीवरस्तनतटीं तनुवृत्तमध्याम् । चिंताक्षसूत्रकलशालिखि
ताढ्यहस्तामावर्त्तयामि मनसा तव गौरि मूर्त्तिम् ॥ आस्थाय योगमवजित्य च
वैरिषट्कमावध्य चेंद्रियगणं मनसि प्रसन्ने । पाशांकुशाभयवराढ्यकरां सु
वक्त्रामालोकयंति भुवनेश्वरि योगिनस्त्वाम् ॥ उत्तप्तहाटकनिभा करिभिश्चतु
र्भिरावर्जितामृतघटैरभिषिच्यमाना । हस्तद्वयेन नलिने रुचिरे वहंती पद्मा
पि साभयवरा भवसि त्वमेव ॥ अष्टाभिरुग्रविविधायुधवाहिनीभिर्दोर्वल्लरीभि
रधिरुह्य मृगाधिराजम् । दूर्वादलद्युतिरमर्त्यविपक्षपक्षान्न्यक्कुर्वती त्वमसि दे
वि भवानि दुर्गा ॥ आविर्निदाघजलशीकरशोभिवक्त्रां गुंजाफलेन परिकल्पित
हारयष्टिम् । पर्वांशुकामसितकांतिमनंगतंत्रामाद्यां पुलिंदतरुणीमसकृन्नमा

शा·
२१०

रामि हंसैर्गीतिक्वणितनूपुररवक्रशैः सूत्रैरिवाध्वैव वचनैरनुगम्यमानैः पद्मा
विवोर्ध्वमधिरूढमजातनालौघीकेशपत्निशिरसैव रधेनवोद्धी हाभ्यांसमी
वितमरस्मितेव रश्मुभ्यामुत्याद्यभालनयनेक्षुकेतनेन साक्षादनुरागतरले
नचिरीक्षमाणे जंघेद्वे भेद्यविभवानितवानतोस्मि ऊरुस्तम्भानिजिनदक्षिणा।
करावलेप्यौस्थौल्येन पांडुरतयापरिभूतरम्भौ श्रोणीभरस्य सहनौ परिकल्प्य
रक्तौसूक्तं भाविवांववधासान्नवमध्यमेव श्रोणीपोस्तनौ चरगपत्न्यद्यविधितो हि
वोल्यापरेणवयसापरिशाहसारः रोमावलीविलसितेन विभाव्यमूर्तिर्मे
ध्यस्तव स्फुरतु मे हृदयस्य मध्ये मध्ये: स्मरस्य हरनेत्रकृताशभीरोर्लीवण्ण
राशिभरितं नवयौवनेन आपाद्य उन्नमिव पल्वलम: स्तुत्यं नाभिं कदापि
नवदेवि नविस्मरेहृदय ईशोपदहविश्वनंभसिनं दधाने कापमीरकर्दममत्र।

२१०

210

स्तनपङ्कजेन ॥ स्नातोत्थितस्य करिणः क्षणलक्ष्यफेनौ सिंदूरितौ स्मरयतः स
मदस्य कुंभौ ॥ कंबालिरिक्तगलउज्वलकांतिधाराशोभौ भुजौ निजरिपोर्मक
रध्वजेन ॥ कंठग्रहाय रचितौ किल दीर्घपाशौ मातर्मम स्मृतिपथं न विलंघयेता
म् ॥ नात्यायतं रुचिरकंबुविलासचौर्यं भूषाभरेन विविधेन विराजमानं ॥ कं
ठं मनोहरगुणं गिरिराजकन्ये संचिंत्य तृप्यति मनः कदापि नाहम् ॥ अत्यायतम
त्तमभिजातललाटपट्टं मंदस्मितेन दरफुल्लकपोलरेखम् ॥ बिंबाधरं वदन
मुन्नतदीर्घनासं यत्ते स्मरत्यसकृदंब स एव जातः ॥ आविस्तृघारकरैरेवमन
न्यगंधपुष्पोपरिभ्रमरलिव्रजनिर्विशेषम् ॥ यश्चेतसा कलयते तव केश
पाशं तस्य स्वयं गलति देवि पुराणपाशः ॥ श्रुतिसुचरितपाकं धीमतां स्तोत्र ॥ २०
मेतत्पठति य इह मर्त्यो नित्यमार्द्रांतरात्मा ॥ स भवति पदमुच्चैः संपदां पादनम्रः ।

शा॰
२११

त्रितयमुक्तरलक्ष्मीलक्षणं नां विदाय ॥ इति श्रीशारदातिलके यंत्रवि-
धानं नाम चतुर्विंशः पटलः २४ ॥ अथ योगं प्रवक्ष्यामि सांगं संवित्प्र-
दायकं ऐक्यं जीवात्मनोराहुर्योगं योगविशारदाः शिवात्मनोरभेदेन प्र-
तिपत्तिं परे विदुः शिवशक्त्यात्मकं ज्ञानं जगुरागमवेदिनः पुराणपुरुषस्या-
न्ये ज्ञानमाहुर्विशारदाः जित्वादावात्मनः शत्रून्कामादीन्योगमभ्यसेत् ३ ॥
कामक्रोधौ लोभमोहौ तत्परं मदमत्सरौ वद्विदुः खेदानेतानरिषड्वर्गा
मात्मनः योगाष्टांगैरिमान्जित्वा योगिनो योगमाप्नुयुः यमं नियममास-
नं प्राणायामो ततः परं प्रत्याहारं धारणा ध्यानं सार्द्धं समाधिना अष्टां-
गान्याहुरेतानि योगिनां योगसाधने अहिंसा सत्यमस्तेयं ब्रह्मचर्यं दयार्ज-
वं क्षमा धृतिर्मिताहारः शौचं चेति यमा दश तपः संतोषआस्तिक्यं दानं देव।

॥॥

211

स्यपूजनं सिद्धान्तश्रवणं चैव ह्रीर्मतिश्च जपो हुतं दशैते नियमाः प्रोक्ता।
योगशास्त्रविशारदैः पद्मासनं स्वस्तिकाख्यं भद्रं वज्रासनं तथा वीरास
नमिति प्रोक्तं क्रमादासनपंचकं ऊर्वोरुपरि विन्यस्य सम्यक्पादतले उभे
अंगुष्ठौ च निबध्नीयाद्धस्ताभ्यां व्युत्क्रमात्ततः पद्मासनमिति प्रोक्तं योगिनां
हृदयंगमं जानूर्वोरन्तरे सम्यक्कृत्वा पादतले उभे ऋजुकायो विशेद्योगी।
स्वस्तिकं तत्प्रचक्षते सीवन्याः पार्श्वयोर्न्यस्य गुल्फयुग्मं सुनिश्चलं वृष।
णाधः पार्श्वपादौ पाणिभ्यां परिबंधयेत भद्रासनं समुद्दिष्टं योगिभिः शीत।
तं परं ऊर्वोः पादौ क्रमान्न्यस्य जान्वोः प्रत्यङ्मुखांगुली: करौ निदध्यादा।
ख्यातं वज्रासनमनुत्तमं एकपादमधः कृत्वा विन्यस्योरौ तथेतरं ऋजु।
कायो विशेद्योगी वीरासनमितीरितं इडयाकर्षयेद्वायुं बाह्यं षोडशमात्र।

या धारयेत्स्थिरचित्तं योगी चतुःषष्ट्या तु मात्रया सुषुम्णामध्यगं सम्यक्
द्वात्रिंशन्मात्रया शनैः नाड्यापिंगलया चैनं रेचयेद्योगवित्तमः प्राणा
याममिमं प्राहुर्योगशास्त्रविशारदाः भूयो भूयः क्रमात्तस्य व्यत्यासेन
समाचरेत् मात्रावृद्धिक्रमेणैव सम्यक् द्वादशषोडश जपध्यानादिभिर्यु
क्तं सगर्भं तं विदुर्बुधाः तदपेतं विगर्भं च प्राणायामं परे विदुः क्रमादभ्य
सतः पुंसो देहे स्वेदोद्गमोऽधमः मध्यमः कंपसंयुक्तो भूमित्यागः परो मतः
उत्तमस्य गुणावाप्तिर्यावल्लीनत्वमिष्यते इंद्रियाणां विचरतां विषयेषु नि
र्गलं बलादाहरणं तेभ्यः प्रत्याहारोऽभिधीयते अंगुष्ठगुल्फजानूरुसी
वनीलिंगनाभिषु हृद्ग्रीवाकंठदेशेषु लंबिकायां ततो नसि भ्रूमध्ये म
स्तके मूर्ध्नि द्वादशांते यथाविधि धारणं प्राणमरुतो धारणेति निगद्यते

समाहितेन मनसा चैतन्यान्तरवर्तिना आत्मनोभीष्टदेवानां ध्यानं ध्या-
नमिहोच्यते समत्वभावनानित्यं जीवात्मपरमात्मनोः समाधिमाहुर्मु-
नयः प्रोक्तमष्टांगलक्षणं यथावत्कथयिष्यामि शरीरस्तुभयात्मकं गुदध्व-
जान्तरे कंदः सुतत्सधांगुलं विदुः तस्य द्विगुणविस्तारं दीर्घं तत्र वेणशोभितं
नाड्यस्तत्र समुद्भूता मुख्याः सन्ति स्कः समीरिताः इडा वामे स्थिता नाडी पिंग-
ला दक्षिणे मता तयोर्मध्यगता नाडी सुषुम्णा वंशमास्थिता पादांगु-
ष्ठद्वयात्ता नाशिकाभ्यां शिरसान्ततः ब्रह्मस्थाने समायाता सोमसूर्या-
ग्निरूपिणी तस्या मध्यगता नाडी चित्राख्या योगिवल्लभा ब्रह्मरंध्रं विदु-
स्तस्याः पद्मसूत्रविभेदकं आधारोस्य विदुस्तज्ज्ञमतभेदादनेकधा दिव्यमा-
र्गमिदं प्रोक्तममृतानंदकारणं ईडायां संचरेच्चंद्रः पिंगलायां दिवाकरः

शा॰
२१३

त्वा ततो योगनिद्रां नै शनैः सुषुम्नायां लभताबुभौ आधारकंदमध्यस्थं त्रिको।
णमतिसुंदरं ज्योतिषां निलयं दिव्यं प्राहुरागमवेदिनः तत्र विद्युल्लता।
काराकुंडली परदेवता परिस्फुरति सर्वात्मा सुप्ताहिसदृशाकृतिः बिभ
र्ति कुंडलीशक्तिरात्मानं हंसकारकं हंसः प्राणाश्रयो नित्यं प्राणो नाडीप
थाश्रयः आधारादुद्गतो वायुर्यथावत्सर्वदेहिनां देहं व्याप्य स्वनाडीभिः प्र
याणं कुरुते बहिः द्वादशांगुलमानेन तस्मात्प्राण इतीरितः रम्ये सुधाम
ये शुद्धे परान्निनभ्योजरे बध्वैकमासनं योगी योगमार्गपरो भवेत् ता।
त्वा भूतोदयं गेहे विधिवत्प्राणवायुना तत्र कूंतं यजेद्देहे दृढत्वावाम्रयेत्सुधीः
दंडाकारां गतिर्भूमेः पृष्ठयो रुभयोरधः तोयस्य पावकस्योर्ध्वं गतिस्तिर्यक्
नभस्वतः गतिर्व्योम्नो भवेत्मध्ये भूतानां तु द्वयः सदा ततः धरणीहृदये ज्ञपर्यन्ते

२१३

2 13

भवेद्वशामात्मवित् शांतिकं पौष्टिकं कर्म तोयस्य समये वसोः मारणा
दीन्यग्निमरुतो विद्वेषोच्चाटनादिकं खेडादिनाशं वशस्तत्पुरर्ये च विहायसः
अंगुलीभिर्दृढं बद्धा करणानि समाहितः अंगुष्ठाभ्यामुभे श्रोत्रे तर्जनीभ्यां
विलोचने नासारंध्रे च मध्याभ्यामनामाभिर्वदनं दृढं बद्धात्मप्राणमनसा
मैक्यांशेषमतं स्मरन् धारयेन्मारुतं सम्यक् योगोऽयं योगिवल्लभः नादः सं
जायते तस्य क्रमादभ्यासतः शनैः मत्तभृंगावलीगीतसदृशः प्रथमो ध्वनिः
वंशिकास्यानिलापूर्णवंशध्वनिनिभोऽपरः घंटारवसमः पश्चात् घनमे
घस्वनोऽपरः एवमभ्यसतः पुंसः संसारध्वांतनाशकः ज्ञानमुत्पद्यते पूर्वं ह
सलक्षणमव्ययं पुंप्रकृत्यात्मकौ प्रोक्तौ बिंदुसर्गौ मनीषिभिः ताभ्यां क्र
मात्समुद्भूतौ बिंदुसर्गावसानकौ हंसौ तौ पुंप्रकृत्याख्यौ हं पुमान् प्रकृतिस्तु

अजपाकथितातामभ्यांजीवोयत्रप्रतिष्ठते पुरुषंचाग्रयंमत्वाप्रकृतिनि·
त्यमात्मनः यदातद्भावमाप्नोतितदासोहमितिभवेत् सकारंचहकारंच
लोपयित्वाततःपरं संधिंकुर्यात्सर्वस्वरूपंतदासौप्रणवोभवेत् परानंदमयं
नित्यंचैतन्यैकगुणात्मकं आत्माभेदस्थितंयोगीप्रणवंभावयेत्सदा ॥
आद्याद्यवाचामतिदूरमाद्यंवेद्यंस्वसंवेद्यगुणेनसंतः आत्मानमानंदर·
सैकसिंधुंपश्यंतितारात्मकमात्मनिष्ठाः सत्वंद्वैतविवर्जितंश्रुतिगि
रामाद्यंजगत्कारणं व्याप्तंस्थावरजंगमंनिरुपमंचैतन्यमंतर्गतं आ·
त्मानंरविचंद्रवह्निवपुषंतारात्मकंसंततं नित्यानंदगुणालयंसुकृति
नःपश्यंतिरुद्धेंद्रियाः तारस्यमन्त्रविमर्दैः परिचीयमानंमात्रैकगम्यमनि
शंश्रुतिमौलिमृग्यं संवित्समस्तगमनस्वरमच्युतंततेजःपरंभजतसांद्रक

पांशुराशिं हिरण्मयं दीप्तमनेकवर्णं त्रिमूर्तिमूलं निगमादिबीजं अंगुष्ठ।
मात्रं पुरुषं भजंते चैतन्यमात्रं रविमंडलस्थं ध्यायंति दग्धाखिलपुंजं गभो
गेशायानमाद्यं कमलासहायं प्रोक्तं हृदि नेत्रांबुजमंजनाभं वदंत्येवेना
श्रितनाभिपद्मं आम्नायगंधिचरणं वदंती लसद्युभक्तीवत्सकौस्तुभग।
रांबुजशंखचक्रं हृत्पुंडरीकनिलयं जगदेकमूलमालोकयंति कृति
नः पुरुषं पुराणं बिंदौ नादसमुद्भवे समुदिते नादे जगत्कारणं नारं नव
मुखांबुजं परिवृतं वर्णात्मवाक्बृजैः आम्नायांघ्रि चतुष्टयं गुरवियो रानं
दमूलं वपुः पायाद्वो मुकुंदेंदुखंडविगलद्दिव्यामृतौघाप्लुतं पिंडं भवेत्कुं
डलिनी शिवात्मा परं तु हंसः सकलांतरात्मा रूपं भवेद्बिंदु रमंदकांति
रतीतरूपं शिवसामरस्यं पिंडादियोगं शिवसामरस्यं सबीजयोगं प्रवदंते

२१४

शा॰
२१५

215

तिमंतः शिवेलयं नित्यगुणाभिगुंके निर्वीजयोगफलनिर्व्यपेतं मूलोत्रिशि
भुजंगराजसदृशीयांतां स्वयंभुमंतःतराभिनवाधारसमूहमाशु विलसत्सौदा
मिनीसन्निभां व्योमांभोजगतेंदुमंडलगतहिव्यामृतौघैः स्तुतां संभाव
स्वगृहं गतां पुनरिमां संचिंतयेत्कुंडली हंसं नित्यमनंतमव्ययगुणं स्वाधा
रतो निर्गता शक्तिः कुंडलिनी समस्तजननी हस्ते गृहीत्वा चतं याता शंभुनि
केतनं परमसुखं तेनानुभूय स्वयं यांती स्वाश्रयमर्ककोटिरुचिरा ध्येया जगन्
मोहिनी व्यक्तं विद्रुम चिंतनीयरुचिरानीता शिवस्यालयं शक्तिःकुंडलिनी
गुणत्रयवपुर्विद्युल्लतासन्निभा आनंदामृतमध्यगं पुरभिदं चंद्रार्ककोटि
प्रभं संवीत्य स्वपुरं गता भगवती ध्येयाऽनवद्या गुणैः मध्ये वर्त्म समीर
णाद्यमिथः संचद्दसंतोमजं शङ्कतोममतीत्यनेजसिनडिस्कोरिप्र

२१५

भाभास्वरे उद्यांतीमसृणपाशमहेनवजपाभिंह्रसंध्यारुणां सांद्रानंदसु।
धामयीं परशिवप्राणांगणां देवतां गमनागमेषु जां ह्निकीं सानंदयाद्यो।
गफल्लानिकुंडली सुरिनाकिलकामधेनुरेषाभजनां कांतिनकल्पवल्ल
रीं ॥ आधारस्थितशक्तिविंडनिलयां नीवारशूकोपमां नित्यानंदमयीं न
लम्यरसधाव: प्रबोधप्रदै: सिक्तां बहुसरसीरुहाणि विधिवत्कोदंडमध्यो
दितां ध्यायेज्ज्ञानस्वरूपजीवरुचिरां सच्चिन्मयीं देवतां ह्रत्पंकेरुहमध्यविं।
बनिलयां विद्युल्लतामप्रभां नानाकीरुणतेजसां भगवतीं निर्भासयंतीं।
नम: नाड्यांत्रपरमहंसं ब्रह्मरंध्रेसंचिन्मयं शाश्वतीं धीमन्नवरत्नपिंगीवि।
मलधीर्ध्यायेद्धिंसुं तेजसां भाले सर्वं निशापतिप्रतिमहं तां वीह्वारहारत्विषा
सिंचंतीममृतेन नटेवममितेनानंदयंतीं तत्त्वम् वर्णोनां जननीं नदीयवपुः

संप्राप्य विस्वंस्थितां ध्यायेत्स्वस्य गगनाकुले नमनसा संचिन्मयीमेविकां
मूले भाले हृदि च विलसद्वर्णरूपाम विद्यीपीनोत्तुंगस्तनभरलसन्मध्यदे
शामदेशी चक्रे चक्रे गलितसुधया सिक्तगात्राप्रकामं दद्यादाद्याश्रियमवि
कल्पां वाङ्मयी देवता वः ॥ निजभुवननिवासाउच्चरंती विलासैः पश्यिपश्यिक
मल्लानां वारुद्राणां विधाय तरुणतरणिकांतिः ॐ तल्ली देवता सा शिवसदत्व।
स्वधाभिः ह्रीं षष्ठे दात्मतेजः आधारचक्रप्रमुखेक्रियाभिः सप्तस्थिताकुंडलि
नी स्वधाभिः त्रिधामबीजं शिवमर्च्ययंती शिवांगनावः शिवमातनोतु सिंदू
रपुंजनिभमिंदुकलावतंसमानंदमग्ननयनत्रयशोभिवक्त्रं आपीनतुंगकु
चनम्रमनंगतंत्रं शंभोः कलत्रममितां श्रियमातनोतु नयनकमलैर्दीर्घादी
र्घैरलं कृतदिङ्मुखं विनतमहतां कोटीरत्नैर्विघृष्टपदांबुजं तरुणमकल।

वांछे विभ्रल्लसनमंडलं स्फुरन्नहृदयबंधकाभं कलत्रमुमापतेः अग्नेरीशानव
द्रिशारविकलाचतुर्विभक्तैः क्रमात्तद्यौः शादिभिरावृतादलत्रयैः षट्
वक्रमध्यानिमात्र डाकिन्यादिभिरावृतानाथ्यादिरावृताना ब्रह्मादिभिर्दैवतैः वि
शानापरदेवतात्रिजगतांचिन्नेविधत्रांशुदं आधाराद्युपरिहराशोभितनतेजनि।
र्गीवरीसत्वरंनिरंतरीचिन्मयद्यानानंदमबोधोदहो मंत्रव्यक्षवमंडलाम्बु
तकरप्रसंरमानाश्रूतेओकः कंदलितामममंदनडिदाकारांशिवांभावये।
त्व आनंदमलमतिशंफरतिमौलिभ्यमहं तत्त्वमगामयिपिक्षितमर्वलोकं
भृक्षातिभंजनपरंपदमीश्वरस्य दयाकुशानिनियतं वपुरं बिकायाः मंज
शिंजितमंजीरंवामममर्हमहे शिवः आश्रयामिजगतामनंतंयन्मूलं विरशाम
पि स्थूलेंदुनीलरुचिरंऊचभारनंत्रभास्वल्लवमूरुणगालोः प्रविभक्तशोभं

शा·
२१८

विश्वैकस्थलमनिशंकृतिमौलिशृंगमर्हन्मदे शिवतरं वेदितमाश्रया
दिक्कालादिविवर्जिते परशिवे चैतन्यमात्रात्मके अन्येकारणपंचकस्य
निलयं नीते निरालंबने आत्मानं विनिवेश्य निश्चलधिया नित्यलीनसर्वे
न्द्रियो योगी योगफलं प्रयाति सततं भं नित्योदितं निष्क्रियं महावलायप्रस
नोस्तु तस्मै संविह्वलानां निगमशीलतापयेनार्पितसुक्तिफलं विपक्वं मायाप्राय
शाखाभिरुपास्थितेभ्यः तस्मादभूरविश्वरेशकवागीन्द्रः षट्कर्मसाग
रविहारविनोदशीलः यस्य त्रिलोकविदितविजयाभिधानमाचार्यपंडित इति
प्रथयंति संतः तत्रंद्रनोदेशिकदेशिकोऽभूच्छ्रीहरुसउस्वयम्भुदितप्रभावः य
त्पादकारुण्यसुधाभिषेकात्सत्कर्मीयमनस्फवनेकुतार्थाः आचार्यविद्या
विभस्य तस्य जातः प्रभोर्लक्ष्मणदेशिकेन्द्रः विद्यास्तुशेषास्तु कलास्तु सर्वा

२१८

217

शा
२१८

स्वपि प्रथयां योमदृन्तीप्रपेदे आदाय सारममखिलं निखिलागमेभ्यः श्रीशा
रदातिलकनामचकार तंत्रं प्राज्ञः स एष परतैरिदृन त्वमंख्यैः प्रीतिमद्य
नविधये विदुषां चिराय अनाद्यशंभोर्विबुधिकलिलार्द्धेन विदुषा जगदू
पंशाः स्वतरजनिमदृती घाम पिगिरं सदर्थो शक्तार्थस्तनभरनताशंकर
वपुर्भवदूत्येभूयाद्भवजनितदुःखौघशमनी ॥ इतिश्रीशार
दातिलके तंत्रे योगाभिधानं नाम पंचविंशतिः पटलः २५ शुभमस्तु भवतु
॥ ११ राम राम ११ ११ ३१ ११
॥ ॥ ॥ ॥ ११ ११ ११ ११

218

